

didakta

intervju

fokus

mednarodno

šola se predstavi

dr. Natalija Komljanec
Oton Račičič

Inovacijski projekti

Mednarodni šolski projekti
podirajo meje

Spodnja Šiška

Revija vsebuje šolski koledar 2008/09

MENTORSTVO + ŠOLSTVO + UČENJE + OCENE +
INŠTRUKCIJE + UČITELJ + ŠOLA + UČENCI +
NAPREDOVANJE + MNENJE + POMOČ =

FORUMI :
UČITELJI + UČENCI
VZGOJA OTROK + DRUŽINE
STARŠI OSNOVNOŠOLCEV +
VZGOJNE DILEME +
OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI =

WWW.MED.OVER.NET!

Drage bralke in bralci,

prvi šolski dnevi so za nami in spomini na počitnice so se počasi umaknili novim šolskim obveznostim. Za prvošolčke pomenijo ti dnevi novo obdobje v njihovem življenju, vstop v aktivno šolsko okolje, na katerega se morajo šele navaditi. Medse so jih sprejeli starejši vrstniki, ki so se v šolo vrnili polni energije in so skupaj z vami pripravljene na nove izzive v letošnjem šolskem letu.

Kot že veste, je revija Didakta postala mesečnik in veseli smo, da lahko njeno vsebino oblikujemo skupaj z vami, saj dajejo vaši prispevki neprecenljiv vpogled v utrip šolskega življenja, obenem pa omogočajo izmenjavo informacij ter s tem porajajo nove ideje. Ker se sistem vzgoje in izobraževanja spreminja, so dragoceni tudi prispevki strokovnih delavcev, saj nas ti seznanjajo z novostmi in dajejo teoretično podstat ter spodbujajo polemiziranje aktualnih problemov in iskanje rešitev zanje. V letošnjem šolskem letu uvajamo novo rubriko z naslovom Inovacijski projekti, ki so se kot pomembna novost zelo pozitivno obnesli in pomenijo tudi vnaprejšeno bistvenih opornih točk prenove šolskega sistema. Vaših prispevkov zelo veseli, saj verjamemo, da bogatijo izkušnje vseh sodelujočih, pomagajo spreminjati načine poučevanja, obenem pa so tista neprecenljiva prva povratna informacija o tem, kako se je nek projekt uveljavil v praksi in kaj obeta v prihodnje. Ker pa se šole v Sloveniji med seboj razlikujejo in ima prav vsaka od njih svoje posebnosti, smo se odločili, da jim v rubriki Šola se predstavi damo možnost, da se same predstavijo drugim. S tem bomo skupaj bogatejši za pregled nad tem, kaj vse nam poleg osnovnih šolskih aktivnosti ponujajo slovenske osnovne šole in med katerimi možnostmi in programi lahko izbirajo starši pri vpisovanju otrok v osnovno šolo. Želimo si, da bi bila Didakta predvsem vaša revija, ki bi jo z veseljem listali in prebirali. Zato bomo veseli vaših idej in pripomb, pa tudi predlogov in tem, o katerih bi si želeli brati ali v njih spregovoriti v kateri od števil. Le skupaj bomo lahko drug drugemu bogatili profesionalne in strokovne izkušnje, si posredovali mnenja in poiskali rešitve na vprašanja, ki jih bomo poskusili osvetliti z vseh zornih kotov. Naj bo Didakta naš skupni sogovornik, ogledalo našega dela in vir novih znanj ter spoznanj. Le tako jo bomo vedno znova radi vzeli v roke.

Želim vam zanimivo branje in uspešen začetek novega šolskega leta!

Marina Žlender

2_KOLUMNA

Inovacije sem in tja

4_INTERVJU

Dr. Natalija Komljanc, strokovna direktorica Zavoda Republike Slovenije za šolstvo: Inovacijski projekti vodijo izobraževanje za korak naprej in v praksi uresničujejo prenovo »od spodaj navzgor«, pri kateri so sodelujoči aktivni in ustvarjalni.

• Oton Račević, predsednik Združenja ravnateljic in ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva Slovenije

9_FOKUS

Spodbujanje kulture inoviranja v izobraževanju

16_MEDNARODNO

Nadarjeni učenci – Mednarodna štipendija Templeton, Iowa, ZDA • Mednarodni šolski projekti Podirajo meje • Socrates – Comenius 3 mreža – »EcoMedia Europe«: IKT - že ali še izziv v izobraževanju?

30_MED TEORIJO IN PRAKSO

Projekti kot oblika socializacije • Refleksija strokovnega dela in rast strokovne kompetence s pomočjo supervizije

36_PROJEKT

Vzgoja za življenje (elementi Montessori pedagogike) na OŠ Spodnja Šiška

39_ŠOLSKA PRAKSA

Medpredmetno povezovanja z uporabo spletnega dnevnika • Medpredmetno povezovanje in Trubarjevo leto • Nadstandardna ekskurzija s poletno šolo francoščine v Provansi • To smo mi – podaljšani

51_VZGOJA ZA GLASBO

Spreminjajmo svet z glasbo

55_ŠOLA SE PREDSTAVI

OŠ Spodnja Šiška

Inovacije sem in tja

Majda Koren

Zdaj bo tega že približno dvajset let, kar so bile inovacije in projekti vseh vrst silno v modi. Vsaka šola, ki je dala kaj nase, je prijavila inovacijo ali projekt. To je bilo razgibano obdobje, ki je porajalo mnogo zanimivih idej.

Žal je bilo veliko takih šol, ki so se prijavile zgolj zato, da so bile videti »nekaj več« ali »nekaj boljšega« – ne glede na to, ali je bila inovacija v resnici potrebna ali ne.

Na marsikateri od teh šol so bili učitelji kratko malo določeni za sodelovanje v projektih, ki jih sploh niso zanimali – in preko njih seveda tudi učenci, torej uporabniki naših storitev. Tako je zaživelo in tudi izginilo nič koliko projektov, ki so bili sami sebi namen, na papirju imenitni kot le kaj, v resnici pa »Potemkinove vasi«, projekti zaradi projektov, inovacije zaradi inovacij.

Vendar če so inovacije in raziskovalni projekti potrebni v industriji, so zagotovo pomembni tudi v vzgoji in izobraževanju. Raziskave na področju poučevanja, na področju delovanja možganov in njihovih zmožnosti napredujejo skorajda s svetlobno hitrostjo, mi pa včasih predavamo tako, kot da smo še vedno na začetku prejšnjega stoletja.

Zato so inovacije potrebne: da olajšajo delo učencem, da jih motivirajo za dodatno oziroma drugačno delo. Pravim delo – ker je učenje precej trdo delo, če se ga učeči loti odgovorno.

Z inovacijami, ki imajo za rezultat poglobljeno znanje in motivirane učence, pridobimo tudi sami – ker je uspeh učencev navsezadnje tudi naš uspeh in ker uspešni in zadovoljni učenci oziroma dijaki precej pripomorejo k boljši razredni klimi, kar spet vpliva na dober uspeh.

Težave nastopijo takrat, kadar se vodstvo šole kar na slepo odloči za to ali ono inovacijo, največkrat zato ker je prisiljeno v tekmovanje s sosednjimi šolami; da si pridobi ugled v okolici in na ta način privablja nove učence, da se vpišejo prav na to šolo in ne na katero drugo. Če za inovacijami ne stojijo ljudje – učitelji, ki so prepričani v pozitivne rezultate tistega, kar počnejo, se taki poskusi in sčasoma tudi ugled šole sesujejo kot hišica iz kart.

VARČEVANJE ZA STAROST
pri Kapitalski družbi

Starost - odlično, pet!

Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d., Dunajska cesta 119, 1000 Ljubljana, SLOVENIJA

Zaposleni v šolstvu ste na dobri poti v prijetno starost. Kot člani sklada ZVPSJU ste že vključeni v kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje, kamor vaš delodajalec mesečno vplačuje sredstva za vas. Vendar pa boste za še bolj udobno starost morali varčevati tudi sami. Ker je višina pokojninske rente odvisna od višine vplačil, boste s samostojnim vplačevanjem premij v že obstoječe varčevanje poskrbeli, da bo višina rente zadostila vašim pričakovanjem.

Odločite se in poskrbite za svojo aktivno starost!

Brezplačna telefonska številka: 080 23 45
info.zvpsju@kapitalska-druzba.si
www.kapitalska-druzba.si

KAPITALSKA DRUŽBA

Dr. Natalija Komljanc

Inovacijski projekti vodijo izobraževanje za korak naprej in v praksi uresničujejo prenovo »od spodaj navzgor«, pri kateri so sodelujoči aktivni in ustvarjalni.

Marina Žlender

S strokovno direktorico Zavoda Republike Slovenije za šolstvo dr. Natalijo Komljanc smo se za revijo Didakta tokrat pogovarjali o inovacijskih projektih, ki pomenijo eno bistvenih novosti v prenovi šolskega procesa »od spodaj navzgor« in so do sedaj že pokazali pozitivne rezultate.

V uvodnem klepetu o prenavljanju predmetnika se je gospa Komljanc dotaknila problematike prenove predmetnika in pri tem izpostavila vlogo staršev. O njej se je izrazila z naslednjimi besedami:

Starši so pomemben dejavnik pri sooblikovanju predmetnika poleg učnih načrtov. Šola namreč ni prisila. Njen namen so pridobivanje znanja za življenje in ne le pridobivanje ocen. Delodajalca na primer zanima znanje oz. potencial posameznika ne pa le oz. zgolj ocene v spričevalu (certifikat). Poučevanje in na ta način učenje je kot predstava brez ponovitev, zato tudi za učitelja ni enostavno odigrati kakovostne igre, ki ne dopušča popravkov.

Kako bi v ta kontekst uvrstili inovacijske projekte?

Inovacijski projekti opogumljajo tako učitelje kot starše, obenem pa dajejo učencem možnost promocije. Večina projektov je obetavnih in vodijo izobraževanje za korak naprej, saj so mnogo bolj uporabni za prenovo kot reforma »od zgoraj navzdol«, kjer imajo sodelujoči v procesu vzgoje in izobraževanja le vlogo izvajalca, niso pa ustvarjalni. Pri večjih reformnih spremembah so učitelji razmišljali o lastni promociji, točkah za napredovanje oz. nagradi ne pa o promociji otrok. Obenem pa je otrok tisti, ki je bistven v celotnem procesu, saj gre zanj. Otrok potrebuje nekoga, da ga vodi. Ta voditelj pa mora biti modrec, znati mora namreč voditi dinamiko poučevanja, nastopanja in umikanja. Pravi učitelj ni bergla, na katero bi se opiral učenec, znati mu mora le dati tisto energijo, ki jo učenec potrebuje za to, da se sam vpraša po problemu, obenem pa se umakniti v fazi, ko otrok išče odgovor in način, kako bi problem razrešil. Učitelj mora biti kot modrec ob pravem času na pravem mestu, da se otrok zna

prav vprašati, si postaviti cilj in najti pravo rešitev. Otrok nima dovolj izkušenj, znanja, informacij, zato mora pri iskanju imeti mir, da lahko reflektira, razmisli ter nato poišče in oblikuje najprimernejši odgovor. Dinamika procesa učenja in poučevanja ne sme biti ne prekratka ne preohlapna. Tudi v fazi preverjanja in utrjevanja snovi mora spraševati in tudi odgovore poiskati učenec, ne pa učitelj namesto njega.

Kako pri takem načinu dela vidite vrednotenje otrokovih znanj?

Način poučevanja, o katerem govoriva, seveda predvideva tudi drugačen sistem ocenjevanja, kjer bi učitelj skupaj z otrokom ovrednotil njegovo znanje. Testi zato niso najboljša rešitev, sploh pa ne edina. Inovacijski projekti zajemajo tudi izmenjavo vsebin, idej in poguma in so zelo uspešni, saj se je število prijav nanje zelo povečalo. Inovacijski projekti so način, kjer učitelji skupaj s sodelavci in učenci raziskujejo, zato je prenova »od spodaj navzgor«

bolj učinkovita in jo klasična le dopolnjuje, obe skupaj pa se med seboj povezujeta v učinkovit način stalnega spreminjanja.

In kako te novosti sprejemajo vodilni?

Ravnatelji imajo za način posodabljanja z inovacijskimi projekti vedno več posluha in učitelje podpirajo ter spodbujajo za vključevanje vanje. S tem reference učiteljev vključujejo v način življenja in dela šole ter tako pokažejo, da so posodabljanje z uvajanjem inovacijskih projektov vzeli zares. Seveda morajo pri tem tudi razmisliti, kako bi projekt čim bolje izvedli in ga v okviru šole polno zaživeli.

Inovacijski projekti torej spremenijo tudi pojmovanje učenja kot aktivnosti, vezane na sistem vzgoje in izobraževanja?

Filozofija vseživljenjskega učenja se je pokazala za zelo uspešno, saj se mora posameznik učiti in svoje znanje

sproti uporabljati, ga nadgrajevati ter se tako polno vključevati v družbo. Oblike učenja je treba hkrati zastaviti v širino in v globino. Načelo učenja postavlja vidik, kako bi si posameznik v pravem času omogočil razširjanje ali poglobljanje znanja, da bi pridobil trajno znanje, ki je eden podciljev vseživljenjskega učenja. To je izziv, za katerega si prizadevamo; vrtci, osnovne in druge šole predstavljajo le del celostnega, vseživljenjskega učenja. Količina znanja ni več bistveno merilo, bolj kakovost znanja, saj potrebujemo nova znanja, biti moramo inovativni. Inovativnost je bistvenega pomena in je do sedaj nismo cenili in spodbujali v okviru rednega pouka. Upoštevali smo jo bolj v obliki interesnih dejavnosti, kjer se pridobljeno znanje ne ocenjuje. Če pa je bil učitelj na primer zelo zainteresiran za svoje delo, je učenca spremljal in ga ob tem vrednotil ter nagrajeval, vendar ne v obliki klasičnega ocenjevanja. Prav ta vidik je za učenca bistven, saj mora vedeti, koliko zna in kaj rabi, da lahko izdelava nekaj, kar bo kasneje lahko vnovčil v službi. Tudi delodajalca to zanima bolj od samih ocen. Klasične domače naloge ali testi teh potreb ne zadovoljijo.

Uvajanje inovacijskih projektov je pokazalo tudi potrebo po tem, da se šole še bolj promovirajo, kar pa ni nujno drago. Šola se približuje gospodarstvu oz. resničnemu bivalnemu okolju, s tem pa se na nek način tudi že promovira v njem. Pred šolami so to naredile že na primer nekatere knjižnice, v katerih poteka različno izobraževanje oz. učenje in so primer t. i. odprtega učenja. To omogoča ustvarjalno učenje, ki učencem daje možnost, da znanje izkoristijo, ga dopolnjujejo in razširjajo ali poglobljajo glede na potrebe. Na ta način bi oplemenitili tudi standarde znanj in učne cilje, smotre, ki jih morajo učitelji oblikovati skupaj z otroci. Učenec naj gradi, učitelj pa naj mu nudi doseganje maksimalnega in ne le standardnega znanja.

Kakšna bi bila torej nova definicija vrednotenja znanja?

Preverjanje znanja je koristno kot povratna informacija o trenutnem znanju in ne kot sodba, zato povratna informacija vpliva na kakovost učnega procesa. Sodbe so moteče, saj so sodelujoči preveč usmerjeni v oceno in manj v znanje, zato niso učinkovito motivacijsko sredstvo. Ne omogočajo namreč volje za nadgradnjo predznanja. Ocena odlično lahko učenca vodi v to, da zaspi na lovorikah, zaradi nezadostne ocene pa lahko izgubi voljo za učenje. Učenec s pogostim sumativnim razsojanjem

večkrat razmišlja o oceni in redkeje o razvoju znanja. Smiselno oz. učinkovito ocenjevanje razvija »feedback« za »feed forward« (o tem piše Torrance (1993)). Pri nas skupaj s šolami razvijamo t. i. formativno spremljanje učenca. To in oblike učenja učencu pomagajo v kakovosti prilagajanja, učitelju pa, da spodbuja pri učencu ne le golo reprodukcijo znanja, pač pa tudi razvoj osebnih idej. Kakovostno formativno spremljanje zahteva avtonomijo, svobodo pouka in v tem smislu kakovostno diferenciacijo pouka. Novi izzivi učitelja so mentoriranje, zblíževanje z gospodarstvom in družbo, pri tem pa si je treba zastavljati življenjske in ne le učne cilje.

In vloga staršev?

Starši so primarni vzgojitelji in vzgajajo po vzorcu, ki so ga živeli in v katerega verjamejo, saj želijo uspešnega otroka. Če se njihova vzgoja razlikuje od učiteljevega vzorca, lahko nastanejo vzgojni problemi, ker otrok težje uravnava različne vzgojne vzorce in obenem še razvija svoje vrednote. Starši s sodelovanjem s šolo oz. z učiteljem pomagajo učencu pri razvoju osebnega vzgojnega koncepta. Učitelji se zavedajo primarne vzgoje staršev in imajo večinoma tudi lastne izkušnje z otroki, zato lahko profesionalno uravnava vzgojne vzorce učencev.

Z vzajemnim sodelovanjem imajo učenci možnost za samorazvoj, samoregulacijo in se naučijo varno ter uspešno prilagajati v socialni učni skupini. Komunikacija med posameznimi dejavniki je občutljiva, posega pa tudi v tradicionalne vzorce in v odgovornost (koliko in kdo je odgovoren za učenje, znanje). Skupna naloga vseh dejavnikov pouka je najti različne učne priložnosti, v katerih bo otrok razvijal model samoregulacije, ki mu bo omogočila kakovostno vključevanje v družbo.

Kaj pa mednarodno povezovanje inovacijskih projektov?

Tudi to poteka na vseh ravneh, med učenci, družinami, šolami in drugimi institucijami. Gre za spoznavanje različnih vzgojnih modelov. V času slovenskega predsedovanja Evropski uniji je bilo za povezovanje na mednarodnem nivoju več priložnosti. Omogočajo in olajšujejo pa ga tudi sodobni načini komunikacije, preko katerih so dostopni razni viri in gradiva in možnost izmenjave idej, izkušenj ... Inovacijski projekti so za tujino zanimivi in zaenkrat smo na pozitivne odzive naleteli v Makedoniji, Češki republiki, Honk Kongu, v Avstraliji in tudi drugod.

Oton Račević, predsednik Združenja ravnateljic in ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva Slovenije

Marina Žlender

Katere spremembe in katere nove izzive kot predsednik Združenja ravnateljic in ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva Slovenije pričakujete v letošnjem letu?

Kot predsednik Združenja ravnateljic in ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva Slovenije letos pričakujem predvsem politične spremembe. Pričakujem večjo politično razpršenost in posledično nazorsko odprto Ministrstvo za šolstvo in šport, kjer bo več možnosti za prodor strokovnih mnenj ravnateljev pri spremembah šolske zakonodaje in posledično večjo možnost pri dogovarjanju, kaj v šolskem sistemu deluje, kaj je potrebno dodati, ohraniti ali vrniti v sistem. Nov izziv bo sprememba plačnega sistema za ravnatelje, saj ga bo potrebno spremeniti zaradi nesorazmerij, ki so se pojavila ob pogajanjih ministrstva s sindikati, kjer so učitelji z napredovanji v najvišji plačni razred presegli plačo ravnateljev. Prav tako povzroča veliko hude krvi določanje delovne uspešnosti ravnateljem, saj se po sedanjem pravilniku in ocenjevalnem listu ravnateljem v veliki meri določa delovna uspešnost na podlagi kriterijev, na katere ravnatelj nima vpliva, prav tako so postopki izredno dolgi. Sam npr. konec meseca avgusta 2008 še vedno nisem prejel uspešnosti za leto 2007. Vsekakor pa bo ena od večjih nalog spraviti v življenje Ravnateljski servis, ki naj bi postal strokovno-pravna pomoč ravnateljem v Združenja ravnateljic in ravnateljev osnovnega in glasbenega šolstva Slovenije in hkrati alternativa ostalim institucijam pri vseh strokovno-pravnih vprašanjih delovanja šolskega sistema.

Kako ocenjujete nove pobude za spremembe Zakona o osnovni šoli? Kakšen je vaš odziv na uvajanje novih predmetov, kot sta drugi tuji jezik ali državljanska vzgoja?

Spremembe Zakona o osnovni šoli so velike in bodo globlje zarezale v šolski sistem, kot se ta trenutek zdi. Filozofijo delovanja šol se poskuša spremeniti predvsem na vzgojnem področju, kjer naj bi v bodoče šole same avtonomno urejale vzgojni sistem. S tem se odpira vprašanje, katere moralne norme in katere vrednote bodo šole gojile ter kateri model vzgojnih metod in ukrepov bodo določile. Odziv na nove predmete je med ravnatelji različen. Eni podpirajo uvajanje drugega tujega jezika. Sam se nagibam bolj k dejstvu, da večanje števila predmetov povzroča več težav pri učencih, ki že po starem sistemu z manj predmeti niso zmogli absorbirati zahtevanega znanja. Menim, da je bila rešitev tujega jezika v okviru izbirnih predmetov optimalna. Predmet državljan-

ska in domovinska vzgoja ter etika zaenkrat nosi s seboj bolj spremembo imena in ne toliko spremembo učnih vsebin. Nov učni načrt bomo uvedli 1. 9. 2009.

Ali se vam zdi, da potrebuje slovensko šolstvo vzor v evropskem? Pogosto se kot država vzornica navaja Finska, kjer se izrazito spodbuja razvijanje občutka kompetentnosti pri otroku, razvijanje samozavesti in ustvarjalne možnosti. Kako vidite oblikovanje pozitivne samopodobe učenca pri nas?

Slovensko šolstvo ne potrebuje evropskega vzora. Potrebujemo primerjavo, da vemo, ali smo po uspešnosti posredovanja znanj zraven ostalih evropskih narodov. Imamo svojo tradicijo šolstva, ki jo je potrebno spoštovati in ceniti. Na tej tradiciji je moč povsem zadovoljivo graditi vse spremembe, ki nas bodo vodile vzporedno z drugimi narodi. Za pozitivno samodobo učencev pri nas ni potrebno skrbeti, saj je ta po raziskavah izjemno visoka. Prej bi rekel, da nas visoka pozitivna podoba učencev že ovira pri zahtevnosti do učencev.

Kot dolgoletni ravnatelj imate bogate izkušnje z vodenjem osnovnih šol. Kako bi opisali svoje delo?

Delo ravnatelja je specifično v tem, da je ravnatelj po eni strani ves čas pod pritiskom zahtev in na drugi strani pričakovanj, da mora izkazovati ideal na več različnih področjih, kot so organizacija dela, strokovna podkovanost, pravno poznavanje, kadrovanje in delo z ljudmi. Pričakujejo se karakterne poteze, kot so poštenost, objektivnost, komunikativnost, razumevanje, presojanje, inteligentnost, skratka odličnost. Ob tem moraš biti idealen in sposoben pri delu z različnimi strukturami ljudi – z otroki, z učenci, s starši, s sodelavci, s politiki, s pravniki itd. Skratka povsod idealen, izkazovati najvišje standarde. In vsakokrat se vprašam, ali je to možno in ali imamo v sistemu takšne ljudi s takšnimi karakteristikami?

Na kaj bi želeli opozoriti oziroma kaj bi svetovali svojim kolegom ob začetku novega šolskega leta?

Ravnateljem svetujem, da se ne ulovijo v lastno zanko nezadovoljstva, česa vsega niso uspeli narediti ali pripraviti pred začetkom šolskega leta. Oprejo naj se na sodelavce v šoli, jim zaupajo. Oprejo naj se na kolege ravnatelje. Skupaj bo šlo lažje.

Glede na to, da je septembrska številka Didakte posvečena inovacijskim in mednarodnim projektom, me zanima, katere projekte izvajate na vaši šoli in kako bi jih ocenili?

V OŠ Prebold izvajamo projekt EKO šole, Zdrave šole ter kot edina slovenska šola projekt poučevanja s kibernetično

metodo v 1. razredu. Predvsem projekt poučevaja s kibernetično metodo je za slovensko področje povsem nova metoda poučevanja in temelji na drugačni filozofiji dojemanja učne snovi najmlajših. Po delih jo uvajamo tudi v vrtec. Metoda sicer izvira iz nemško govorečega področja.

Kako pa v osnovnih šolah vidite položaj nadarjenih in vseh drugih učencev, ki tako ali drugače odstopajo od povprečja (npr otroci s posebnimi potrebami) in kako bi ocenili delo z njimi? Se vam zdi diferenciacija in individualizacija programov dela z učenci prava pot ali imate kak pomislek oziroma druge predloge?

V osnovnih šolah se intenzivno dela z otroki s posebnimi potrebami, za njih se namenja velika količina sredstev. Manj intenzivno je delo z nadarjenimi, kar se tiče usmerjenosti in sredstev, čeprav se preko različnih dejavnosti v šolah prav tem otrokom ponuja veliko možnosti. Osebnostno menim, da šola ponuja nadarjenim že zelo veliko možnosti za razvoj njihovih sposobnosti na splošni ravni in da je ozka specializacija v tem obdobju prezgodnja. Individualizacija pri delu otrok s posebnimi potrebami s primanjkljaji je seveda dobrodošla, vendar praksa izkazuje, da smo brez pravega razloga potisnili v splošno osnovno šolo tudi otroke, ki niso sposobni dosegati najnižjih standardov znanja. Brez potrebe smo razvrednotili delo posebnih šol in onemogočili hendikepiranim otrokom strokovno prilagojeno delo in normalno napredovanje v njim prilagojenih programih. Seveda se mora stroka najprej izreči glede tega, kje je meja. Poteze ministrstva z umetnim omejevanjem sredstev in plačilom učiteljev po realizaciji pri delu z otroki s posebnimi potrebami niso prave in ne sistemske.

Kako pa bi komentirali spremembo Zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja in novo razmerje moči v svetu zavoda?

Spremembe ZOFVI pri sestavi svetov šol in posledice drugačnega razmerja moči v svetih šol bodo šele prišle na dan. Učinki bodo dobri in slabi. Pri imenovanjih ravnateljev bodo vsekakor imeli večjo moč starši in lokalna skupnost, kar bo lahko dobro, v kolikor bodo predstavniki v svetu šol odgovorni, razumeli šolski sistem in vedeli, kaj želijo v šoli. V kolikor bodo predstavniki v svetu podlegli trenutni politiki v kraju, delali neodgovorno do zastavljenih ciljev šole, predvidevam težave pri imenovanjih ravnateljev in pri delovanju šol.

Še misel za popotnico v novo šolsko leto?

Ne glede na vse pomisleke bomo v šolah delali tako, kot najboljše znamo, s tistim, kar imamo, in tam, kjer smo. S takšno zavestjo pri delu z otroki si ne bomo imeli kaj očitati.

Spodbujanje kulture inoviranja v izobraževanju

dr. Dejan Hozjan, Ljudska univerza Postojna

Inovacijski projekti so v slovenskem šolstvu del pedagoške tradicije. Vzpostavljanje decentralizacije vzgojno-izobraževalnega sistema in razvijanje projektne delavnosti ponuja vedno več možnosti za razvijanje inovacijskih projektov tako na ravni šole kot na nacionalni ravni. Slednje pa pomeni dodano vrednost vzgojno-izobraževalnemu procesu in dodatno kakovost dela vzgojno-izobraževalnih zavodov ter posledično dolgoročne možnosti posameznega vzgojno-izobraževalnega zavoda za njegov obstoj in specifičen razvoj. S pomočjo inovacijskih projektov imajo vzgojno-izobraževalni zavodi možnost, da razvijajo svoje specifične lastnosti, ki jih nacionalni učni načrti in ostali predpisi ne morejo zaobjeti. Tako se v inovacijskih projektih odražajo regionalne, lokalne specifikke, specifikke posameznega vzgojno-izobraževalnega zavoda ali celo posameznega izvajalca vzgojno-izobraževalnega procesa. Ne samo, da si posamezni vzgojno-izobraževalni zavodi na podlagi inovacijskih projektov razvijajo lastno identiteto, hkrati lahko z njimi pomembno prispevajo k samemu razvoju celotnega sistema vzgoje in izobraževanja.

1. UVOD

Naraščajoče število inovacijskih projektov, ki jih izvajajo šole pod okriljem Zavoda RS za šolstvo,¹ kažejo pomemben prispevek tovrstnih projektov k razvijanju vzgojno-izobraževalnega procesa. Ob tem se pojavlja vprašanje, kaj je motiv za vključevanje vzgojno-izobraževalnih zavodov v inovacijske projekte na področju izobraževanja za trajnostni razvoj. Odgovor na zastavljeno vprašanje nam lahko poda razmislek o vlogi kulture inoviranja v šolskem prostoru. Zavedati se moramo dejstva, da zgolj razvita kultura inoviranja še ne pomeni, da bo določena inovacija uspešna in bo pomembno prispevala k spremembam šolstva tako na ravni šole kot na nacionalni ravni. Seveda pa je potrebno poudariti, da si težko predstavljamo uspešno izveden inovacijski projekt brez ustrezno razvite kulture inoviranja tako pri učiteljih samih kot tudi pri vodstvu vzgojno-izobraževalnih zavodov.

¹ Le-teh je bilo šolskem letu 2006/07 225, v šolskem letu 2007/08 pa 231. Hkrati je potrebno poudariti, da niso inovacijski projekti Zavoda RS za šolstvo edini tovrstni projekti, ki razvijajo področje izobraževanja za trajnostni razvoj, ampak lahko v/med projekte, ki razvijajo področje trajnostnega razvoja v šolstvu, uvrstimo tudi projekte Skritega zaklada, nacionalne in mednarodne projekte pod okriljem Centra RS za poklicno izobraževanje in Centra za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja.

2. KAJ JE KULTURA INOVIRANJA?

Preden se lotimo vprašanja, kako razvijati kulturo inoviranja na področju izobraževanja, se za začetek ustavimo ob razmisleku, kaj sploh je kultura inoviranja.² Obravnavanje kulture v okviru inoviranja v šolskem sistemu lahko pojmujeemo za pomembno, ker nam služi kot osnova delovanja vseh udeležencev³ pri razvoju šolskega sistema. Schein je opredelil kulturo inoviranja kot »... posebno vrsto organizacijske kulture, ki spodbuja zaposlene⁴ k inoviranju in drugačnemu načinu razmišljanja« (Schein 1999, str. 121).

Za vzgojno-izobraževalne zavode, ki imajo ustrezne pogoje za razvoj kulture inoviranja, so značilne naslednje karakteristike:

² Z vprašanjem, kakšna je primerna kultura za razvoj inovacij, se je ukvarjala vrsta avtorjev. Velika večina avtorjev, ki se ukvarjajo s kulturo inoviranja, prihaja s področja marketinga in so njihove teorije tesno povezane s podjetništvom, kljub temu pa so določena njihova spoznanja uporabna tudi na področju vzgoje in izobraževanja.

³ Pri tem ne mislimo le vseh zaposlenih v vzgojno-izobraževalnih zavodih, ampak tudi udeležence in ostale, ki prihajajo v stik z vzgojno-izobraževalnim zavodom.

⁴ V našem primeru šolske svetovalne delavce, učitelje in vodstvo vzgojno-izobraževalnih organizacij.

1. dolgoročna naravnost menedžmenta za razvoj kulture inoviranja. Vodstva morajo biti sposobna definirati poslanstvo in vizijo zavoda, ki mora temeljiti na realnih osnovah z dosegljivimi cilji;
2. zavodi morajo dati poudarek inovacijam in dosežkom. Potreba po inovacijah mora biti neizogiben del kulture zavoda;
3. močna naravnost na izboljšanje storitve. Člani inovacijske skupine spremljajo natančen razvoj vzgojno-izobraževalnega procesa;
4. poudarek na menedžmentu kakovosti. V inovativnem zavodu vsi udeleženci, tako vodstvo kot učitelji, skrbijo za kakovostni vzgojno-izobraževalni proces in sodelujejo v procesu izboljševanja kakovosti;
5. elastičen in prilagodljiv zavod. Inovativen zavod ima, za razliko od tradicionalnih, manjše število ravni odločanja in bolj sproščeno organizacijo;
6. visoka stopnja sodelovanja, timskega dela in zaupanja. Sodelovanje zaposlenih, z različnimi izkušnjami, s ciljem inovativnega delovanja, daje boljše rezultate pri razvoju novih pristopov pri vzgoji in izobraževanju;
7. participativni menedžment in večja pooblastila zaposlenim. Zaposleni imajo visoko stopnjo samostojnosti in odgovornosti pri odločanju, z namenom spodbujanja kreativnosti in intelektualnega potenciala;
8. poudarek na človeških virih. Razvoj politike in procedur, ki omogočajo zaposlenim delovanje v različnih vlogah, tudi improviziranje, za doseganje napredka in kakovosti;
9. kontinuirano izobraževanje in izpopolnjevanje. Vedno in povsod, na vseh stopnjah, mora vsak od zaposlenih, tako vodstvo kot tudi ostali zaposleni, prevzeti odgovornost za nenehno izobraževanje;
10. učinkovita informiranost, komunikacija in sistem odločanja. Od vsakega zaposlenega se pričakuje, da posreduje svoja mnenja in vprašanja. Vsak, ki ima idejo za spremembo in dopolnitev vzgojno-izobraževalnega procesa, posreduje to vodstvu, ki se odzove s povratno informacijo;
11. poudarek na horizontalni organiziranosti. Horizontalna organiziranost omogoča boljše sodelovanje in informiranost, za razliko od klasičnih z vertikalno organizacijo in togimi birokratskimi strukturami;
12. poudarek na notranjem procesu. Proces mora biti prilagojen specifičnim zahtevam inovacijske organizacije. Notranji proces je sestavljen iz petih stopenj:
 - generalne ideje,
 - ovrednotenja koncepta,
 - oblikovanja in ocene ideje,
 - izdelave in testiranja inovacije in
 - končnega oblikovanja in izdelave inovacije (Mantel 2001, str. 79–80).

Ob navedenem pa je potrebno izpostaviti, da morajo vodstva vzgojno-izobraževalnih zavodov poskrbeti za:

- spodbujanje novih idej;
- spodbujanje poskusov in dopuščanje napak;
- dopuščanje neuspehov;
- neomejevanje različnih idej;
- dostopnost virov in podatkov za razvoj inovacij;
- razvijanje multidisciplinarnega timskega načina dela;
- dopuščanje dolgega obdobja za doseganje uspehov in
- primeren sistem nagrajevanja itd. (Prav tam.)

3. KAKO RAZVIJATI KULTURO INOVIRANJA?

Kot pogoj za uspešen prehod v kulturo inoviranja je potrebno vedeti, kaj se v resnici dogaja znotraj sistema oziroma zavoda in kaj v bistvu želimo oziroma kakšen cilj »inovatorji« zasledujejo. To pomeni, da morajo svojo dejavnost primarno usmeriti k naslednjim točkam:

1. definirati želene skupne vrednote zaposlenih in udeležencev izobraževanja;
2. ugotoviti razlike med prevladujočimi in želenimi vrednotami zaposlenih in udeležencev izobraževanja in
3. ukrepati na področjih, kjer prihaja do neskladij (Hippel 1988, str. 56).

To pomeni, da mora biti vodstvu v čim večji meri znano razmišljanje vsakega posameznika, ki ga vodi skozi vsakdanje delo v sistemu, kar lahko vodstvo naredi z vprašalniki, intervjuji ipd. Po opravljeni analizi stanja in spoznanju ciljev, ki jih želi vodstvo na področju inoviranja doseči, je potrebno aktivno ustvarjati kulturo, ki bo inoviranje podpirala. Kot smo že predhodno izpostavili, je kultura inoviranja tesno povezana z vrednotami, potrebno je razviti ustrezen sistem vrednot in odgovornosti. Na področju vrednot zahteva kultura inoviranja systemske vrednote (odgovornost za učenje, razvoj, rast), ki omogočajo realizacijo intelektualnega potenciala posameznikov. Če poskusimo izluščiti vrednote, ki so pomembne za področje razvijanja kulture inoviranja, je potrebno v šolskem sistemu priznavati in razvijati naslednje vrednote:

- vzpodbujanje ustvarjalnosti in razvijanje kulture ustvarjalnosti;
- spoštovanje lastnih in tujih izkušenj na področju inoviranja;
- odgovornost in samokontrolo kot spoštovanje lastne svobode in odgovornosti;
- nepristranskost in poštenost pri ocenjevanju idej in rezultatov dela sistema oziroma zavoda;

- na področju osebnih in medosebnih vrednot razume človeški potencial kot zmožnost spreminjanja sistema oziroma zavoda;
- avtentičnost inovacij, poštenost, odprtost in razumevanje reakcij do drugih;
- prilagodljivost in spreminjanje;
- na področju sistemskih vrednot gre za spoštovanje učenja, razvoja, rasti na področju inoviranja;
- nizka stopnja avtoritarnosti in zavedanje potenciala v vsakem zaposlenem;
- promoviranje in podpora timskega delu in
- zgraditev odnosa do tveganja (Hamel 2000, str. 232).

Hkrati pa mora bi **način vrednotenja** šolskega sistema oziroma vzgojno-izobraževalne organizacije tesno povezan z odgovornostjo za strokovni razvoj, odgovornostjo do uporabnikov in družbeno odgovornostjo (prav tam, str. 233).

V kolikor vodilni vzgojno-izobraževalnih zavodov ocenjujejo, da kultura inoviranja ni ugodna, jo je potrebno spremeniti. Majaro piše, da jo lahko spremenimo v dveh korakih. Prvi korak je sprememba stanja – odprava vzroka za določeno klimo. Drugi korak predstavlja priprava zaposlenih na sprejemanje spremembe in ustrezno vedenje v skladu z njo. Majaro meni, da je ključni dejavnik za razvoj inovacijske kulture vodstvo zavodov. Kot veliko avtorjev tudi Majaro ne opisuje, kaj bi morali delati za uspešno inovacijsko klimo, ampak česa ne smemo delati. Med dejavnike, ki negativno vplivajo na inovativno kulturo, sodijo:

- sovražnost ali nezanimanje za ideje;
- mlačnost pri sprejemanju idej;
- nezanimanje za ideje podrejenih zaradi obilice lastnega dela;
- redno kritiziranje zaposlenih zaradi neuspešnih idej v preteklosti;
- pisno dokazovanje, da je ideja ekonomsko ali tehnološko upravičena in
- formalne ovire za dostop do nadrejenih (Majaro 1992, str. 25).

4. TEHNIKE VZPODBUJANJA INOVATIVNOSTI V IZOBRAŽEVANJU

Zagotovo pa ni moč pričakovati uspešnega razvoja inovacijske kulture v vzgojno-izobraževalnih zavodih, če se pri tem ne poslužujemo tehnik, ki vzpodbujajo inovativno mišljenje tako pri posameznikih, kot tudi pri skupinah. Za ustvarjanje inovativnih idej so različni avtorji razvili celo vrsto tehnik, ki spodbudijo ali povečajo samo generiranje idej. Tehnike so bodisi individualne bodisi skupinske.

Veliko jih je mogoče uporabljati individualno ali skupinsko. Oboje imajo nekatere prednosti in pomanjkljivosti. Individualne lahko uporabljamo, kadarkoli želimo (ni potrebno čakati na prisotnost drugih). Pri skupinskih tehnikah pa udeleženci spodbujajo drug drugega k čim večji ustvarjalnosti, udeleženci producirajo več in bolj pestre ideje. Tehnike inovativnega mišljenja nas ne učijo inovativnosti, temveč le-to olajšujejo.

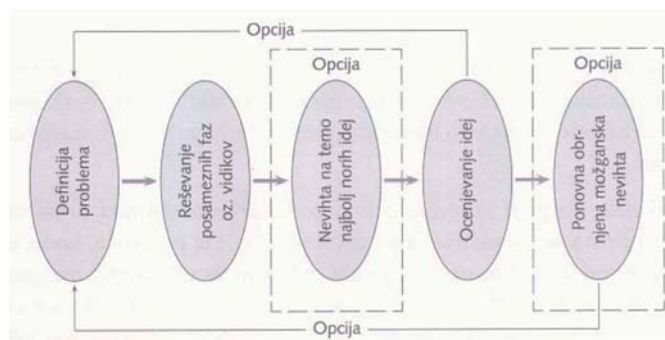
Samih tehnik za spodbujanje inovativnosti je veliko. Največ so jih razvili v okviru industrije, zaradi potrebe po dviganju inovativnosti. Kasneje so se uveljavile tudi na drugih področjih, predvsem v šolah. Prve tehnike inovativnega mišljenja so preizkušali že konec tridesetih let prejšnjega stoletja, razmahnile pa so se šele v šestdesetih letih.

Tehnike inovativnega mišljenja delimo v dve veliki skupini:

- *analitične*, ki temeljijo na analizi gradiva v osnovne komponente, te pa nato sestavimo nazaj na različne načine in ugotovljamo, katera kombinacija nam najbolj ustreza. Analitične metode zahtevajo miselno analizo in sintezo, ki sodita h konvergentnemu mišljenju. Zaradi močne volje konvergentnega mišljenja nekateri avtorji menijo, da analitične tehnike v resnici niso ustvarjalne, saj so omejene samo na nove kombinacije znotraj gradiva;
- *celostne*, ki spodbujajo produkcijo celovitih, nerazčlenjenih idej. Mišljenje je divergentno. Mislec se dostikrat niti ne trudi, ideje mu prihajajo kar same od sebe, v sproščenem stanju.

Razlika med obema vrstama tehnik je torej v tem, da pri analitičnih najprej sestavimo možne rešitve, ki jih nato preverjamo s kriteriji ustreznosti, pri celostnih pa najprej določimo kriterije ustreznosti, na podlagi katerih prihajamo do rešitev. Glede na navedeno si bomo v nadaljevanju ogledali nekaj ključnih tehnik inovativnega mišljenja, in sicer:

1. možgansko nevihto (brainstorming);
2. Gordonovo tehniko;
3. zapisovanje idej (brainwriting);
4. prisilne povezave;
5. sinektika;
6. miselni vzorci in
7. USOMID.

Slika št. 1 – Inovacijski procesi z metodami kreativnosti⁵

vir: Likar 2006, str. 47

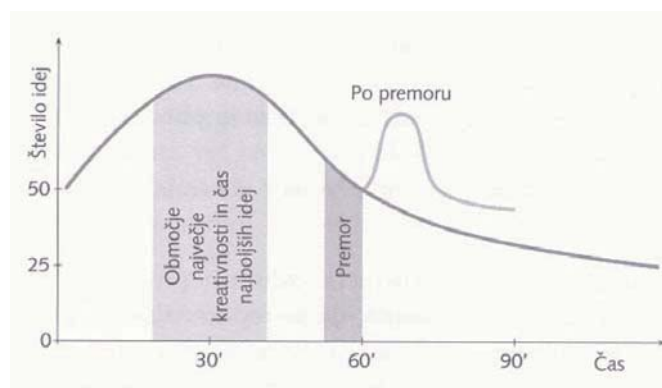
Možganska nevihta (brainstorming)

Možganska nevihta (vihar, burjenje možganov) se je rodila v Ameriki. Utemeljil jo je psiholog F. Osborn. Njegova osnovna ideja je bila v tem, da se je mogoče s tako imenovanim »burjenjem duha« naučiti inovativnosti s treningom. Možganski vihar je metoda, ki gradi na skupinskem reševanju problemov in je uporabna skoraj za vsako področje človekovega delovanja. Kadarkoli gre za iskanje novih zamisli, novih rešitev, pristnih novosti, se zatečemo k diskusijski skupini, ki v neformalnem vzdušju in prav takem razgovoru jedri nove ideje (Pečjak 1989, str. 34).

V prijetnem okolju razpoloženih in zainteresiranih je najlažje skupno najti nove ideje, rešitve itd. Skupina mora biti vodena in ravno dovolj velika. V premajhni skupini se diskusija ne razvije, pri preveliki pa nastopijo zavore. Voditi jo mora komunikativen, zainteresiran človek, čigar glavna naloga je, da ustavi in izloči zavirajoče mislece. Ugovore mora preprečiti. Izločiti mora preglasne, (idejno) nasilne. Skupina začne s preprostim uvodnim problemom, da preizkusi delovanje metode. Število dobljenih idej se na začetku viša, po približno pol ure pa začne padati. Vodja mora spremljati potek in vzpodbujati pogovor. Začne s široko temo, ki jo ob prehodu na podrobnosti začne ožiti. Dobro je, če sodeluje tudi sam, saj lahko s svojimi provokacijami izzove prisotne. Vestno beleži vse ideje. Le-te so zapisane preprosto in so na vidnem mestu, tako da jih udeleženci lahko preletijo s pogledom. Dobro jih je razvrstiti po skupinah. Snelmanje ni najboljša metoda, saj predstavlja zavoro. Tiste, ki se udeležencem porodijo po sestanku, zapiše kasneje ali poskrbi, da jih zapišejo sami. Te so lahko izhodišče za naslednjč. Skupina za ocenjevanje naj ima analitične

⁵ Proces tehnike kreativnega mišljenja (možganske nevihte). Za poglobljeno delo lahko opcijsko izvedemo še »nevihto« na temo najbolj nore (a potencialno zanimive) ideje in z »obrnjeno možgansko nevihto« (»Zakaj pa ne?«) preverimo kakovost ideje.

spособnosti in ni nujno ista kot ustvarjalci idej. Postaviti je treba primerne kriterije za ocenjevanje. Ti so lahko: ustreznost standardom, stroškovne meje itd. Tako lahko dobimo ožji izbor dobrih idej za natančnejše preverjanje. Izvedenka te metode je *Philips buzz 66*, kjer se veličanska skupina razdeli na manjše skupine 5–6 oseb. V 6–10 minutah pod vodstvom kreirajo ideje, jih kritično pretresejo in izberejo najboljše. Vodje potem poročajo vsem udeležencem. *Tehnika najbolj nore ideje* izkorišča dejstvo, da le-te predstavljajo novo izvirno izhodišče. Najbolj nenavadne ideje, ki so se porajale v času klasične nevihte, predstavljajo pogosto novo izhodišče. Po koncu klasične nevihte jo skuša skupina uporabiti. *Obrnjena možganska nevihta* išče razloge, zakaj to ne gre, ne bo šlo. Iščemo torej protiargumente proti določeni ideji in s tem primerjamo možnosti, zakaj ta lahko spodleti. Uporabimo jo lahko za preverjanje ideje ali iskanje pričakovanih protiargumentov.

Slika št. 2 – Možganska nevihta⁶

Vir: Likar 2006, str. 44

Gordonova tehnika

Avtor te tehnike je William Gordon, ki je deloval v svetovalni ustanovi Arthur D. Little v Cambridgeu. Tehnika temelji na njegovi teoriji ustvarjalnosti in možganski nevihti. Preden orišemo osnovne principe Gordonove tehnike, se moramo vrniti k možganski nevihti. Pri njej so v skupini zbrani običajni ljudje, ki poznajo zastavljeni problem in področje, ki ga mislijo oplemenititi s svojimi idejami, zato se z novimi predlogi bolj ali manj gibljejo v območju znanega. Predlogi, ki med možgansko nevihto priplavajo na površje, imajo tudi nekaj čustvenega naboja dajalcev predlogov in jih je težko selekcionirati. Pri Gordonovi tehniki pa takšne zagate odpadejo.

⁶ Po nekaj minutah se doseže največja produktivnost idej, ki nato postopno upada. S krajšim odmorom se lahko doseže začasen porast inovativnosti.

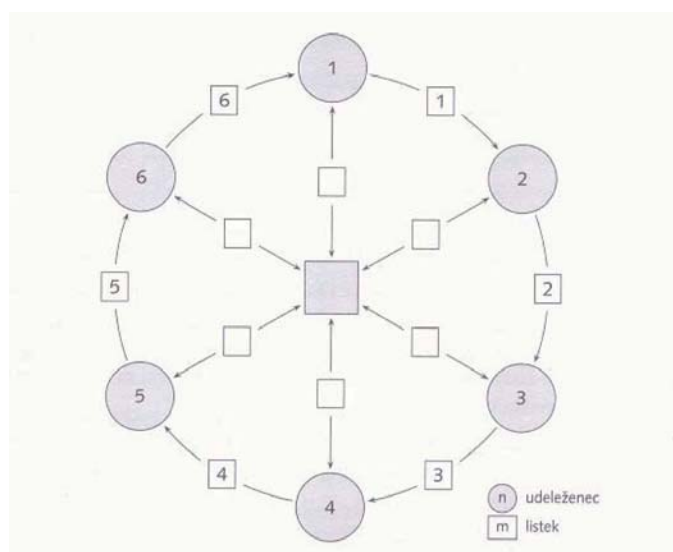
Za razliko od običajne možganske nevihte udeleženci ne vedo, kakšen problem bodo reševali. Predlogi so vezani le na vprašanja, ki jih zastavlja vodja, ta pa do konca ne razkrije resničnega problema. Vodja zasnuje koncept, ki ne sme biti preširok, da so rešitve še uporabne. Skupina je tako velika kot pri možganski nevihti, traja pa do 3 ure. Vodja postopoma zožuje problematiko do konkretnega problema. Na koncu ocenijo ideje. Izvirnost idej je največja prednost pristopa. Tudi zavrtnost je manjša. Težave pa nastopijo, če vodja ne obvladuje srečanja.

Zapisovanje idej (brainwriting)

Za angleški izraz brainwriting najdemo v strokovni literaturi več slovenskih prevodov: možgansko zapisovanje, zapisovanje misli, idej. Zapisovanje idej je izvedenka dosedanjih načinov možganske nevihte in je uporabno v bistvu v vseh vejah človekove dejavnosti. Lahko jo definiramo kot metodo, ki v nasprotju z možgansko nevihto, kjer lahko pridejo do izraza ljudje, ki so produktivnejši, če diskutirajo, zadovolji vse tiste, ki svoje ideje lažje izrazijo s svinčnikom in papirjem. Tehnika ni primerna za manj izobražene in takšne, ki niso sposobni pisnega komuniciranja. Zapisovanje idej se najbolj obnese pri reševanju nekoliko širše zastavljenih problemov (Likar 2006, str. 48).

Za razliko od klasične možganske nevihte 4–7 udeležencev svoje ideje zapisuje. Vodja predstavi problem in metode, nato v kreativnem delu udeleženci zapisujejo ideje. Sledi vrednotenje zapisanega in narisane. Rezultati so boljši, če je predloga za zapiske že prej izdelana.

Slika št. 3 – Zapisovanje idej¹

Vir: Likar 2006, str. 49

¹ Prikazan je postopek predaje listov sosedu. Obstaja pa tudi možnost oddaje lističev v skupno škatlo, iz katere po naključnem izboru vsak udeleženec potegne listič.

Vsak udeleženec zapiše 3 predloge v 5-ih minutah. Po zaključku preda listek svojemu sosedu. Nato nadaljujejo v naslednjem krogu, kjer spet zapišejo po 3 ideje. Opravi se toliko krogov, kot je udeležencev. Za večjo anonimnost lahko med krogi listke še premešamo. Tehnika se bolje obnese pri širše zastavljenih problemih s skupino, ki lažje dela pisno. Produkcija idej je v 30-ih minutah, kolikor traja postopek, zelo velika. Udeleženci so pri produkciji enakovredni, šele pri vrednotenju se pokažejo razlike, te pa so anonimne. Dobro je, da za ocenjevanje povabimo ljudi, ki niso povezani z izvedbo in so dobri analitiki. Ocenjevanje dobljenih idej lahko opravimo tudi naknadno. V povprečju je uporabljenih 5 % idej.

Prisilne povezave

Gre za tehniko, ki temelji na naključno izbranih besedah in iskanju povezav med njimi. Naključje je potrebno ustvariti. Namen tehnike je, da se izognemo ustaljenim načinom razmišljanja in praksi iskanja rešitev v okviru znanega. Čim dlje se ukvarjamo s problemom, tem bolj stereotipno je naše razmišljanje. Zaradi vedno bolj poglubljenega znanja postajajo pogosto tudi rešitve zapletenejše, kar pa ni nujno potrebno. S tehniko prisilne povezave se omenjenim težavam izognemo. Še več, najdemo lahko tudi slučajno kombinacijo, ki je v preteklosti pogojevala marsikatero odkritje.

Prisilne povezave temeljijo na dejstvu, da je mnogo odkritij pravzaprav slučaj. Je igra z naključnimi povezavami med besedami. Namesto ustaljenega načina reševanja problemov poiščemo naključno povezavo, ki bo morda veliko odkritje. Najprej pripravimo izbor besed iz slovarjev, knjig in drugih publikacij. Te so popolnoma naključne, vir pa določimo glede na problem, ki ga rešujemo. Lahko kombiniramo posredne in neposredne povezave z dvema slučajnjima besedama ali slučajno besedo in konkretnim problemom. Tako lahko za znan problem iščemo novo rešitev, ali pa iščemo nove probleme. Metoda je široko uporabna na različnih področjih človekovega delovanja. Pred ostalimi metodami ima nekaj prednosti, med katerimi je zagotovo ta, da je tehnika lahko tako individualna kot tudi skupinska. Pri njej velikost skupine ne predstavlja posebne omejitve, individualna pa je zato, ker generator idej ni le človek, ampak človek v povezavi s ključno besedo. Če izčrpamo nekaj ključnih besed (velja tudi za skupino), jih vedno lahko najdemo še poljubno mnogo. Ključne besede predstavljajo le iztočnico, vsaka asociacija pa je že novo izhodišče (Likar 2006, str. 52).

USOMID

Mulej je s sodelavci razvil svoje dialektične teorije sistemov, kot metodologije za doseganje celovitosti pri ustvarjanju, aplikativno metodologijo z imenom USOMID (Likar 2006, str. 54). V njej povezujejo z drugimi prijemi tudi možgansko nevihto in zapisovanje misli – kot dva koraka v procesu sodelovanja. Po USOMID se aktiviranje sodelavcev za ustvarjalno sodelovanje osredinja na procese dela, zlasti ustvarjalnega in manj rutinskega. Skoraj vsako delo ima oboje značilnosti. Rutinske faze se pojavljajo celoti, ustvarjalne morda, običajno delno.

Postopek sodelovanja po USOMID poteka po dveh vrstah korakov, in sicer:

1. koraki v postopku dela:
 - a. nabor in izbor problema,
 - b. opis izbranega problema (iz izbranega spleta vidikov),
 - c. vrednotenje (analiz) opisanih lastnosti izbranega problema (iskanje skritega bistva),
 - d. odločitev za eno od variant rešitve (ko preverimo spoznanja iz analize drugih vidikov),
 - e. spreminjanje starega stanja (uveljavljanje novosti) in
 - f. trajnost (novost postane koristna praksa).

2. koraki v postopku sodelovanja:
 - a. posamično zapisovanje zamisli,
 - b. kroženje zapisov za dodatno posamično zapisovanje zamisli,
 - c. ustna razprava (možganska nevihta), da uskladimo spoznanja ter
 - d. zapis skupnih spoznanj.

Kot smo lahko videli, je tehnik inovativnega mišljenja kar nekaj in pogosto se pojavlja vprašanje, katero uporabiti. Odgovor zagotovo ni enostaven, saj je prvenstveno

odvisen od tega, kdo jih želi uporabljati in v kakšne namene. Zagotovo pa je kombinacija le teh lahko ena izmed uspešnejših načinov razvoja inovacijske kulture v izobraževanju.

5 ZAKLJUČEK

Kljub temu, da sem se v članku le obrobno dotaknil kulture inoviranja na področju vzgoje in izobraževanja, pa lahko predstavljajo ugotovitve osnovo, na kateri bo možen začetek izgrajevanja kulture inoviranja. Izpeljava spremembe seveda vključuje pravila obnašanja do inovacij, ki mora biti stabilno. Zavodi morajo zgraditi okolje, ki bo do inovacij delovalo podporno. Vanj sodi ustvarjanje možnosti za le-te, razvijanje systemskega pristopa do inovacij, izobraževanje, sredstva in priznanje mesta inovacijam. Zavedati se moramo predvsem naslednjega: »Iniciative posameznikov ali skupine ne smejo biti zadušena s strukturo, ki so ji na neki način podrejeni. Naloga vodstva zavodov je, da te ideje pravilno usmeri v skladu s cilji sistema in kulturo inoviranja, ki bo to podpirala« (Hamel 2000, str. 13).

Literatura

- Hamel, G. (2000). *Leading the Revolution*. Boston: Harvard Business School Press.
- Hippel, E. (1988). *The Source of Innovation*. Oxford: Oxford University Press.
- Likar, B. (2006). *Management inoviranja*. Koper: Fakulteta za management.
- Majaro, S. (1992). *Managing Ideas for Profit*. London: McGraw-Hill.
- Mantel, S. J. (2001). *Project Management in Practice*. New York: J. Wiley.
- Pečjak, V. (1989). *Poti do idej: ustvarjalno mišljenje v podjetjih, šolah in drugih*. Ljubljana: samozaložba.
- Russell, P. (1986). *Diffusion of innovation*. New York: Free Press.
- Schein, E. H. (1999). *The Corporate Culture Survival Guide*. San Francisco: Jossey-Bass.

Dvostranski tematski pahljačasti slovarji

Vsi, ki radi potujete, boste veseli praktičnih dvostranskih turističnih slovarjev. V vsakem je zbranih okoli 3.000 besed in izrazov v posameznem jeziku, potrebnih na potovanju. Dodana je tudi izgovorjava. Za lažje iskanje posameznih izrazov je besedišče razdeljeno v smiselne tematske sklope, npr. potovanje, promet, prenočišče, hotel, restavracija, banka, pošta, šport, ogled galerije, muzeja itd. Vsakem slovarčku so dodana tudi osnovna navodila za izbrani jezik. Slovarčki so shranjeni v plastičnem ovitku in se odpirajo kot pahljača.

V prvem kompletu vam ponujamo **angleščino, nemščino, ruščino** in kot posebnost olimpijskega leta **kitajščino**.

Format: 6 x 18 cm, obseg: 74 lističev (148 strani), plastificirani kartončki, speto v plastičen ovitek – MPC posameznega slovarja 15 €

Informacije in naročila

 Založba Pivec d.o.o., Krekova 13, 2000 MARIBOR
tel. 02 250 08 28, faks 02 250 08 29; info@zalozba-pivec.com, www.zalozba-pivec.com

Jesper Juul

Kompetentni otrok

Knjiga Kompetentni otrok zagotovo spada med pomembna in prelomna dela na področju vzgoje. Doslej je bila prevedena v 13 različnih jezikov, v Skandinaviji pa že več kot desetletje velja za »biblijo vzgoje«.

Danski avtor Jesper Juul v knjigi pojasnjuje razloge za nove vzgojne smernice, primerja načine vzgoje iz različnih delov sveta in vzgojne vzorce iz preteklosti z današnjimi.

Nekdanje destruktivne vrednote, kot so poslušnost, psihično in telesno nasilje in konformizem, ki so vladali v tradicionalni hierarhični patriarhalni družini, so se spremenile.

Odgovor nanje je bila demokratična vzgoja, ki pa tudi ni prinesla pričakovanih sprememb. Jesper Juul zato ponuja premislek o novih vrednotah in poudarja, da je vzgoja dinamični dvosmerni proces, v katerem se razvijajo oboji, starši in otroci.

Naročila in informacije:

04 5320 210 in www.didakta.si

 DIDAKTA

Knjige, ki puščajo sledove ...

Nadarjeni učenci mednarodna štipendija Templeton, Iowa, ZDA

dr. Ivan Ferbežer, izredni profesor

Odkar sta Louis Jolliet in duhovnik Jacques Marquette kot prva Evropejca stopila leta 1673 na zemljo današnje Iowe, je ta dežela blizu ameriškemu srcu, če že ne nebesom na zemlji, kot so povedali v filmu Polja sanj. Oboje, reka in mesto, sta dobila ime po prvobitnem plemenu Siuxov, ki so ga francoski raziskovalci prevajali kot »prah v obrazu« ali »lep prostor« oz. »čudovita dežela«.

V času od 15. do 21. maja 2008 se je 50 izbranih strokovnjakov iz 36 pretežno manj razvitih držav udeležilo študijske specializacije o pojmovanju, identifikaciji in izobraževanju nadarjenih učencev. Izobraževanje je potekalo v Belin Blank centru na Pedagoški fakulteti Univerze v Iowi.

Program je vseboval naslednje delovne zadolžitve:

1. Aktivna udeležba na intenzivnem strokovnem seminarju in obravnava obsežne skripte, ki je bila sestavljena iz vseh najnovejših področij nadarjenosti kot logično kohezivne interdisciplinarne znanosti in največjih ameriških ekspertov.
2. Udeležba na vseameriškem bienalnem Wallace raziskovalnem simpoziju z naslovom »Razvijanje talentov«.
3. Po vrnitvi v svoje države smo Templeton štipendisti zavezani sodelovati pod mentorskim vodenjem pri strokovnem ozaveščanju javnosti, državnih ustanov in civilne družbe, učiteljev, vzgojiteljev, staršev ter nadarjenih učencev na področju uresničevanja talentov. Posebej pa smo dolžni nuditi neposredno strokovno pomoč nadarjenim otrokom, učencem in študentom ne glede na meje kompetenc posameznih institucij. Od junija 2008 do decembra 2009 se bomo aktivno udeleževali izobraževalnih in drugih aktivnosti na tem področju v svojih državah. Med te strokovne aktivnosti sem vključil še raziskovalne naloge, objavljanje člankov, razprav in knjig, predavanja in seminarje za vse pedagoško delujoče, svetovanja in posvetovanja o problematiki nadarjenosti, organizacijo strokovnih konferenc, vključevanje v društva itd.

Prvi dan je bil namenjen svečanemu sprejemu, na katerem smo spoznali vodje Belin Blank centra:

- prof. dr. Nicholasa Colangela, direktorja,
- prof. dr. Susan Assoline, namestnico direktorja,
- prof. dr. Jerilyn Fisher in dr. Laurie Croft.

Predavanja in delavniško delo je izven Belin Blank centra potekalo na skoraj vseh fakultetah, tako da smo spoznali skoraj vso Univerzo v Iowi.

Že naslednji dan smo pričeli z intenzivnim delom v manjših skupinah, z diskusijo o odnosu do akceleracije, oblikovanja posebnih skupin in individualizacije ter diferenciacije izobraževanja nadarjenih učencev. Direktor prof. dr. Nicholas Colangelo nam je predstavil historiat danes v treh nadstropjih delujočega mednarodnega Belin Blank Centra za nadarjene na Pedagoški fakulteti. Ime predstavlja premožna zakonca (žena je bila učiteljica nadarjenih), ki sta v večini donatorsko financirala izgradnjo omenjene fakultete s tem mednarodno uveljavljenim centrom, kar je v Ameriki pogosta praksa. Zvečer so sledili pozdravi vodstva Pedagoške fakultete, njihovega osebja in študentov.

Drugi dan sta prof. dr. Susan Assoline in prof. dr. David Lehman govorila o zanimivi temi z naslovom »Sirene kličejo po kulturno prostih psiholoških testih pri identifikaciji nadarjenih učencev«. V tem pogledu uporabljamo v Sloveniji še zastarele predvojne psihološke teste, ki niso prirejeni za identifikacijo nadarjenih.

Dr. Linda Brody je govorila o projektu COGITO (svetovni forum za nadarjene in njihove vzgojitelje) ter o pomoči nadarjenim učencem, da bi v celoti uresničili svoje potenciale.

Tretji dan smo udeleženci obiskali Hooverjev muzej v bližini Iowe, dan pa se je zaključil s klasičnim ameriškim piknikom in country glasbo.

Diskusijsko smo se udeleženci razdelili v štiri skupine:

1. izobraževanje in raziskovanje na področju nadarjenosti;
2. izobraževanje in učno načrtovanje programov za nadarjene;
3. šolske praktične aplikacije skrbi za talente in
4. administrativno načrtovanje izobraževanja nadarjenih v regionalnih in državnih okvirih.

Četrti dan je Clar Baldus predstavil temo o ustvarjalnosti in problemih v zvezi z izobraževanjem nadarjenih učencev, Catherine Blondo pa je predavala o nadarjenih učencih v smislu uresničevanja razlik, Jan Warren je govoril o študentskih programih za nadarjene v Belin Blank centru na Pedagoški fakulteti.

Zelo doživeto je dr. Laurie Croft predstavila zanimivo temo o oblikovanju razlik z in za nadarjene učence. Sledil je tridnevni Deveti bienalni vseameriški kongres z naslovom: »Wallace nacionalni raziskovalni simpozij o razvoju talentov« s 103 referati največjih ameriških in nekaterih svetovnih strokovnjakov s področja nadarjenosti. Na tem simpoziju z geslom »Vzgoja potencialov, inspiriranje odličnosti« je nastopilo tudi nekaj evropskih, kanadskih in južnoameriških strokovnjakov. Največjo pozornost je vzbudil prof. dr. Colangelo s poročilom triletne raziskave o akceleraciji z naslovom »Prevarani narod: kako šole zadržujejo najbolj bistre ameriške učence«. Dr. Donna Ford je bila prav tako kritična in se je lotila etične dileme o mnogo premajhni vključenosti nadarjenih učencev iz prikrajšanih okolij v šolske programe za nadarjene. Dr. James Gallagher je v svoji značilni usmeritvi v notranjo reformo s svojim referatom »Kaj šole potrebujejo, da bi oskrbele kakovostno izobraževanje za nadarjene« izpostavil vse bistvene manjkajoče elemente. Mednje šteje odnose med učitelji in nadarjenimi učenci, izobraževalno infrastrukturo in evalvacijsko vprašanje, zakaj prinaša izobraževanje nadarjenih tako majhne učinke. Gre za strokovno problematiko, ki je na primer v Sloveniji še posebej sporna,

saj se vsa pozornost omejuje na učno aktivnost in skoraj nič na učno vzgojne rezultate. Avtorica dr. Carolyn Callahan je predstavila problematiko uvrščanja nadarjenih v učne programe mednarodne mature v srednjih šolah. Največja strokovnjakinja na področju nadarjenosti iz Avstralije dr. Miraca Gross je predstavila sicer zelo redko longitudinalno študijo z naslovom »Posebno nadarjeni otroci kot odrasli: kaj bi oni želeli svojim otrokom?«

Večina strokovnih prispevkov se je nanašala na področje akceleracije nadarjenih učencev. Največ prahu je ponovno dvignil Kanadčan dr. Francoys Gagne s svojim spremenjenim in dopolnjenim diferenciranim modelom nadarjenosti in talentiranosti (DMTG). Medicinska strokovnjakinja dr. Nancy Andreasen je predstavila v ZDA zelo aktualno nevroznanost o genialnosti in ustvarjalnosti. Sledili so prispevki o glasbeni in matematični talentiranosti, poglobljeno orisani vlogi lokusa kontrole pri postavljanju ciljev, razvijanju voditeljskih talentov, pomenu učiteljevega aktualnega razumevanja nadarjenosti, identifikaciji in obogatitvi programov za nadarjene v multikulturnem okolju, o izstopih nadarjenih učencev iz šole itd.

Dva dni po Wallace simpoziju smo se člani zgoraj omenjenega mednarodnega štipendijskega sklada (Templeton International Fellowship) s pomočjo profesorice Nancy Green seznanili še z vseameriško Nacionalno asociacijo za nadarjene (NAGC) s sedežem v Washingtonu. S strokovno problematiko »Kako razvijati in spodbujati interes za nadarjenost v medijih« nas je navduševala prof. dr. Lois Gray, s polemiko o tem, kako učinkovito komunicirati za uspeh, pa avtor Dennis Schrag.

Zaključni poslovilni banket je potekal v novi prestižni rektorski stavbi na Iowa univerzi, v ameriško sproščenem, pristrčnem in nepozabnem vzdušju, s podelitvijo diplom vsem sodelujočim. Svoj zaključni govor je direktor Belin Blank centra dr. Nicholas Colangelo končal z mislijo: »Vi ste popoln primer bogastva, ki izhaja iz mednarodne raznolikosti.«

No. 1 na področju inovativnosti razvoju in proizvodnji opreme za otroke od vrtca do devetletke.

- Notranja in zunanja oprema
- Učenje s pomočjo igre ob uporabi dognanih igral in opreme primernih za klasične in najmodernejše pristope izobraževanja, za večanje kreativnosti in boljšo socializacijo otrok
- Najkvalitetnejši materiali, leta uporabe brez velikega vzdrževanja, vsi proizvodi imajo posamezni certifikat EN

eibe

Zastopa in prodaja
K&J d.o.o.
Parmova 53
1000 Ljubljana
Tel: 01 436 36 17
E-mail: info@k-j.si

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Mednarodni šolski projekti Podirajo meje

mag. Danica Š. Novosel, koordinatorka projekta Comenius na OŠ Gustava Šiliha Laporje

Comenius je del evropskega programa Vseživljenjsko učenje, ki je namenjen sodelovanju šol in učiteljev na področju predšolskega in šolskega izobraževanja. Program se imenuje po češkem protestantskem škofu Janu Amosu Komenskem, njegov cilj pa je dvig kakovosti šolskega izobraževanja v Evropi.

OŠ Gustava Šiliha Laporje se je novembra 2007 vključila v dvoletni projekt Comenius Šolska partnerstva. Naslov projekta je Breaking Borders (Podiramo meje) in bo trajal do junija 2009. V njem sodelujemo s šolami iz Turčije, Velike Britanije, Grčije in Španije. Partnerska šola iz Turčije je velika predmestna šola, ki jo obiskuje 921 učencev od 1. do 8. razreda. Pouk poteka v 13 učilnicah v dopoldanskem in popoldanskem času, v razredu pa je povprečno okrog 40 učencev. Škotsko partnersko šolo obiskujejo učenci s posebnimi potrebami, in sicer z zmernimi učnimi težavami. Partnerska šola iz Grčije je splošna srednja šola, ki jo obiskujejo 104 učenci in se nahaja v severovzhodnem delu države, precej odmaknjenem od večjih mest. Partnerska šola iz Katalonije (Španija) pa se nahaja v mestnem središču. Kar tretjina njenih učencev je migrantov iz Maroka in Južne Amerike, ki se ob vpisu v šolo najprej vključijo v "sprejemne" razrede, kjer se naučijo jezika države, v katero so se priselili.

Eden najpomembnejših ciljev našega partnerstva je razvijati medkulturno komunikacijo. Učenci in učitelji ob stikih z vrstniki oziroma kolegi iz drugih kultur pridobivamo nove izkušnje, širimo obzorja, spoznavamo kulturno raznolikost Evropske skupnosti, krepimo razumevanje, strpnost in medsebojno pomoč. Spoznavamo različne izobraževalne in vrednostne sisteme v soodvisnosti od njihovega sociokulturnega ozadja, kar nam pomaga preseči etnocentrično držo. Visoko razvita medkulturna kompetenca je namreč najboljše orožje proti predsodkom in ksenofobiji v današnjem svetu naraščajoče kulturne

raznolikosti. Prav tako se je pomembno zavedati, da potrebujemo tuje tudi za spodbujanje razvoja lastne identitete, kajti »to, da je človek drugačen od drugih, določa umevanje samega sebe« (Hunfeld, povzemam po Müller-Hartmann, 1999). Medkulturni stiki krepijo »medkulturno razumevanje, ker nas spodbujajo k temu, da vidimo svet z drugih perspektiv, in ker raziskujejo naše videnje tujcev in tujih kultur. /.../ To ne pomeni, da drugega prilagodimo svojim izkušnjam in vrednotam, ampak ravno obratno, da se postavimo v njegovo vlogo in tako razširimo svojo lastno identiteto.« (Bredella & Delanoy, 1996). Otroci s spoznavanjem drugih kultur vzpostavijo tudi globlji odnos do sebe in svoje kulture. Vse to pripomore h krepitvi samozavedanja in k izboljšanju samopodobe, kar tudi kasneje v življenju omogoča uspešnejšo socialno integracijo. Rezultat večjega osebnega in kulturnega samozavedanja in samospoštovanja je tudi večja notranja motivacija za vseživljenjsko učenje. Ker v našem projektu sodelujejo tudi učenci s posebnimi potrebami, vanj prav tako vključujemo celostno razumevanje podobnosti in razlik med posamezniki.

Skozi medkulturne stike, redno komunikacijo z vrstniki oziroma kolegi iz drugih držav in medsebojnimi obiski partnerskih šol pa se uresničujeta še dva temeljna cilja našega projekta: bogatenje znanja tujih jezikov, tudi z učenjem nejezikovnih predmetov v tujem jeziku (Content and Language Integrated Learning – CLIL), ter izboljšanje IKT spretnosti z uporabo spletnih storitev, videa, digitalne fotografije, e-pošte itd.

Program projekta Podiramo meje je razdeljen v štiri sklope, od katerih se vsak povezuje z eno od načrtovanih mednarodnih izmenjav:

- Zgodovinski in kulturni spomeniki v našem kraju.
- Običaji in tradicije.
- Miti in legende.
- Poklici nekoč in danes.

Vse leto smo te teme vključevali v šolsko delo na različne načine in na vseh ravneh. Pri izbirnem predmetu Turistična vzgoja so učenci pod mentorstvom učiteljice Marjetke Čas pripravili zloženko o kulturnih spomenikih v našem kraju, učenci dodatnega pouka angleščine pa power point predstavitev šole v angleščini. Učenci višjih razredov so si ob pomoči učiteljice angleščine pričeli preko e-pošte dopisovati z vrstniki iz Grčije, učenci nižjih razredov pa so sestavili kratka angleška pismenca za vrstnike na Škotskem. Pri pouku gospodinjstva so spoznavali in pripravljali tradicionalne slovenske jedi, pri geografiji pa so izdelovali plakate in predstavljali države, kjer so naše partnerske šole. Pri pouku glasbe in šolskem pevskem zboru so se učili slovenske ljudske pesmi, folklorna skupina pa se je naučila venček ljudskih pesmi in plesov. Učenci računalniškega krožka so pomagali urediti šolsko spletno stran, posvečeno projektu Comenius, ob različnih priložnostih pa so učenci obiskovali tudi spletne strani partnerskih šol. Na nižji stopnji so učiteljice vpletle medkulturno vzgojo v izdelovanje novoletnih okraskov, voščilnic, pirhov, pustnih mask, petošolci so pod mentorstvom učiteljice Aleksandre Jesenek izdelali celo plakat o velikonočnih običajih v angleščini. Prav tako smo s tradicijo in običaji obarvali dve veliki šolski prireditvi, namenjeni vsem krajanom – proslavo ob materinskem dnevu v šolski telovadnici in vrsto odmevnih prireditev, skupaj z osrednjo zaključno proslavo v okviru praznovanja 180-letnice šolstva v Laporju. Ob tej priložnosti smo izdali brošuro s CD-jem v slovenščini in angleščini z naslovom Iz preteklosti v sedanost. Projektu smo namenili tudi vse razstavne panoje v prvem nadstropju šole, kjer smo razstavili različno gradivo partnerskih šol – njihove izdelke, fotografije, risbe, plakate, knjige, raziskovalne naloge ...

V januarju 2008 smo izpeljali prvo izmenjavo v Glasgowu, ki je bila namenjena načrtovanju aktivnosti in predstavitvi opravljenih dejavnosti na področju spoznavanja zgodovinskih in kulturnih spomenikov v lokalnem okolju sodelujočih šol. Udeležili smo se je učitelji – koordinatorji, ki smo na Škotskem preživeli nekaj zelo delovnih in zelo lepih dni. Vsaka šola je predstavila svoje delo na projektu, bodisi na zloženki, CD-ROM-u ali spletni strani. Spoznali smo življenje in delo na naši partnerski šoli St Oswald's, ki skrbi za učence s posebnimi potrebami. Učenci višjih

Škotska partnerska šola je tudi ekošola

Delovni sestanek na Škotskem

Pevski zbor je pripravil program škotskih pesmi

razredov so se izredno potrudili in nam pripravili bogat program z Burnsovo večerjo ter prikazom škotskih ljudskih plesov in pesmi. Sprejeli so nas tudi na največji evropski šoli Holyrood Secondary z več kot 2000 učenci in 150 učitelji. Po pogovoru z ravnateljem sta nam šolo razkazala oba dijaška prefekta.

Še posebej smo ponosni, ker smo na enem od delovnih sestankov v Glasgowu sprejeli grški predlog, da maskota naše šole, štorclja, postane zaščitni znak celotnega projekta. Tako je na škotski šoli figurica te ptice selivke, ki so jo izdelali naši učenci pod mentorstvom učiteljice Ivanke Hozjan Šela, že potovala od razreda do razreda kot simbol podiranja meja med državami.

Konec marca 2008 je potekala druga izmenjava v španski Kataloniji, ki sta se je v spremstvu dveh učiteljic udeležili tudi sedmošolki Katja Pahič in Sanja Strmšek. Ker je bila tema srečanja Običaji in tradicije, smo poleg predstavitev besedil, fotografij, glasbenih in video posnetkov nesli s seboj za pokušino tudi štajersko bučno olje in orehovo potico, ki nam jo je posebej za to priložnost spekla članica Aktiva kmečkih žena Laporje.

Petdnevni obisk je bil zastavljen tako, da so dopoldan potekala delovna srečanja za učitelje in vzporedno raz-

Udeleženci srečanja v Španiji

lične aktivnosti za učence iz sodelujočih držav. Učenci so si skupaj ogledali mesto Reus, njegovo modernistično arhitekturo in muzeje. Drugi dan srečanja so nam učenci šole gostiteljice, ki prihajajo iz različnih držav sveta, pripravili mednarodni zajtrk, sestavljen iz španskih, afriških, kitajskih, južnoameriških itd. jedi. Povabljeni smo bili tudi

Pri uri tehnike na španski partnerski šoli

v mestno palačo na sprejem k županu, zadnji dan srečanja pa nam je šolski ansambel pripravil koncert.

Po vsaki izmenjavi smo udeleženci pripravili predstavitev v večnamenskem prostoru šole in nanjo povabili učence, starše, novinarje in vso zainteresirano javnost. S pripovedovanjem, fotografijami, glasbo, različnimi izdelki in manjšim prigrizkom smo predstavili šolo gostiteljico in našo izkušnjo dežele, ki smo jo obiskali.

V prihajajočem šolskem letu načrtujemo še dve izmenjavi: oktobra 2008 v Grčiji, kjer bo tema srečanja Miti in legende, ter spomladi 2009 v Turčiji, kjer bomo predstavljali tradicionalne poklice nekoč in danes. Za leto 2009 bomo izdali skupen mednarodni koledar, eden od naših končnih izdelkov pa bo tudi CD-ROM z gradivom, ki bo nastalo v okviru našega dvoletnega sodelovanja. Vse šole smo tudi vzpostavile in med seboj povezale spletne strani, na katerih tekoče objavljamo aktivnosti in novice v zvezi s projektom.

Ugotavljamo, da ob tovrstnih izkušnjah pridobivamo vsi – učenci, ki ob veliki motivaciji občutno napredujejo v znanju tujih jezikov in IKT spretnostih ter rastejo v odprte, samozavestne in sposobne Evropejce – učitelji, ki se močneje zavedajo pomena vključevanja medkulturne vzgoje v različne segmente šolskega dela – širša skupnost, kjer se povečuje sociokulturna zavest, povezanost, vključenost in s tem tudi kakovost izobraževanja. Vse to prispeva k podiranju meja – med državami, jeziki, kulturami in posamezniki, pa tudi meja v nas samih, ki se jih morda niti ne zavedamo.

Literatura:

1. Bredella, L. in Delanoy, W. (ur.) (1996). Challenges of Literary Texts in the Foreign Language Classroom. Tübingen: Gunter Narr.
2. Müller-Hartmann, A. (1999). Auf der Suche nach dem „dritten Ort“: das Eigene und das Fremde im virtuellen Austausch über literarische Texte, V: Bredella, L. in Delanoy, W. (ur.) (1999). Interkultureller Fremdsprachenunterricht. Tübingen: Gunter Narr, s. 162–164.

Na sprejemu pri županu španskega mesta Reus

Socrates – comenius 3 mreža – »EcoMedia Europe«

IKT – že ali še izziv v izobraževanju?

ecoMEDIAeurope ...net

**Nevenka Štraser, predstojnica ZRSŠ OE Slovenj Gradec
in nacionalna koordinatorica za EcoMedio**

Čas za posodabljanje in prilagajanje šole napredku v družbi je vedno (pre)kratek. Razvoj, predvsem pa implementacija šolskih kurikulumov zaostajata za tehnološkim in znanstvenim razvojem. Tehtanje o tem, kaj iz množice informacij, veščin, zmožnosti, spretnosti in še česa, kar naj bi koristilo mladim generacijam, izbrati in opredeliti kot znanje za prihodnost, nam čas za posodabljanje še skrajšuje. Veliko govorimo o avtonomiji šole, o razvoju kompetenc, o vseživljenjskem učenju. Morda se lahko strinjamo s tem, da je to troje temelj sodobnega pogleda na izobraževanje v prihodnosti.

Potrebna je torej hitra odločitev, ki mora biti realno izvedljiva, učinkovita in dolgotrajno aktualna. Ker je konstanta sodobne družbe nenehni razvoj, bi to lahko bila odločitev za nenehno uvajanje sprememb ob hkratnem zagotavljanju kakovosti.

Množica poti vodi do realizacije te odločitve. Večina teh poti je zaznamovana z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije. Kako integrirati informacijsko komunikacijsko tehnologijo v šolski vsakdan, da nam bo pri tem pomagala, da nas ne bo »razčlovečila« v smislu nezmožnosti komunikacije »iz oči v oči«, kot ji očitajo njeni nasprotniki, oziroma da bo pomagala med drugim tudi pri razvoju socialnih veščin, ki so v sodobni družbi (še vedno ali morda vedno bolj) zaželeni?

Vse več je mednarodnih projektov in mrež, kjer se partnerji različnih držav ukvarjajo ravno z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije na področju izobraževanja. Ob kandidiranju za sredstva Evropske skupnosti je zato potrebno pokazati kar znatno mero inovativnosti, prodornosti, natančnosti in še česa. Našim partnerjem – Šolski zvezi v Wolfsbergu v Avstriji (Schugemeindeverband Wolfsberg) oziroma direktorju te zveze gospodu

Herbertu Eileju, je to uspelo. Na drugem pripravljalnem srečanju zainteresiranih šol in drugih šolskih institucij v začetku februarja 2005, ki je potekalo v Wolfsbergu in v Slovenj Gradcu, je prva informacija o tem, da je Evropska komisija izmed 80 prijavljenih projektov med 19 izbranih uvrstila tudi projekt »EcoMedia Europe«, dala udeležencem nov zagon za dodatne priprave. V avgustu istega leta smo dobili informacijo, da je bil projekt izbran in potrjen kot najboljši izmed devetnajstih, ki so bili v ožjem izboru. In delo je steklo ...

NEKAJ INFORMACIJ O PROJEKTU

EcoMedia Europe je izobraževalna Socrates Comenius mreža, ki jo sofinancira Evropska komisija. Osnovno tematsko področje je strateški razvoj na IKT in medijih zasnovanega izobraževanja v mreži, ki jo je ustanovilo 24 partnerjev v 20 državah Evrope – Avstrija, Slovenija, Italija, Madžarska, Irska, Poljska, Francija, Romunija, Nemčija, Bolgarija, Ukrajina, Slovaška, Norveška, Latvija, Španija, Švedska, Litva, Češka, Danska in Grčija. V letu in pol, od kar je bil projekt odobren, so nekateri partnerji odstopili in koordinator je moral pridobiti druge. Tako je trenutno

ostalo 23 partnerjev v 18 državah. Odstopila sta partnerja v Ukrajini in v Grčiji, namesto Norveške pa je vstopila Belgija.

Cilji, ki so bili zapisani v prijavi projekta, so naslednji:

- razvoj skupnih IKT standardov in strategij v Socrates Comenius projektih v šolski praksi;
- iskanje primerov dobre prakse in inovativnih strategij v sklopu IKT tem v Comenius projektih;
- izmenjava izkušenj in prenos znanj za doseganje skupnih razvojnih standardov;
- širjenje in spodbujanje vseh oblik inovacij, ki temeljijo na IKT na vseh ravneh izobraževanja.

Načrtovane cilje naj bi partnerji uresničili z aktivnim delovanjem v treh podskupinah, ki pokrivajo naslednja področja:

- temelji IKT;
- multimedija in e-didaktika;
- perspektive IKT.

Drugo od teh podskupin vodi Slovenija oz. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, OE Slovenj Gradec kot partner.

Glede na cilje in načrtovano delo v vseh treh podskupinah so pričakovanja zelo velika. Koordinator je v prijavi predstavil kot rezultat našega skupnega dela aktualna in modificirana strateška merila oz. neke vrste koncept za nadaljnji razvoj informacijsko komunikacijske tehnologije na evropski ravni. EcoMedia Europe naj bi vodila torej k nastanku skupne strategije na podlagi različnih pogledov udeleženih partnerjev in individualnih iniciativ, ki vodijo razvoj IKT v vseh državah, ki so vključene v mrežo. Ob tem bi poskušali ohranjati stroške šol ob uporabi novih konceptov in strategij na minimumu ter motivirati učitelje za čim večjo uporabo IKT v izobraževanju in za uporabo šolskih omrežij v vsakodnevni praksi. Tako kot v vseh mednarodnih projektih in mrežah pa je seveda bistveni poudarek na medkulturnem dialogu med šolami oz. evropskimi prebivalci in na jezikovni pestrosti.

Poglavitni načrtovani dogodki v okviru mreže so naslednji:

- 3 tematske konference – v Avstriji, Poljski in Latviji;
- 3 kontaktni seminarji Comenius 1 partnerjev;
- 2 mednarodni strateški delavnici – v Sloveniji in v Španiji;
- 2 nacionalni strateški delavnici – v Romuniji in v Bolgariji;
- srečanja mladine v okviru drugih evropsko podprtih programov za mladino;
- izobraževalni seminarji Comenius 2;

- 6 srečanj projektne programske skupine, v kateri so predstavniki partnerskih institucij iz Avstrije, Bolgarije, Nemčije, Danske, Poljske, Latvije, Italije in Slovenije.

Strokovno delo v projektu koordinira prof. dr. Erwin Bratengeier iz Univerze v Kremsu, nadzor in ocene za Evropsko komisijo pa pripravlja dr. Ronald Sallmann iz zasebnega podjetja PuMa – Public Management Consulting – z Dunaja.

MINULI DOGODKI

Mednarodna strateška delavnica v Slovenj Gradcu

Včasih je biti prvi na vrsti, prednost, včasih pa pomeni večjo negotovost. Ko smo se na ZRSS OE Slovenj Gradec lotili organizacije prvega večjega dogodka, napovedanega v projektu EcoMedia Europe, smo se najprej osredotočili na ciljno skupino, ki smo jo želeli zainteresirati za mednarodno strateško delavnico.

Naloge ravnatelja so v različnih državah različne ali vsaj različno razvrščene po pomembnosti. Vseeno pa ni dileme o tem, da mora imeti ravnatelj ne samo znanje s tega področja, ampak tudi vizijo razvoja, ki vključuje IKT. Vsega gotovo ne zmore sam. Zato je še kako pomembno, da oblikuje močan vodstveni tim, ki mu pomaga pri izboru za šolo pomembnih nalog in pri njihovi kakovostnejši izvedbi.

Zaradi nesporno pomembne vloge ravnatelja pri uporabi IKT v šolah smo se odločili, da bodo torej naša ciljna skupina ravnatelji. Mednarodna strateška delavnica z naslovom: Vodenje šole s podporo informacijsko komunikacijske tehnologije (Schoolleadership and ICT – Beware or be aware of ICT) je potekala v Slovenj Gradcu od 24. do 28. maja 2006. V dveh dneh strokovnega dela se je delavnice udeležilo 67 ravnateljev in predstavnikov drugih izobraževalnih institucij iz šestih držav: Avstrije, Italije, Latvije, Norveške, Velike Britanije in Slovenije. Zbrane so nagovorili župan MO Slovenj Gradec g. Matjaž Zanoškar, direktor ZRSS mag. Gregor Mohorčič in podsekretar na MŠŠ mag. Borut Čampelj, ki je nakazal tudi smernice razvoja IKT v slovenskih šolah.

Predavanja tujih in domačih strokovnjakov so udeležencem osvetlila nekatere poglede na uporabo IKT pri vodenju šole. O izzivih na področju IKT v šoli prihodnosti je govoril dr. Saša Divjak s Fakultete za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani. Dr. Vladislav Rajković s Fakultete za organizacijske vede Kranj Univerze v Mariboru je predstavil, kaj lahko pričakujemo od tehnologij znanja pri vodenju izobraževalne institucije ter na primerih uporabe osvetlil, kako se da izboljšati lastne odločitve. Direktor ARNES-a, mag. Marko Bonač je spregovoril o

tehnološki podlagi za medsebojno povezovanje šol v slovenskem in evropskem izobraževalnem prostoru in postregel udeležencem s koristnimi informacijami, ki bi jih potreboval pri svojem delu vsak ravnatelj. Vzroke za neuspešnost šolskih projektov je osvetlil zasebni raziskovalec Aleš Štampihar. Tehnološko podprto takojšnjo analizo, prikazano z različnimi grafikoni o odgovorih na nekatera vprašanja, sta v delavnici prikazala Borut Vehovec – Avtenta in mag. Andreja Vehovec – SŠ za elektrotehniko in računalništvo Ljubljana.

Trije strokovnjaki iz tujine so dodatno strokovno obogatili dogajanje na strateški delavnici. Iz Avstrije – Donau Universität Krems – ki je bila ustanovljena 1995 in je trenutno edina univerza v Evropi, specializirana za vseživljenjsko učenje oz. za študij po podiplomskem nivoju – se nam je pridružil dr. Gerhard Schwed. Njegov prispevek se je nanašal na optimalizacijo stroškov šole ob uporabi IKT. Opozoril je na stroške, na katere največkrat šole niso pozorne. V svoje načrte običajno zajamejo le stroške za nabavo strojne in programske opreme, pozabijo pa na vzdrževanje, podporo, izobraževanje, materialne stroške – elektrika, papir, tonerji, internet, CD-ji, ..., ki zanašajo, po ugotovitvah raziskav te univerze, več kot 60 % celotnih stroškov. Slišali smo za izraz TCO – Total Costs of Ownership – ki zajema vse stroške ob uporabi IKT v šoli, njihovo načrtovanje in iskanje novih poti za zniževanje.

Z Norveške univerze za znanost in tehnologijo v Trondheimu smo poslušali dr. Kjella Halvorsena. Poudaril je, da ima Norveška sicer visok standard opremljenosti šol z IKT, vendar opažajo, da je oprema slabo izkoriščena. Dr. Halvorsen je zadolžen za izobraževanje učiteljev in vodi eno izmed izobraževalnih mrež, v kateri je 17 OŠ in SŠ iz treh manjših občin. Te izobraževalne mreže predstavljajo na Norveškem nacionalni projekt.

Zanimivo delavnico s predavanjem je ponudil tudi Ken Dyson iz Velike Britanije. Ugotavljali smo, kako preko samoocene na šoli izboljšati IKT, kako oceniti/evalvirati vodenje in vizijo s poučevanjem in z učenjem. Ponudil je nadaljnje sodelovanje s projektom oz. s slovenskim šolskim prostorom z uporabo prevedene lestvice za samooceno.

Dobrodošle so bile tudi predstavljene izkušnje oziroma primeri dobre prakse, ki so jih predstavili Majda Vehovec, ravnateljica OŠ Šenčur in Tomas Tišler, Šola za ravnatelje, s temo: Vloga ravnatelja pri vzpodbujanju uporabe IKT v šoli ter Normunds Svetins, vodja združenja učiteljev IKT v okrožju Saldus in Inese Lasmane iz Latvije, ki sta predstavila uporabo IKT v šolski administraciji v Latviji. Na pomen šolske spletne strani pa sta opozorila Aleš Žitnik, ravnatelj OŠ Franceta Prešerna iz Kranja in Simon Dragšič, prof. an/geo OŠ Sladki Vrh.

Sprejeti zaključki na tej mednarodni strateški delavnici so poudarili velik razkorak med uporabo IKT v šolah in izven nje v vsakdanjem življenju mladostnikov. Izražena je bila želja po nadaljnji izmenjavi primerov dobre prakse ravnateljev pri implementaciji in uporabi IKT ter nujnost diskusije z MŠŠ o obstoječih problemih in strategiji nadaljnega razvoja IKT v šolski praksi.

Utrinek z delavnice v Slovenj Gradcu

Mednarodna delavnica v Bolgariji

Od 8. do 10. junija 2006 je v Sofiji potekala 2. mednarodna delavnica na temo Virtualno učenje v šolski praksi. Bolgarski partner v projektu – Šola 127 Ivan Denkoglu iz Sofije – je pripravil program, ki se je izvajal v prostorih Ministrstva za delo in socialo ter v prostorih Delegacije evropske komisije. Kljub šibki opremljenosti šole z IKT v centru bolgarskega glavnega mesta, ki lahko samo nakazuje, kakšno je šele stanje na podeželju, smo bili priča kar nekaj primerom dobre prakse, ki so jih predstavili med drugimi prof. Todor Stoilov z Akademije za znanost, prof. Angel Smrikarov in Galina Ivanova ter skupina dijakov in dijakinj iz Prve angleške jezikovne šole iz Sofije pod mentorstvom profesorice biologije Kapke Kotzakove. Pripravljenost za učenje in zavedanje o nujnosti povezovanja v različne mreže mednarodnih projektov, kot značilnost naših bolgarskih partnerjev, jih postavlja morda v boljši položaj kot nekatere naše šole, ki so sicer bolj opremljene, vendar jim manjka zagona in želje po ustvarjalni uporabi tega, kar imajo na razpolago. Ta delavnica je bila v začetku mišljena kot delavnica na nacionalni ravni, vendar se je zaradi prisotnosti in strokovnega sodelovanja članov odbora za vodenje projekta prelevila v mednarodno.

Prostori delegacije evropske komisije v Sofiji

Tematska konferenca in Comenius kontaktni seminar v Avstriji

Tik pred 1. tematsko konferenco – od 3. do 5. oktobra 2006 – je bil v prostorih konferenčnega centra KUSS v Wolfsbergu v Avstriji izveden tudi 1. Comenius kontaktni seminar v okviru projekta EcoMedia Europe. Njegov namen je bil najti in razviti nova šolska partnerstva ter povezati šole z drugimi izobraževalnimi institucijami. Območna enota ZRSŠ iz Slovenj Gradca, kot partner v projektu, je na seminarju sodelovala s predstavitvami primerov dobre prakse in s ponudbo oz. iskanjem partnerjev za nove projekte na ravni Comenius 1 in Comenius 2.1.

Primere že izvedenih Comenius 1 projektov so predstavili: ravnateljica Druge OŠ Slovenj Gradec ga. Boža Pirnat, mag. Aljoša Lavrinšek in Janja Hanjže iz podružnice OŠ Podgorje na Razborju ter mag. Ivana Mori z ZRSŠ OE SG in mag. Natalija Aber Jordan iz podružnice OŠ Mislinja v Doliču. Sama sem predstavila ponudbo za izvedbo projekta na Comenius 2.1. ravni – načrtovanje in izvedba seminarja za strokovne delavce šol. Zainteresirane partnerje smo povabili k sodelovanju pri izmenjavi izkušenj ob uporabi IKT v vsakdanji šolski praksi, vseživljenjskem učenju in razvoju socialnih kompetenc ob uporabi IKT pri naravoslovnih predmetih na ravni naše osnovne šole.

KUSS – KONferenčni center v Wolfsbergu v Avstriji

V nadaljevanju – od 5. do 8. oktobra 2006 – smo bili priča dobri organizaciji 1. tematske konference z naslovom: »Educational challenges by media and ICT in Europe«, ki je potekala prav tako v že zgoraj omenjenem konferenčnem centru pod pokroviteljstvom samega predsednika Republika Avstrije dr. Heinza Fischerja. Konference se je udeležilo več kot 200 predstavnikov različnih institucij iz 23 držav. Naš prispevek h konferenci so bile tri delavnice, ki so jih vodili: prof. dr. Vladislav Rajkovič s temo Didaktični aspekti IKT, Aleš Žitnik s temo Šolska spletna stran, in Ivan Kolenko iz Poslovno-komercialne šole Celje s temo Videokonference in videokomuniciranje. Sicer pa je bila konferenca konglomerat različnih predavanj in prispevkov s področja IKT v šolskem prostoru in ni bila ozko usmerjena, kar se nam je zdelo za vsebino 1. konference kar prav, saj se delo v treh delovnih skupinah, ki so bile izoblikovane na začetku projekta in o katerih je zapisanih nekaj besed v nadaljevanju, še ni dovolj natančno določilo in niti ne dovolj resno začelo.

Zadnji dan konference smo nestrpnost pričakovali sklepnega predavanja posebnega gosta iz ZDA, prof. dr. Johana LeBarona, profesorja za izobraževalne tehnologije z Univerze v Zahodni Karolini. Morda nas je preveliko pričakovanje ali nekoliko »preameriški« način predavanja ali pa zgolj že prenasitost od poslušanja zanimivih in strokovnih predavanj, pustilo dokaj hladne. Skratka niti pričakovanja udeležencev niti pričakovanja samega predavatelja, ki nam je dal jasno vedeti, da ne znamo sodelovati z njim tako, kot si je zamislil, ob tem predavanju niso bila uresničena. Kljub temu nekoliko ponesrečenemu koncu

pa seveda lahko rečemo, da sta tako kontaktni seminar kot konferenca uspela in da smo odšli domov z novimi znanji, spoznanji in z na novo navezanimi stiki, kar je seveda bistven namen in cilj v teh Comenius mrežah.

Tematska konferenca in Comenius kontaktni seminar na Poljskem

Organizacijski odbor naših poljskih partnerjev se je odločil za naslov konference, ki je že bolj natančno definiral vsebino in jo tudi precej aktualiziral. V Katowicach je od 12. do 14. oktobra 2007 potekala 2. tematska konferenca z naslovom: Vseživljenjsko učenje – e-Portfolio in odprta koda (»Lifelong Learning – ePortfolios and Open Content«), pred njo pa od 9. do 12. oktobra kontaktni seminar z naslovom: Izobraževalna tehnologija za vseživljenjsko učenje (»Educational Technologies for Lifelong Learning«).

Seminarja se je udeležilo 60 predstavnikov iz 15 evropskih držav. Začetek je zaznamovala predstavitev projekta EcoMedia Europe z že izvedenimi aktivnostmi, cilji in vplivom mreže na šolstvo v Evropi. Po tem so poljski učitelji predstavili primere uporabe IKT v vsakodnevni šolski praksi. Predstavnik poljske nacionalne agencije za vseživljenjsko učenje je povedal, da bodo nova pravila Comenius šolskih partnerstev, ki bodo odslej delovala v okviru evropskega programa za vseživljenjsko učenje, poenostavljena in bolj fleksibilna. Tega so se udeleženci sicer razveselili, vseeno pa se pričakuje nekaj zmede ob novih prijavih, ker se program posodablja.

V letu 2000 je Evropska komisija definirala vseživljenjsko učenje kot trajno aktivnost z namenom, da se izboljšajo znanje, veščine, zmožnosti in kot ključ za nadgradnjo družbe znanja. Tako e-portfolio kot odprta koda oz. prosto dostopni izobraževalni viri (OER – open educational resources) nedvomno prispevajo k takšni izobraževalni politiki in takšni družbi. Zato je bila vsebina te 2. tematske konference res aktualizirana.

Slovinci smo bili tokrat aktivno prisotni le na konferenci (brez predstavitev tudi na seminarju), in sicer s tremi prispevki, ki smo jih izbrali med predstavitvami na konferenci SIRIKT 2007, ki je potekala od 19. do 21. aprila 2007 v Kranjski Gori. K sodelovanju smo povabili vse predavatelje, ki so na omenjeni konferenci predstavljali teme, ki so se navezovala na e-portfolio in odprto kodo. Odzvali so se: dr. Renato Lukač iz Gimnazije Murska Sobota, s temo Spletna anketa v učnem procesu, Nela Bejat Krajnc iz OŠ Pod goro iz Slovenskih Konjic, s temo Poučevanje angleščine v e-učilnici in Primož Trček iz OŠ Ivana Cankarja Vrhnika, s temo, ki sta jo oblikovala skupaj s kolegico Jano Bizjak Bradeško – Medpredmetno povezovanje z uporabo spletnega dnevnika (blog).

Delovno predsedstvo konference na Poljskem

Tri delovne skupine

V mreži delujejo, kot je bilo že prej omenjeno, tri delovne skupine, ki so bile oblikovane ob prijavi projekta, vendar smo potrebovali kar nekaj časa, da je strokovno delo v njih tudi v resnici steklo. Ponovno se je pokazalo, da šele po priložnostih, ki omogočijo osebne stike – in to so aktivnosti, ki so zgoraj opisane, nedvomno pomenile – steče delo tudi po elektronski poti. Eno izmed delovnih skupin vodi za Slovenijo Alenka Adamič, ki je strokovna svetovalka ZRSŠ OE SG v tem projektu. Trenutno se na njeno pobudo in po dogovorih na Poljskem zbirajo primeri dobre prakse didaktične uporabe IKT pri članicah te delovne skupine na forumu, ki so ga za potrebe projekta oblikovali kolegi iz »Donau Universität Krems« v Avstriji. V tej »naši« skupini je tudi prof. dr. Kurt Kohn z Univerze Tübingen v Nemčiji, ki je za delo skupine poleg visoko profesionalnega odnosa prispeval tudi elektronski vprašalnik o uporabi IKT v šolski praksi. Vprašalnik so izpolnjevali ravnatelj/ravnateljice skupaj za računalnikarji ter učitelji jezikovnih in nejezikovnih predmetov v osnovnih in srednjih šolah v Albaniji, Avstriji, Belgiji, Bolgariji, Danski, Estoniji, Italiji, Latviji, Nemčiji, Poljski, Španiji Švedski in v Sloveniji. Nanašal se je na uporabo komunikacije preko interneta in uporabo prosto dostopnih elektronskih virov pri jezikovnem in nejezikovnem pouku ter pri administraciji oz. vodenju šole. V Sloveniji so ga izpolnili v 49 osnovnih in srednjih šolah. Nekaj osnovnih podatkov iz te raziskave je objavljenih že v brošuri, ki je nastala ob delnem poročilu o projektu in so jo dobili udeleženci konference na Poljskem, nekaj izvodov pa bomo razdelili tudi v slovenskem šolskem prostoru, predvsem tistim, ki so že doslej na kakršenkoli način sodelovali v posameznih aktivnostih projekta. Končni izdelek te skupine bo tudi brošura, v kateri bo objavljena v prejšnjih vrsticah nakažana vsebina.

Tematska konferenca in Comenius kontaktni seminar v Latviji

Zadnja tematska konferenca z naslovom Strategije, mediji in tehnologija v evropskih izobraževalnih sistemih je junija v Rigi svečano obeležila bližajoči se zaključek našega projekta z bogato vsebino in podelitvijo priznanj najaktivnejšim sodelavcem. Priznanji sva dobili tudi Alenka Adamič in Nevenka Štraser. Glede na to, da je ZRSŠ partner v tem projektu, smo se odločili, da bomo tokrat sodelovali s prispevki samo zaposleni na ZRSŠ, saj je delo naših pedagoških svetovalcev v temeljih povezano tudi z razvojem IKT v šolski praksi in nedvomno tako strokovno dodelano, da se lahko z njim predstavimo tudi na mednarodnih konferencah. Tako je mag. Ivana Mori predstavljala IKT kot kroskurikularno temo v prenovljenih učnih načrtih naše osnovne šole, dr. Ivo Verovnik je predaval o poučevanju zvoka, človeškega glasu in sluha s podporo računalnika, Silva Kmetič je predstavljala tekmovanje iz hitrega računanja preko spleta, mag. Nives Kreuh je govorila o motivaciji učiteljev za uporabo IKT pri poučevanju angleščine, sama pa sem namesto ravnateljice OŠ Brežice Marije Lubšine Novak z gradivom, ki sta ga v Drugi OŠ Slovenj Gradec pripravili ravnateljica Boža Pirnat in učiteljica Marta Rubin, predstavila projekt elektronske bralne značke. Naša aktivnost na tej konferenci se je nadaljevala še s sodelovanjem ob podelitvi priznanj in predstavitvijo partnerske institucije – Nevenka Štraser – in z vodenjem ene izmed predstavitvenih delavnic – Alenka Adamič.

Obljuba belgijskih partnerjev, da bodo prihodnje leto organizirali konferenco s poudarkom na e-twinningu, kamor bodo seveda povabili vse sedanje partnerje, je zagotovilo, da se bo mreža nadaljevala tudi po formalnem zaključku projekta, kar je prav tako zahteva Evropske komisije pri teh projektih.

Uvodni program ob začetku konference

Kaj nas še čaka?

Trenutno nekoliko intenzivneje poteka strokovno delo v treh delovnih skupinah mreže, za katerega smo se dogovorili na sestankih projektne skupine v Rigi, v času, ko je potekal Comenius kontaktni seminar. Mislim, da lahko že rečemo, da je delo v projektu/mreži uspešno, čeprav je seveda potrebno še počakati na oceno Evropske komisije, od katere je odvisno tudi dokončno financiranje.

Spletna stran projekta, na kateri lahko najdete vse podrobnosti o dosedanjem in tudi nadaljnjem delu, vse strokovne prispevke na omenjenih srečanjih ter bogato foto galerijo, je:

<http://www.ecomedia-europe.net>.

Vabljeni, da si jo ogledate!

Vabimo vas na nove učne ure v Slovenskem šolskem muzeju

V šolskem letu 2008/09 lahko ob že preizkušenih učnih urah o domači mački iz leta 1907 in lepopisa iz leta 1930 izbirate med novimi vsebinami učnih ur:

1. »Šola nekoč«: učna ura iz leta 1880 v ljudski šoli

Obiskovalci se med učno uro seznanijo s poukom, kakršen je potekal okoli leta 1880. Spoznajo, kako so takrat skrbeli za higieno, kako so se obnašali v razredu, ... Primerna je zlasti za 1. in 2. razred devetletke.

2. »Računstvo«: učna ura iz leta 1905

Obiskovalci se seznanijo, kako so se učenci učili računstva pred sto leti. Rešujejo računske naloge seštevanja, odštevanja, množenja in deljenja, seznanijo pa se tudi z učnimi pripomočki, kot so leseno rusko računalno, tablice, peresnik in črnilo.

3. »Lepo vedenje«: učna ura iz leta 1907

S pomočjo šolskega reda obiskovalci spoznajo, kako so se morali otroci pred sto in več leti obnašati na poti v šolo in domov ter kako so bili kaznovani, če so te »šolske postave« kršili.

Več informacij na spletu: www.ssolski-muzej.si

Jesper Juul spet v Sloveniji

Ta mesec bo danski družinski terapevt in avtor Jesper Juul spet nastopil v Ljubljani, s predavanjem z delovnim naslovom: »Evropska družina na prehodu: potrebe in izzivi sodobnega starševstva in partnerstva«. Čeprav naj bi spregovoril predvsem strokovni javnosti, prireditelji ocenjujejo, da bo prostora dovolj tudi za tiste starše, stare starše in druge, ki so bodisi zamudili Juulovo junijsko predavanje v kavarni Etnografskega muzeja ali pa so se ga udeležili in se jim zdi, da bi bilo doživetje vredno ponoviti. Vsekakor vpljudno vabljeni vsi, ki vas zanima!

Predavanje bo v četrtek, 18. septembra, ob 18. uri, v veliki dvorani Visoke šole za zdravstvo (Poljanska 26a, Ljubljana). Predavanje bo v angleščini. Vstopnine ni.

Jesper Juul

To sem jaz. Kdo si pa ti?
O bližini, spoštovanju in mejah med otroci in starši

Druga izmed knjig Jesperja Juula, ki bo izšla pri naši založbi govori o »postavljanju meja«, kot bi se temu reklo po staro. Opisuje kako lahko drug drugemu postavljamo meje, odrasli otrokom in tudi otroci odraslim, ne da bi s tem komurkoli škodili, pač pa s tem pomagamo doseči čim boljše medosebne odnose.

Naši otroci in naši bližnji na svoj način doživljajo ljubezen, ki jo čutimo do njih. Kako bodo doživljali našo ljubezen je odvisno od tega, kako jim jo bomo izkazovali. Vsem nam je skupno, da se ne počutimo ljubljene, kadar nekdo krši in ne spoštuje naših osebnih meja. Če nam nekdo resno krši meje, postanemo manj sposobni za konstruktivno delovanje. Ne moremo dobro poskrbeti zase, niti ne moremo izboljšati zveze s tistim, ki nas zatira, to pa velja enako za otroke, kot za odrasle.

 DIDAKTA

Prednaročila in informacije:
04 5320 210 in www.didakta.si

Šola v naravi 365 dni v letu

Pestra ponudba v Čatežu in Kopru po **izjemno ugodnih cenah:**

- kopanje v notranjih in zunanjih bazenih na Termalni rivieri v Čatežu oz. v Aquaparku hotela Žusterna v Kopru
- prostor za vodene aktivnosti
- možnosti izletov v slikovito okolico
- pester animacijski program
- dolgoletna tradicija v izvajanju programa šola v naravi

• v Čatežu že od **24,50 €** na osebo / dan

• v Kopru že od **30,00 €** na osebo / dan

(cene veljajo za leto 2009)

Dodatne informacije: ga. Tatjana Pohar,
tel. 071 49 36 728, tatjana.pohar@terme-catez.si

NOVO Prenovljena in razširjena zimska Termalna riviera z novimi vrhunskimi atrakcijami

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

TERME ČATEŽ - Uživanje na valovih zabave

Na več kot 2.300 m² pokritih vodnih površin obiskovalce v **zimski Termalni rivieri** navdušujejo edinstvene atrakcije z nešteto možnostmi za zabavo: bazen z valovi, drevo doživetja, ki pričara pravo tropsko nevihto, novi black-hole tobogan, hitra reka ter številne nove vrhunske adrenalinske atrakcije, kot so tobogan skalnica in kamikaza, gusarska ladja, proga za deskanje.

Poletna Termalna riviera – odprta od sredine aprila do oktobra - je raj predvsem za najmlajše, saj je s številnimi vodnimi atrakcijami pravi skrivnostni svet zabave in dogodivščin za vsak počitniški dan: gusarski otok, bazen z valovi, tobogani, olimpijski bazen, drče, počasna reka ...

Pestro dogajanje je tudi v **Aquaparku** hotela Žusterna v Kopru, največjem vodnem parku na Obali, ki s 1.200 m² zunanjih in notranjih bazenskih površin (tobogani, bazen z valovi, otroški bazeni z igrali, whirlpooli...) navdušuje mlajše in mlade po srcu ter vse tiste, ki so željni vodnih zabav.

TERME ČATEŽ, D.D.

Topliška cesta 35, 8251 Čatež ob Savi, tel. 07/49 36 700,
faks 07/49 35 005, www.terme-catez.si, info@terme-catez.si

Vse izdelke lahko najdete tudi na internetni strani: www.didakta.si

NATIONAL
GEOGRAPHIC™

Zanimivi učni pripomočki namenjeni vsem,
ki jih zanima delovanje človeškega telesa.

Si zelo radoveden in te zanima tudi anatomija žabe, morskega psa?

Ali bi samo enostavno
rad gojil kristale?

Izdelki so na voljo
v vseh večjih trgovskih centrih,
otroških trgovinah in papirnicah.

Redoljub d.o.o, Šmartinska 106, 1000 Ljubljana; tel. 01/520-85-02, fax. 01/520-85-20

Šolski koledar

september

oktober

november

december

januar

1 po začetek pouka	1 sr	1 so dan spomina na mrtve	1 po	1 če Novo leto
2 to	2 če	2 ne	2 to	2 pe Novo leto
3 sr	3 pe	3 po	3 sr	3 so
4 če	4 so	4 to	4 če	4 ne
5 pe	5 ne	5 sr	5 pe	5 po
6 so	6 po	6 če	6 so	6 to
7 ne	7 to	7 pe	7 ne	7 sr
8 po	8 sr	8 so	8 po	8 če
9 to	9 če	9 ne	9 to	9 pe
10 sr	10 pe	10 po	10 sr	10 so
11 če	11 so	11 to	11 če	11 ne
12 pe	12 ne	12 sr	12 pe	12 po
13 so	13 po	13 če	13 so	13 to
14 ne	14 to	14 pe	14 ne	14 sr
15 po	15 sr	15 so	15 po	15 če
16 to	16 če	16 ne	16 to	16 pe
17 sr	17 pe	17 po	17 sr	17 so
18 če	18 so	18 to	18 če	18 ne
19 pe	19 ne	19 sr	19 pe	19 po
20 so*	20 po*	20 če*	20 so*	20 to*
21 ne	21 to	21 pe	21 ne	21 sr
22 po	22 sr	22 so	22 po	22 če
23 to	23 če	23 ne	23 to	23 pe
24 sr	24 pe	24 po	24 sr	24 so
25 če	25 so	25 to	25 če Božič	25 ne
26 pe	26 ne	26 sr	26 pe Dan samostojnosti	26 po
27 so	27 po	27 če	27 so	27 to
28 ne	28 to	28 pe Slovenski knjižni sejem, Cankarjev dom, Ljubljana	28 ne	28 sr
29 po	29 sr	29 so	29 po	29 če
30 to	30 če	30 ne	30 to novoletne počitnice	30 pe zaključek ocenjevalnega obdobja
	31 pe Dan reformacije		31 sr	31 so

otroški bazar

jesenske počitnice

februar

marec

april

maj

junij

1 ne	1 ne	1 sr	1 pe Praznik dela	1 po
2 po	2 po	2 če	2 so Praznik dela	2 to
3 to	3 to	3 pe	3 ne	3 sr
4 sr	4 sr	4 so	4 po	4 če
5 če	5 če	5 ne	5 to	5 pe
6 pe	6 pe	6 po	6 sr	6 so
7 so	7 so	7 to	7 če	7 ne
8 ne Prešernov dan, Slovenski kulturni praznik	8 ne	8 sr	8 pe	8 po
9 po	9 po	9 če	9 so	9 to
10 to	10 to	10 pe	10 ne	10 sr
11 sr	11 sr	11 so	11 po	11 če
12 če	12 če	12 ne	12 to	12 pe
13 pe informativni dan	13 pe	13 po Velikonočni ponedeljek	13 sr	13 so
14 so informativni dan	14 so	14 to	14 če	14 ne
15 ne	15 ne	15 sr	15 pe	15 po Zaključek pouka 9. r.
16 po	16 po	16 če Srečanje ravnateljev	16 so	16 to
17 to	17 to	17 pe Festivalna dvorana, Bled	17 ne	17 sr
18 sr Zimske počitnice	18 sr	18 so	18 po	18 če
19 če	19 če	19 ne	19 to	19 pe
20 pe	20 pe*	20 po*	20 sr*	20 so*
21 so*	21 so	21 to	21 če	21 ne
22 ne	22 ne	22 sr	22 pe	22 po
23 po	23 po	23 če	23 so	23 to
24 to Zimske počitnice Ljubljana, Maribor, Ptuj	24 to	24 pe	24 ne	24 sr Zaključek pouka 1. do 8. razred
25 sr	25 sr	25 so	25 po	25 če Dan državnosti
26 če	26 če	26 ne	26 to	26 pe
27 pe	27 pe	27 po Dan upora proti okupatorju	27 sr	27 so
28 so	28 so	28 to	28 če	28 ne poletne počitnice
	29 ne	29 sr Prvomajske počitnice	29 pe	29 po
	30 po	30 če	30 so	30 to
	31 to		31 ne	* Rok za oddajo prispevkov za revijo Didakta

ŠOLAR NA POTI DO SEBE

priročnik za učitelje in starše

Viljem Ščuka

ŠOLAR NA POTI DO SEBE

oblikovanje osebnosti

Že naslov knjige *Šolar na poti do sebe* sporoča, da ponuja avtor na 412 straneh resnično širok in celosten pristop k oblikovanju osebnosti – pa ne le šolarjev, ampak tudi staršev, učiteljev, zdravstvenih delavcev in vseh tistih pomembnih odraslih, ki si prizadevajo razvijati pri sebi in pri mladih zdrav življenjski slog in zdravo osebnost. Knjiga torej ni strokovni učbenik, ampak branje za vsakogar, ki poglobljeno razmišlja o poteh, ki jih ubira sodobno človeštvo.

Viljem Ščuka, zdravnik, specialist šolske medicine in psihoterapevt je v svojem 35-letnem aktivnem delu z mladimi bolniki na Vipavskem, Goriškem in v slovenskem delu Trsta gradil svoj celovit pogled na osebnostni in socialni razvoj mladih ljudi v šolskem okolju, pa tudi izven njega. Ko se je kot psihoterapevt srečal z Gestaltom, se je strokovno posvetil tej psihoterapevtski metodi. Velik del svojega celovitega pogleda na otroka, ki v tem obdobju sočasno išče pot do znanja in sebe, nam avtor zdaj ponuja v tej dragoceni knjigi.

Gorazd V. Mrevlje

NAROČILA:

telefon:
04 5320 210

e-pošta:
zalozba@didakta.si

www.didakta.si

Knjige, ki puščajo sledove ...

Projekti kot oblika socializacije

Katja Arzenšek, ravnateljica, OŠ Spodnja Šiška

Današnja družba se nagiba k individualnemu delu, zato je pomen razvijanja timskega duha in ta oblika socializacije zelo pomembna, saj je sporazumevanje poleg dihanja eden od naravnih pojavov vsakega subjekta. Socializacija, ki spodbuja timsko delo, pa se skriva v inovacijskih in mednarodnih projektih, ki jih šola lahko izbere.

Učitelji v šoli so najbolj seznanjeni s potrebami učencev. Ker je znanje vrednota, ki omogoča, da se posameznik vključuje v družbo, je potrebno vso učno materijo osmisliti. To pa lahko učitelji naredijo tako, da personalizirajo pouk. Pomemben dejavnik v procesu personalizacije je sporazumevanje, kar seveda pomeni učenje jezikov.

Vsak dan se posameznik v družbi udeležuje večjezikovno, bodisi rabi za sporazumevanje svoj prvi jezik in še kakšen tuji jezik, ali pa se večjezikovno udeležuje na ravni vsakodnevnih komunikacij.

V večjezikovnem okolju ljudje navadno usvojijo jezik okolja, ki je hkrati nek splošen jezik, s katerim se lahko sporazumejo, družbene in ekonomske okoliščine pa zahtevajo uporabo jezika v ustreznih okoliščinah, tj. znanje komunikacijskih kompetenc.

Tuji jezik v nekem okolju opravlja tudi določene socialne funkcije, ali pa se kot neprvi jezik uporablja na določenih področjih (Crystal, 1992). V določeni govorni situaciji posameznik uporablja enega od jezikov, ki se jih nauči ali jih usvoji, ko obstaja potreba po preklapljanju. Na razmerje med jeziki ponavadi vplivajo različni zunanji dejavniki (družina, družba, uradi – ne nujno v tem vrstnem redu) in notranji dejavniki (izrazna zmožnost, zmožnost učenja jezika, vrsta rabe, stopnja jezikovne zavesti, ipd.).

Usvajanje nekega jezika je socializacijski dejavnik, za to zadostuje že življenje v neki skupnosti.

Drugi jezik je ponavadi jezik, ki se ga posameznik nauči zaradi sporazumevalnih potreb in ima neko socialnopolovozovalno in socializacijsko funkcijo. Ponavadi je oseba, ki usvaja drugi jezik, izpostavljena temu jeziku v okolju, kar je večkrat povezano z nezavednimi procesi. Usvajanje

jezika je tako bolj izpostavljeno njegovi rabi kot pa poznavanju slovničnih struktur.

V praksi se pokaže, da je potrebno učence pripraviti na sodelovanje v medkulturni družbi že v šoli, kar pa je težko, če ne obvladajo jezika do te mere, da je to možno.

Da bi se lahko povezovali, bi se morali seznaniti z nekaterimi področji tujega jezika in kulture, ki bi jim pri tem pomagal. Zelo težko je določiti, kdo je v današnji družbi vključen k *nam* in kdo k *njim*. V Evropi 21. stoletja se mešajo tradicija, kultura, jeziki in ljudje. Takšni ključni momenti so tudi materiali, ki se uporabljajo v razredu med učenci in učitelji. Ker se bo v Evropi začelo povzdigovati izobraževanje, ki bo usmerjeno v interkulturalnost in multikulturalnost, je potrebno tak material izdelati oz. izobraziti učitelje, da bi ga znali pripraviti in ga uporabljati.

Kaj je medkulturna in interkulturna izobrazba? Kakšni so cilji tega? Odgovor, ki je zelo preprost, težko pa ga je

realizirati, če na to nismo pripravljeni, je: **interkulturno izobraževanje bi moralo pripraviti otroke in mladostnike za življenje v multikulturni družbi.** To pa ni dovolj, saj vsi, ki se s tem ukvarjajo, naletijo na težavo, ker se ne razjasni, kaj natančno se pričakuje. Zato je smiselno povezovati se v projekte in personalizirati pouk tako, da lahko socializacija doseže najvišjo raven in da je znanje lahko primerljivo.

Postaviti se mora vprašanje: **kako naj organiziram razred na tak način, da lahko jaz kot učitelj optimalno uporabim diverzitetu, da bi se vsi učenci naučil sodelovati?** Odgovor je na dlani: z vključevanjem v različne projekte, bodisi inovacijske bodisi mednarodne.

- Področja, na katerih je potrebno delati;
- Socialni stiki (potovanje, nastanitev, hrana, kupovanje, znamenitosti, osebni stiki, druženje, storitve, zdravje, reševanje težav, mediji, kulturne in družabne prireditve);
- izobraževanje (organizacija, predavanja, govori, prikazi, predstavitve, vaje, seminarji, učbeniki, članki, pisni izdelki, poročila, navajanje virov);¹
- druženje (igre vlog, sodelovanje, tekmovanje, priprava

razstav, priprava tematskih dni ...).

V mednarodnih projektih, kot je projekt COMENIUS, se učenci naučijo:

- razumevanja smisla besedil;
- izmenjave informacij;
- izražanja mnenja;
- opisovanja in razumevanja;
- dogovarjanja;
- seznanitve z vedenjskimi vzorci;
- uporabe ustreznih komunikacijskih strategij;
- seznanjenosti s slovensko kulturo (povezava z vsakdanjim življenjem, medosebnimi odnosi, z vrednotami in navadami) ter
- uporabe tehnik in strategij, ki presegajo jezikovno znanje.

Z vključevanjem v projekte učenci pridobijo znanje in zmožnosti za navezovanje stikov, vključevanje, učenje jezikov.

Učenci samostojno raziskujejo določeno področje, se seznanjajo z novimi kulturami, kar je v današnjem svetu še kako pomembno.

[1] Pirih Svetina, N., Ferbežar, I., Lavrič, M., Arzenšek, K. (2004). Opisi ravni jezikovnega znanja. Krakow.

Refleksija strokovnega dela in rast strokovne kompetence s pomočjo supervizije

dr. Alenka Kobolt, izredna profesorica, Oddelek za Socialno pedagogiko, Pedagoška fakulteta, Ljubljana

Supervizija je v zadnjih dvajsetih letih v slovenskem prostoru postajala za vse, ki so že vrsto let v poklicu, in za one, ki šele vstopajo na poklicno pot, zaželena oblika učenja. V njej so profili različnih strok prepoznali in izkusili priložnost za refleksijo poklicnih izkušenj, za večanje vpogleda v lastne profesionalne postopke ter priložnost za razvoj strokovne kompetence.

1 KAJ JE SUPERVIZIJA?

Ni naključje, da se je ta metoda analize in refleksije strokovnega dela najprej razvila na tistih področjih, kjer je odnosni vidik pomembna poklicna prvina – pri socialnem in terapevtskem delu. Na teh področjih so strokovni delavci spoznali, da v svojih poklicih kljub znanju in izkušnjam ne pridobijo dokončne poklicne kompetence. K uveljavljanju poklicne refleksije je pripomoglo tudi umikanje prepričanj o splošno veljavnih metodah in postopkih, primernih za sleherno poklicno situacijo, ter zavedanje, da na naše strokovno delo poleg teoretičnega in praktičnega znanja vplivajo tudi osebnostne dimenzije, naša stališča, vrednostne orientacije in čustva.

Beseda **SUPERVIZIJA** izvorno sicer pomeni nadziranje (super videre), vendar jo v pedagoških in socialnih poklicih razumemo predvsem v smislu pogleda na naše delo z razdalje oz. od zgoraj navzdol (t. i. „helikopterski pogled“). Gre za proces poklicne refleksije in svetovanja, v katerem so v ospredju osebna vprašanja, povezana z opravljanjem poklicne dejavnosti.

2 RAZVOJ IN FUNKCIJE SUPERVIZIJE

Z namenom boljšega vpogleda v vloge in funkcije supervizije, predstavim razvoj supervizije in spreminjanje njenih izvedbenih oblik. **Prva stopnja v razvoju super-**

vizije: supervizija kot metoda uvajanja v poklic z mentor-skimi in edukativnimi elementi se je razvila na področju socialnega dela v ZDA. Tam so se v tistem času srečevali z velikim priseljevanjem in težavami pri umeščanju prišlekov v ameriško družbo. Socialne službe niso bile razvite, potrebe po socialnih storitvah so bile velike. Iz tega obdobja izvira tudi beseda. Nadzorna funkcija supervizije je bila v tem začetnem obdobju smiselna in potrebna, a se je kmalu umaknila izkustvenemu učenju, ki ostaja jedro učenja v superviziji. **Drugo obdobje** Wieringa (1990: 38) umesti v čas od leta 1930 do 1960 in ga označi kot obdobje psihologizacije supervizije. Supervizijski proces je izgubljal nadzorno vlogo, povečevala se je funkcija spodbujanja in razvoja profesionalnosti. Iz psihoanalize je prevzela evalvacijo dogajanj med strokovnjakom in uporabnikom, pozornost usmerila na transferna in kontratransferna dogajanja ter postala sestavni del edukacije psihoterapevtov. **V tretji razvojni stopnji** (1960–1970) učenje postane prevladujoča prvina supervizije. Uveljavita se skupinska in timska supervizija. Zasuku botruje naraščanje znanj iz skupinske dinamike in spoznanja o povezanosti in odnosih v različnih institucijah – na primer v bolnišnicah, šolah, zavodih, zaporih. Tudi za supervizijo postanejo pomembni termini kot so socialna vloga, socialni status, interakcije v skupini, odnosi v delovni organizaciji. **Četrto**

stopnjo umeščamo od leta 1970 do danes in poimenujemo obdobje **diferenciacije in specializacije supervizijskih modelov**. Posamezne stroke, socialno delo, psihoterapija, zdravstvo, pedagogika so na osnovi dosežene ravni svojih področij, lastne teorije in prakse, razvijale integrativne a tudi specializirane modele supervizijskega dela. Tako se je že pred več kot tridesetimi leti začela raznolikost v poudarkih in metodičnih izpeljavah posameznega supervizijskega procesa. Vzporedno so se razvijali poskusi integracije supervizijskih modelov, da bi oblikovali celovitejše ter interdisciplinarno zasnovane pristope.

Hawkins in Shohet, (1989), omenita tri ključne funkcije oziroma usmeritve supervizijskega procesa, ki jih lahko prepoznamo tudi v sodobnih supervizijskih pristopih: edukativno, podporno/suportivno in oblikovalno – usmerjevalno. **Edukativni** element se izraža v usmerjenosti v naslednje cilje: refleksija vsebin in procesov dela, razvoj profesionalnega razumevanja in spretnosti vezanih na profesionalno področje, pridobivanje dodatnih informacij in zavzemanje novih perspektiv vezanih na delo. Edukativni prehajajo v **podporne/suportivne** v naslednjih elementih: omogočiti vsebinske in procesne povratne informacije, biti sprejet in sprejeti podporo kot oseba in kot profesionallec, zagotoviti, da posameznik ob dilemah, ki se mu pri delu porajajo, ne ostane sam, zagotoviti mesto vsakemu posamezniku v skupini, da izrazi svoje izkušnje, dileme, mnenja. **Usmerjevalne** elemente prepoznamo v naslednjih ciljih: boljše načrtovanje in realizacija osebnih in profesionalnih zmogljivosti, prispevati k temu, da postanejo supervizanti proaktivni, samostojni, iniciativni, prispevati k razvoju kakovosti in k boljši organizaciji dela.

3 SUPERVIZIJSKI MODELI SLONIJO NA NASLEDNJIH TEORETSKIH STRUJAH

Splošen teoretski okvir daje **humanistična** paradigma, predvsem izhodišče, da so tako uporabniki kot strokovnjaki – supervizanti in supervizorji – osebe odgovorne zase in svoje ravnanje, da smo se vsi ljudje sposobni spreminjati, učiti in s tem razvijati, rasti. Pri tem občasno potrebujejo/podporo, razmislek in postanek v dovolj varnem in spodbudnem okolju. Takšno okolje naj ponudi strokovnjak svojemu uporabniku in supervizor svojim supervizantom. **Komunikacijska teorija** daje osnovo za razumevanje izmenjav misli, čustev in dejanj tako med strokovnjaki in njihovimi uporabniki kot med supervizanti in supervizorjem, **sistemska teorija** pa vpogled v povezanosti in soodvisnosti v poklicnih kontekstih. **Skupinsko-dinamična** paradigma je ključna za vodenje skupinskih procesov, saj nam omogoči razumevanje skupinskih dogajanj in s tem primerno vodenje skupin.

Psihodinamsko razumevanje dogajanja omogoča raz-

grnitev zakritega, nezavednega, prisotnega v vseh medosebnih odnosih, tudi v odnosih med strokovnjaki in uporabniki ter v odnosih, ki se spletejo v supervizijskih kontekstih. Teorija **izkustvenega učenja in teorija vseživljenjskega razvoja** nudita osnovo za učinkovito predelavo delovnih izkušenj in njihovo integracijo v proces vseživljenjskega učenja ter s tem razvoja profesionalne kompetence. Bistvena cilja supervizije sta vključitev strokovnega delavca v učni proces, v katerem se novo znanje ustvarja s pomočjo transformacij konkretnih delovnih izkušenj (primerjaj Kobolt, Žorga, 2006).

Supervizijski proces lahko razumemo skozi **tri** hkratno prisotne **ravni: generalizirano** raven predstavlja supervizijska **teorija, specifično** raven metode in tehnike, ki jih uporabljamo, obe pa sta realizirani na tretji ravni – **v konkretnem supervizijskem procesu. Raven teorije** je zastopana v supervizijskih modelih – ki jih lahko razumemo kot specifične zemljevide o tem, kaj supervizija je, na katerih izhodiščnih teoremih sloni in kako jo je treba izvajati. Modeli imajo usmerjevalno vlogo za uporabo metod in tehnik, ki jih realiziramo v supervizijskih procesih.

Kateri model supervizije bomo uporabili je odvisno od ocenitve situacije, potreb udeležencev in ciljev, ki jih s supervizijo zasledujemo. Cilji so lahko edukativni (na začetku poklicne poti), podporni (v kritičnih poklicnih situacijah), organizacijski (namenjeni usklajevanju med člani tima in ozaveščanju institucionalnih vpetosti) ali pa generalno razvojni (celovitejša podpora poklicnega razvoja). Skozi metode in tehnike, ki jih v superviziji uporabljamo, prevajamo teorijo v posege – intervencije. Kakšne bodo, je odvisno od modela, dogovorov o ciljih in značilnosti supervizijske skupine. Na ravni **konkretnega dogajanja v supervizijskem procesu** udeležamo refleksijo poklicnega polja v vsakokratni individualni, skupinski, timski ali vrstniški superviziji. Potek teh procesov je odvisen od izbranih ciljev, od eksplicitnih (ozaveščenih in izraženih) ter implicitnih (neizraženih ali neozaveščenih) norm, stališč, vrednostnih orientacij udeležencev in determinant situacij, v katerih supervizijski proces poteka (primerjaj Kobolt, 2004).

4 PRVINE SUPERVIZIJSKEGA PROCESA

Prvine, ki supervizijo kot proces refleksije izvajanja poklica in izkustveno učenje temeljno opredeljujejo, so:

- **Proces**, kar pomeni, da je supervizija dogovorjena kot serija srečanj, na katerih udeleženci evalvirajo svoje poklicne izkušnje skozi komunikacijo in interakcijo.
- **Usmerjenost procesa** določajo sprejeti cilji. Omenili smo Hawkinsa in Shoheta (2005), ki opredelita tri vrste usmerjenosti supervizije. Če je usmerjenost didaktična, so v procesu posredovana predvsem nova znanja, če

je podporna (suportivna), so vsebinski in metodični poudarki na razbremenjevanju in iskanju podpornih mehanizmov in strategij, ki zmanjšajo emocionalne in druge delovne pritiske. Organizacijska usmerjenost pa pomeni, da so poudarki na analizi delovnega okolja in iskanju boljših poti pri izvajanju delovnih nalog.

- **Refleksija** – ključen metodični element v superviziji – pomeni ponoven pogled, razmislek in priklic (miselni in doživljajski) poklicnega dogajanja, situacije, utrinjka, odnosa ... Omogoča analizo dogajanja, ugotovitev novih elementov, oblikovanje novih razlag in razumevanja ter idej za nova ravnanja. V superviziji refleksija ni naključna, je negovana in vzpodbujana. Z njo lahko ugotovimo tisto, kar je bilo poprej zakrito, skrito, morda v naglici premalo pozorno sprejeto. Razmislimo o tem, kako je težava vplivala na nas, kakšne bojzani so se v zvezi s tem vzbudile. Ponovno "premeljemo" poklicna ravnanja in iz časovne perspektive spoznamo, da bi bilo mogoče ravnati tudi drugače.
- **Pravila**, ki so dogovorjena in utemeljena na potrebah in pričakovanih udeležencev.

Če želimo, da bo proces supervizije pripomogel k poklicni refleksiji in rasti strokovne kompetence, mora izpolniti nekaj **zahtev**:

- srečanja morajo temeljiti na natančnih dogovorih;
- slediti ciljem, ki zadovoljujejo konkretne potrebe udeležencev;
- udeleženci morajo biti za proces poklicne refleksije notranje motivirani;
- prav tako morajo biti v procesu aktivni;
- komunikacija mora biti razvidna in potekati v varnem ozračju;
- za vsakega udeleženca v procesu mora biti dovolj prostora in časa;
- ukvarjamo se s poklicnimi problemi, zagatami in vprašanji in
- iščemo nove odgovore na stara vprašanja ter s tem
- nove poti za razreševanje poklicnih dilem (po Žorga, Kobolt, 2006).

5 SUPERVIZANTI/TKE IN SUPERVIZOR/KA

Supervizije ni brez strokovnih delavcev/supervizantov oziroma supervizantk, ki so se odločili/e za tovrstni učni proces. Zato najprej nekaj besed o njih. Prva značilnost, ki jo moramo poudariti je, da supervizija ni možna, dokler se strokovni delavec ne sreča s prakso. Če ne razpolaga s poklicnimi izkušnjami, jih ne more reflektirati in oblikovati v obliki supervizijskega materiala, ki ga bodisi v individualnem ali skupinskem kontekstu analizira. Torej brez praktičnega izvajanja poklica ni možnosti za super-

vizijski proces. Odločitev za vstop v supervizijski proces mora biti individualna in osebna. Supervizant mora biti motiviran za tovrstno obliko dela, sicer ne pride do učenja in odprtosti, kreativnosti, vztrajnosti, ki je potrebna za preoblikovanje starih in tveganja za preizkus novega poklicnega ravnanja.

In supervizor? Od supervizorja se v prvi vrsti zahteva specifično znanje, ki je vezano na poznavanje teorije in prakse supervizije in mu omogoča strokovno vodenje supervizijskega procesa. V Sloveniji poteka več oblik izobraževanja za supervizorje. Na Pedagoški fakulteti v Ljubljani trenutno še v obliki dvoletnega specialističnega študija in v prihodnosti magistrskega študija po bolonjski prenovi. V obliki seminarjev organizira izobraževanje za supervizorje tudi Fakulteta za socialno delo, supervizorje na področju socialnega dela pa licencira Socialna zbornica. Poleg supervizijskega znanja je zaželeno, da supervizor pozna področje, kjer izvaja supervizijo. Če pozna naloge in zahteve supervizantov, lahko bolj kompetentno vodi supervizijski proces.

Dobre supervizorje ocenjujejo kot človeško zanesljive in sposobne nuditi podporo. Hkrati je odlika dobrega supervizorja/ke, da je jasen v izražanju pričakovanj in oblikovanju povratnih sporočil. Spodbuja naj k preizkušanju drugačnih ravnanj v vzdušju dobre skupinske klime, jasne komunikacije in reflektivnosti, brez katere ni mogoče dosegati prej opredeljenih ciljev. Izkušnje kažejo, da je supervizorjev slog odvisen od teoretske opredeljenosti na eni ter od narave praktičnih izkušenj na drugi strani.

Mnogi supervizorji zastopajo integracijo različnih teoretskih modelov, ki so jih spoznali tekom izobraževanja. Takšna teoretska zasnova omogoča, da v vsakokratnem supervizijskem procesu oblikujemo vsebino tako, da upoštevamo cilje in potrebe supervizantov. Supervizijski proces ne pomeni stroge in toge šablone, v katero silimo supervizante. Vsakokrat je potrebno proces supervizije prilagoditi in oblikovati tako, da najprej evalviramo potrebe in cilje supervizantov, nato pa na tej osnovi sodelovalno oblikujemo supervizijski proces.

6 TRAJANJE SUPERVIZIJSKEGA CIKLA IN STRUKTURA POSAMEZNEGA SREČANJA

Večinoma traja supervizijski proces 15 srečanj, katerih notranjo strukturo lahko razdelimo v štiri obdobja oziroma faze.

- pripravljalna faza – pred uradnim začetkom supervizijske skupine;
- uvodna faza – od prvega do petega srečanja, ki je hkrati tudi vmesna evalvacija;
- osrednja ali delovna faza – od šestega do trinajstega srečanja;

- faza zaključevanja in zaključne evalvacije – 14. in 15. srečanje.

Struktura posameznega srečanja supervizijske skupine ima praviloma naslednje korake:

- ▷ Ogrevanje in uglaševanje članov skupine na delo. To dosežemo z refleksijo na prejšnje srečanje in z usmerjenostjo na vsebine, ki so bile za člane pomembne na prejšnjem srečanju, ter z usmeritvijo na dogodke v obdobju od zadnjega do sedanjega srečanja. S tem korakom dosežemo povezanost supervizijskega procesa. Refleksije so lahko tudi pisne, kar pomeni, da so vsi člani predhodno seznanjeni z mislimi, ocenami in doživljanjem vseh ostalih članov/članic, kar prispeva k hitrejšemu vstopu v delo.
- ▷ Osrednji cilj srečanja je predstaviti dogovorjeno supervizijsko gradivo – poklicno vprašanje. Predstavitev se nadaljuje s komunikacijo v skupini s ciljem zrcaljenja, slišane s strani vseh članov. Tisti, ki je predstavil material, sliši odzive in povratne informacije ostalih članov, kar omogoči rekonstrukcijo prvotnega vprašanja iz različnih perspektiv, razumevanje in občutenje predstavljene poklicne situacije v novi luči.
- ▷ Sledi skupinska izmenjava in argumentacija različnih možnosti reševanja oziroma profesionalnega ravnanja v predstavljeni poklicni situaciji. Supervizor je odgovoren za usmerjanje tega dela in za ohranjanje odprtosti za različne rešitve. Pogovor se prevesi v iskanje alternativ o ravnanjih, pri čemer predstavlja lec primera ohrani avtonomnost, tehta možnosti in se samostojno odloča o izbirah in načrtih (primerjaj Kobolt, Žorga, 2000).

Iz opisa je mogoče sklepati, da so vsi člani supervizijske skupine ves čas vpleteni in aktivni v vseh štirih korakih, s čimer imajo možnost primerjave, kako oni in kako drugi člani rešujejo poklicna vprašanja.

7 KAKO VIDIJO SUPERVIZIJO PEDAGOŠKI DELAVCI?

Ocene tistih, ki so se v zadnjih letih vključevali v takšne ali drugačne oblike izvajanja supervizijskega procesa, se na zaključnih evalvacijah oblikujejo v naslednje izjave: “Dosegli smo večje zaupanje med sodelavci”, “Bolj odprto komuniciramo”, “Bolje se med seboj poznamo”, “Postala sem bolj občutljiva za druge”, “Iste stvari vidim sedaj drugače in ne prizadene me, če se kolegi ne strinjajo z menoj”, “Vem, da je napredek v tem, da se pogovarjamo in iščemo skupne rešitve”. Klima v delovni skupini, kjer posamezniki čutijo tako, kot je izraženo v zgornjih povedih, nedvomno pripomore k bolj sinhronemu strokovnemu delu in s tem k večjemu zadovoljstvu in kakovosti dela. To pa je ključni cilj supervizijskega procesa.

Viri:

- Hawkins P., Shohet R. (1989). Supervision in the helping professions, An individual, group and organizational approach. London: Milton Keynes.
- Kobolt, A. (2004). Supervizijski proces med teoretskimi osnovami in metodičnimi izpeljavami. V; Kobolt, A. (ur.). Metode in tehnike supervizije. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, s. 11–44.
- Kobolt, A., Žorga S. (2000). Supervizija – proces razvoja in učenja v poklicu. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Wieringa, C. (1990). Supervision im Spannungsfeld zwischen Person und Institution. Berlin: Akademie fuer Jugendfragen.
- Žorga, S., Kobolt, A. (2006). Supervizija – poklicni razvoj in refleksija. V: Sande, M., Dekleva, B., Kobolt, A., Razpotnik, Š., Zorc Maver, D. (ur.). Socialna pedagogika. Izbrani koncepti stroke. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, s. 133–148.

INOVACIJSKI PROJEKT

– Vzgoja za življenje (elementi Montessori pedagogike) na OŠ Spodnja Šiška

Lota Gasser, OŠ Spodnja Šiška, Ljubljana

*UČITELJI MORAJO OSVETLITI, KAR JE ZA OTROKE ŠE NEOSVETLJENO,
POMAGATI MORAJO, DA SE RAZVIJEJO KRITERIJI RAZLIKOVANJA,
DA SE OTROK NAUČI SVOBODNO IN RAZUMNO ODLOČATI
IN ZATO PREVZEMATI ODGOVORNOST.*

Na naši osnovni šoli že nekaj let poteka pristop po načelih Montessori pedagogike. Pristop in delo je bilo pozitivno sprejeto med učenci, učitelji in tudi starši. V članku bom predstavila cilje, ki jih skupno postavljamo za učence, učitelje in pripravljeno okolje.

Metoda Marie Montessori:

Metoda temelji na opazovanju in odkritjih dr. Marije Montessori. Opazovala je otroke pri njihovem delu ter za njih pripravila dejavnosti, ki so bile v pomoč vsakemu otroku pri njegovem individualnem razvoju. Ugotovila je, da če za njih pripravi okolje, le-ti delajo z večjo zbranostjo in notranjim nadzorom. Pripravila je posebne didaktične pripomočke (materiale), ki so namenjeni razumskemu razvoju, povečanju zbranosti, samostojnosti, koordinacije, socializacije ter občutka za red in ponuja samokontrolo. Otrok na naraven in neprisiljen način razvija občutek za sebe in druge.

Glavne značilnosti Montessori pedagogike so:

- celovit pristop;
- pripravljeno okolje;
- Montessori material.

Cilji:

- spodbujanje samodiscipline, samospoznavanja in samostojnosti;
- spodbujanje navdušenja za učenje;
- sistematičen pristop k reševanju težav in pridobivanju »akademske« spretnosti.

Ob vseh teh dejstvih smo si učitelji naše šole zastavili raziskovalno vprašanje:

Ali obstaja možnost izpeljave pouka po želji otrok, s tem, da si otroci vodijo svoj portfolio in dobijo na začetku meseca obvestilo, koliko ur in kaj morajo osvojiti?

Za doseg tega namena smo si postavili cilje za učitelje, pripravljeno okolje ter učence.

Cilji za učitelje v projektu:

- udeleži se vseh mesečnih montessori delavnic pod ob-

- časnim mentorstvom supervizorja v matični OŠ;
- izvede 2 hospitaciji v montessori ustanovah v tujini in jih analizira;
- izdela več učil za svoj razred;
- uredi (pripravi) pripravljeno okolje v svojem razredu;
- vsaj 2x hospitira pri učiteljih kolegih na matični OŠ;
- se »uri« v opazovanju znotraj razreda in na podlagi tega načrtuje svoje delo;
- preko branja različnih medijev (revij, interneta) si širi svoje znanje o montessori pedagogiki;
- je zgled in skrbi za svojo osebno rast (na vseh področjih človekovega razvoja);
- sodeluje s starši (zanje organizira delavnico o MM, jim približa projekt, ...);
- širi »montessori duh« naprej (po šoli, okolici, kjer živi, piše članke, ...);
- sodeluje pri izobraževanju za učitelje drugih šol;
- organizira in vodi sobotne Montessori delavnice za otroke od 1. do 3. razreda enkrat mesečno;
- izdeluje učila za slovenščino in jih na srečanjih predstavlja učiteljem.

Cilji za pripravljeno okolje znotraj projekta:

- pripravi okolje, ki učence vabi k dejavnosti oz. jih spodbuja, da delajo z materiali (mikavne lepe police, na katerih je urejen material, čist prostor, prijetno vzdušje,

tišina);

- skrbi za učila (jih dnevno pregleduje in prešteje, dopolni kar manjka, zamenja glede na letni čas, stopnjo težavnosti, uvaja nova učila, ...).

Cilji za učence:

- samostojno izbira material;
- zna pristopiti k reševanju problemov;
- skrbi za red in čistočo;
- ima pozitiven odnos do učiteljev in sošolcev;
- najde svoj mir in trenutke koncentracije pri delu;
- navdušeno sodeluje v razredu;
- je radoveden, raziskuje;
- odgovorno ravna z materiali;
- je aktiven v »procesu« učenja;
- razvija ustvarjalnost;
- mesečno izdelava portfolio svojega izdelka.

Ves čas pa smo v okviru projekta:

- uporabljali Montessori material;
- izvajali (vodili) delavnice za učitelje, starše in učence naše šole;
- izdelovali material, ki smo ga v ta namen uporabljali pri rednem pouku;
- učenci so si (v nekaterih razredih) vodili svoj portfolio;
- navajali so se na samostojno delo.

Pri delu smo prišli do naslednjih ugotovitev:

- Montessori material se zelo uspešno uporablja pri pouku, tako kot pri usvajanju nove snovi kot pri utrjevanju (predvsem na razredni stopnji).
- Učenci si samostojno in z veseljem vodijo svoj portfolio.
- Na delavnicah za starše, učence in učitelje smo razširjali medsebojno socialno integracijo, izdelovali učila ter se učili uporabljati nova Montessori učila.
- Elemente je smiselno izvajati v 1. in 2. triletju zaradi primernosti materiala, kasneje pa je odvisno od učiteljeve kreativnosti in iznajdljivosti.
- Izobraževanje za učitelje drugih šol smo uspešno izpeljali.
- V letošnjem letu smo se aktivno in uspešno lotili izdelave učil za slovenščino.

Zaključek:

Temeljna ideja vzgoje filozofije Marie Montessori je sposobnost otroka, da se je pripravljen učiti ter vzgajati zato, ker je pridobil notranjo disciplino s pomočjo zunanjega ter notranjega reda. Vzorci, ki jih otrok dobi v otroštvu ter mladosti (koncentracija, vestnost, vztrajnost, temeljitost), pripomorejo k njegovi samopodobi v kasnejših letih. Maria Montessori je s svojo metodo uvedla otroke v veselje do učenja ter zagotovila, da se intelektualna ter socialna

disciplina ne izključujeta. Zato nam je učiteljem naše šole v velik ponos, če s svojim delom in pristopom zagotovimo vsaj delček k doseganju njenih ugotovitev.

Viri

MONTESORI, M. (2006). Srkajoči um. Ljubljana: Uršulinski zavod za vzgojo, izobraževanje in kulturo.

MONTESORI International. London: Montessori St Nicholas Charity. ISSN 1354-1498.

MONTESORI International: The Magazine for Parents and Teachers. [online]. Dostopno na URL: <http://www.montessorimagazine.com/>.

Medpredmetno povezovanja z uporabo spletnega dnevnika

Jana Bizjak Bradeško, Primož Trček, OŠ Ivana Cankaja, Vrhnika

Kompetenten učitelj potrebuje znanje, sposobnosti in vizijo za uresničitev zamisli v različnih situacijah. Ustvarjanje različnih, za učenca zanimivih situacij, je za učitelja v današnjem svetu težka naloga. Številne informacije, različni mediji in tehnologije so mu pri tem ustvarjanju v pomoč. Tako je potrebno v pouk vpeljati poleg frontalne oblike tudi druge oblike dela, ki zahtevajo tudi učiteljevo znanje uporabe IKT. Zaželeno so tiste oblike, pri katerih je učenec aktiven soustvarjalec pouka. To pa dosežemo tudi s pravilno izbranimi metodami dela (pregledovanje, izbiranje literature in drugih virov, predstavitev, delo v skupinah idr.).

MEDPREDMETNO SODELOVANJE

Načrtovanje

Medpredmetno povezovanje med predmetom računalniška omrežja in geografijo sva načrtovala v 9. razredu. Sodelovalo je 94 učencev štirih razredov, 20 od teh jih je naredilo seminarsko nalogo v obliki bloga, ostali pa so naredili klasično seminarsko nalogo, saj niso obiskovali izbirnega predmeta računalniška omrežja (ROM). Za izvedbo projekta sva predvidela 2 meseca (od konca meseca septembra do konca novembra). V tem času so učenci dobili navodila za delo, pripravili nalogo, si na ekskurziji ogledali pokrajino, dopolnili nalogo in jo predstavili staršem ter učiteljem.

Temeljni cilj medpredmetnega povezovanja med izbirnim predmetom računalniška omrežja in geografijo je bil izdelava seminarske naloge s pomočjo bloga.

Predvidela sva pisno povratno informacijo učencem za izboljšanje naloge, ocenjevanje pa šele po povratni informaciji in popravkih.

Za izdelavo povratne informacije sva izbrala tudi skupne kriterije.

Pri povratni informaciji smo pozorni na splošen vtis (kaj je bilo v celotni nalogi dobrega) in predloge, kaj bi lahko izboljšali. Oblikujemo jih tristopenjsko preko:

- **opažanj** (opazila sem, da ne uporabljaš velike začetnice tam, kjer je potrebno);
- **učinka**, ki ga je imela naloga name (npr. ko sem brala tvoj opis slapu, sem pomislila, koliko podrobnosti si opazil);
- **želje**, ki jo je boljše izraziti v obliki vprašanja kot trditve (Kaj bi bilo potrebno spremeniti, da bi naloga delovala kot celota ne pa le opis posameznih točk?).

Pri zadnji fazi lahko dodamo tudi svoje videnje in nekaj predlogov, če menimo, da je glede na sposobnosti učenca to potrebno. Učencem pa opišemo tudi vse pozitivne značilnosti njegove naloge, ki mu omogočajo izboljšati njegov blog in tako krepimo tudi pozitivno samopodobo učencev, da zmorejo in so lahko uspešni.

Izpeljava

Učenci so dobili splošna navodila za seminarsko nalogo pri pouku geografije, saj je potrebna priprava za aktivno delo pri pouku in na ekskurziji. Učenci so izdelali seminarsko nalogo, s pomočjo katere so po obisku pokrajine na zemljevidu in fotografijah pokrajino predstavili staršem in učiteljem. Učenci, ki so obiskovali izbirni predmet računalniška omrežja, pa so dobili še dodatna izhodišča za izdelavo bloga. Potrebno predznanje za izdelavo bloga je uporaba interneta in storitev, ki jih ponuja. Naučili so se registrirati in pisati blog, ga oblikovati in dodajati slike, vire ... Spoznali so možnosti oblikovanja bloga, ki jih ponuja izbrani ponudnik in se seznanili z možnostjo uporabe html-ja za izvirnejše oblikovanje bloga.

Opažanja

Za izdelavo seminarske naloge v klasični obliki ali v obliki bloga je bil potreben pregled pisnih in internetnih virov. Za iskanje podatkov po internetu je imela večina učencev dovolj znanja, težave pa so imeli pri izbiranju podatkov, preverjanju njihove verodostojnosti in kritičnega vrednotenja. Prav tako so imeli težave z navajanjem pisnih in internetnih virov. Niso ločili med svojim avtorstvom in avtorstvom drugih in so nenadzorovano prepisovali brez označevanja cita-

tov. Težave so imeli tudi z izpolnjevanjem vsebinskih zahtev in vsebinskim komentiranjem. Primanjkljaj se je pokazal pri splošni uporabi jezika, tako slogovni kot pravopisni. Med učenci, ki so izdelali klasično seminarsko nalogo, in tistimi, ki so jo izdelali v obliki bloga, ni bilo razlik v teh težavah.

Prednosti oblikovanja spletnega dnevnika vidiva predvsem v večji ekonomičnosti, lažjem pregledovanju in zapisovanju povratne informacije ter možnosti medsebojnega komentiranja učencev. Ustrezne povratne informacije sošolcev drug drugemu pripomorejo k izboljšanju znanja, saj zahtevajo poznavanje obravnavanega problema, hkrati pa je iz teh povratnih informacij učitelju opazna tudi globina poznavanja (učenca komentatorja) in razumevanja obravnavanega področja, kar je lahko tudi eden izmed kriterijev za ocenjevanje. Učencem komentarji in napotki, ki jim jih učitelj posreduje preko bloga, veliko pomenijo. Pri povratni informaciji učitelj upošteva učenčeve sposobnosti (učenci s posebnimi potrebami, nadarjeni učenci) ter glede na sposobnosti in izdelano nalogo oblikuje povratno informacijo, ki učenca vodi k napredku in dvigu kakovosti njegovega znanja. S takim individualnim komentarjem učencu omogočimo, da razvija svoja močna področja (npr. likovno oblikovanje naloge) in okrepi šibkejša (npr. težave pri izboru literature). Učenci so z upoštevanjem komentarjev lažje dosegli zastavljene cilje. Zavedati se je potrebno, da je cilj povratne informacije prav spodbujanje.

Predstavitev je bolj ekonomična, saj je vse gradivo, ki služi ponazoritvi, na istem mestu poleg besedila – fotografije, zemljevidi, grafikoni. Učenci so v svoj načrt lahko vnesli tudi lastne fotografije z ekskurzije in grafikone, ki so jih izdelali s pomočjo podatkov, pridobljenih s terenskim delom. Glavno slabost vidim predvsem v uporabi le na internetu dostopnih virov, ki jih učenci nekritično in dobesedno povzemajo, kar pa se dogaja tudi pri pregledu literature in virov v tiskanih gradivih. Komentarji med sošolci so lahko zelo suhoparni (Zelo v redu.). Ti avtorju ne povedo veliko, prav tako pa ni z njih sklepati na poznavanje vsebine. Temu se lahko izognemo z natančno in jasno postavljenimi navodili, kaj je komentar in kakšen naj bo.

Z uporaba spletnega dnevnika (bloga) lahko postane pouk aktiven in medpredmetno povezan. Ekskurzije, s pomočjo katerih učenci spoznajo pokrajine Slovenije, so pomembne za doseganje ciljev različnih predmetnih področij, zahtevajo pa tudi uporabo IKT, kajti medpredmetno povezovanje ne temelji samo na vsebinskih povezavah v funkciji motivacije, nadgradnje, povezovanja obstoječega znanja z novim, ampak tudi in predvsem v okviru načrtovanih dejavnosti učencev, prek katerih le-ti dosegajo tako imenovana procesna oziroma vseživljenjska znanja.¹

¹ Bevec, V. (2005). Spodbujanje aktivne vloge učenca v razredu: zbornik prispevkov. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Medpredmetno povezovanje je popestrilo pouk, pri katerem so bili učenci dejavni in so sodelovali tudi izven šolskih prostorov. Tehnologija je omogočila, da se je skupina, ki v šoli ne funkcioniira kot taka, bolje povezala. Učenci so bili odvisni od sošolcev, kajti njihov blog ni zaživel brez udeležbe ostalih v skupini. Tehnologija ni posameznika ločevala, ampak združevala v iskanju skupnih in boljših rešitev.

Uporaba spletnega dnevnika omogoča doseganje vsebinskih ciljev predmetov in operativnih ciljev aktivno sodelujočih učiteljev v medpredmetni povezavi. Omogoča pa tudi doseganje ciljev, ki prispevajo k razvijanju procesnih in vseživljenjskih znanj ter spretnosti. Spletni dnevnik je način izražanja učenčevih idej, pogledov, vtisov, ki jih sošolci komentirajo in tako lahko postane živ organizem razreda oziroma sodelujočih bralcev in komentatorjev.

ZAKLJUČEK

Organizacija ekskurzije, izbrane metode, predvsem pa jasno postavljen cilj – izdelava seminarske naloge, so omogočili povezovanje različnih predmetnih področij (geo, zg, slo, bio, ke, fi); iskanje podatkov, izdelava seminarske naloge in predstavitev naloge pa so zahtevali tudi znanje uporabe IKT pri učencih in učiteljih. Medpredmetno povezovanje med geografijo in izbirnim predmetom računalniška omrežja je bilo aktivno od skupnega načrtovanja ciljev do končne predstavitve. Ostali predmeti so bili vključeni v povezovanje pasivno, brez aktivnega sodelovanja učiteljev teh predmetov. Tu se kaže možnost nadgradnje med predmetne povezave, saj bi učitelji naravoslovnih predmetov lahko pregledali, analizirali, primerjali dobljene podatke, ki so jih učenci pridobili z meritvami in jih ovrednotili, slavisti bi bili pozorni na jezikovno plat naloge, likovniki bi se ukvarjali z osnovami dobrega oblikovanja. Tako bi postalo medpredmetno povezovanje še bolj aktivno.

Učenci so delali samostojno in prevzeli aktivno vlogo raziskovalca obiskane pokrajine in zapisovalca, oblikovalca svojih vtisov, spoznanj in čutenj. Učitelja sta časovno organizirala delo, bila spodbujevalca in usmerjevalca dela. S takšnim aktivnim delom so učenci pridobili kakovostnejše in trajnejše znanje, sposobnost sodelovanja v skupini, samostojnost in odgovornost pri delu, možnost preverjanja ugotovitev iz literature v pokrajini, sposobnost komentirati tuja in zagovarjati svoja stališča.

S tako pridobljenim znanjem in veščinami bodo učenci ob prihodu na trg dela konkurenčnejši od tistih, ki teh znanj in veščin niso začeli pridobivati že v svojem primarnem izobraževanju.

Več o projektu najdete na spletnem naslovu: <http://www2.arnes.si/~ptrcek1/medpretn.htm>

Medpredmetno povezovanje in Trubarjevo leto

Evelina Leskovar, OŠ Sveti Jurij, Rogašovci

Medpredmetno povezovanje, ki je v vsakem vzgojno-izobraževalnem procesu bistveno, izvajamo na različne načine – v prvi vrsti tako, da učenci lahko znotraj posamezne učne ure uporabijo že usvojeno znanje iz drugih predmetov. Po drugi strani pa učence uvajamo v nove vsebine, ki jih bodo obravnavali in raziskovali drugje. V skladu s tem se tudi pri raznih dnevih dejavnosti (naravoslovni, kulturni dnevi ...) in projektih vključujemo učitelji različnih področij, z različnimi oblikami in metodami dela. V tako pestri strokovni sestavi učencem z različnih vidikov približamo neko vsebino, jo osmislimo in nenazadnje napravimo življenjsko uporabno.

V takem duhu poteka na naši šoli tudi dan odprtih vrat. Vsakokrat si ta dan popestrimo s kulturnim udejstvom, z razmišljanji in delavnicami na temo, ki je v tistem času aktualna. Letos je naše ustvarjanje potekalo v znamenju Trubarjevega leta in medkulturnega dialoga. Z veseljem smo obujali, odkrivali in na novo vrednotili pomembnost tega moža, ki je dal ne samo temelj slovenskemu knjižnemu jeziku, ampak je prispeval tudi pomemben delež k naši širši narodni zavesti, prebujanju kulturnih dobrin in razvijanju temeljev za oblikovanje slovenskega naroda. Zato je razumevanje in spoštovanje njegovega dela izhodišče za prepoznavno in neizničljivo narodno zavest, s katero se Slovenci enakopravno vključujemo v Evropo in svet. Z njim smo Slovenci dobili priložnost, da se poenotimo in povezujemo. Vsekakor pa moramo to, kar smo pridobili, znati tudi ceniti, negovati in ohranjati. Zagotovo velik delež pri tem lahko opravljamo vzgojitelji, učitelji.

Odločitev, da učencem naše šole po bližje prikažemo zgodovino in pomen slovenskega knjižnega jezika, kakor tudi slovenskega naroda, kulture in literarne umetnosti, zato ni bila vprašljiva. V šoli so se našemu ustvarjanju pridružili tudi najmlajši iz obeh vzgojno-varstvenih enot in drugi povabljeni gostje.

Dan se je pričel z uvodno slovesnostjo, na kateri nas je

pozdravil tudi župan. Za tem so nas učenci z igro in besedo popeljali v Trubarjev svet, komorna skupina Kostelin pa z glasbo skozi različne kulture in čase. Nadaljevali smo z različno naslovljenimi delavnicami v razredih, kjer so učenci s pomočjo razrednikov in drugih pedagoških delavcev ustvarjali na raznovrstne načine in tako odkrivali življenje in delo Trubarja, njegov čas ter le-tega primerjali s časom, v katerem živimo danes, in z vrednotami, ki so pomembne za slovenski narod in narodno zavest.

Slika 1: Delo učencev v delavnicah

Tabela podrobno prikazuje naslove delavnic, ki so potekale na ta dan.

VVE 1	Pravljica ura: 'RUMENO ČUDO'
	Delavnice: - izdelovanje bralnega kazala - izdelovanje žepne knjige
VVE 2	Poslušanje glasbe različnih kultur
	Prepoznavanje in izdelovanje državnih simbolov RS
1., 2., 3. r. podružnica	Izdelava abecednika
1. a	Ustvarjanje pravljice in izdelava kazala za knjigo
2. a	Slovenska ljudska pravljica
3. a	Odtiskovanje in pisanje s peresi
4. a, 4. b	Ex libris
5. c	Slovenščina za vse in vsakogar
7. a	Trubar izven meja
7. b	Sadovi protestantizma na literarnem področju
8. a	Odkrivanje Trubarjevega jezika, črkopisa in sloga
8. b	Trubarjevi sodobniki
9. a	Trubar in glasba Prevod renesančnega besedila v romščino
9. b	Reformacija v Evropi in na Slovenskem

Učenci so v delavnicah ustvarjali in odkrivali Trubarja, njegov čas in druge značilnosti, pomembne za slovenski narod, kakor tudi povezanost z drugimi kulturami.

V vrtcih so poudarili odnos do knjig; podali so se v pravljici svet; izdelali so tudi žepno knjižico in bralno kazalo. Ob spremljavi glasbe so se pri izdelovanju državnih simbolov (zastave) podajali v druge kulture.

V nižjih razredih so učiteljice želele otrokom približati odnos do knjig, pisave in slovenske besede. Izdelovali in oblikovali so črke na različne načine, spoznavali slovensko ljudsko pravljico in jo tudi sami ustvarili.

V višjih razredih so učenci pripravili reklamo, oglas, s katerim bi pridobili tujce za učenje slovenščine. Tako so nakazali pomembnost slovenskega jezika in iskali njego-

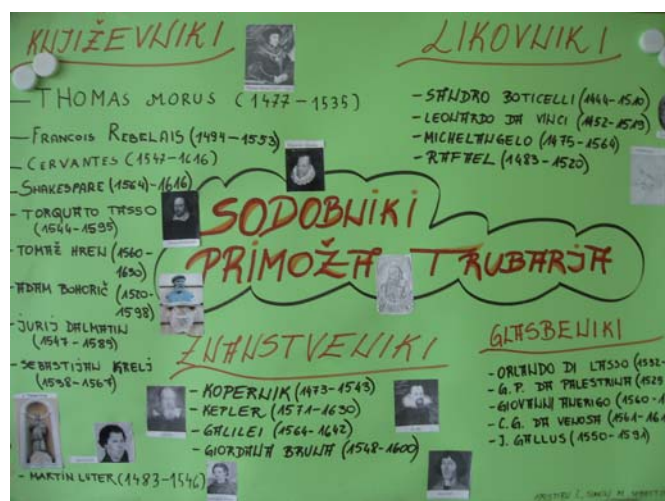
ve čare in zanimivosti. Učenci so odkrivali sadove protestantizma na literarnem področju, kakor tudi značilnosti Trubarjevega črkopisa, pisave in sloga. Skupina učencev Romov je del besedila prevedla še v romščino. Spoznali pa smo tudi pomembnost glasbe v njegovem času. Skupina učencev se je podala raziskovat Trubarjevo življenje izven Slovenije. S pomočjo pripovedi in fotografij učitelja, ki je potoval po Trubarjevih krajih, kakor tudi s pomočjo iskanja po spletu, so učenci izdelali zanimiv plakat o krajih, kjer je Trubar živel in deloval.

Slika 2: Kraji, v katerih je Trubar živel in deloval

Ena izmed skupin je spoznavala širjenje reformacije v Evropi, kakor tudi v Sloveniji. Ob tem so spoznali značilnosti reformacije, kje in zakaj se je začela; pa tudi najpomembnejše evropske reformatorje, kot so M. Luther, Zvingli, in seveda slovenske: Bohoriča, Dalmatina in Krelja.

Spoznali smo tudi nekatere druge pomembnejše ljudi, ki so živeli v Trubarjevem času, npr. Cervantes, Shakespeare, Leonardo da Vinci, Michelangelo, Jacobus Gallus, Kopernik, Kepler idr.

Slika 3: Trubarjevi sodobniki

Svoje izdelke so učenci nato postavili na ogled na zaključni razstavi v telovadnici šole, h kateri se je pridružilo tudi Društvo podeželskih žena, ki so razstavile svoje izdelke, nastajajoče skozi zimske dneve. Dan smo zaključili s še eno obliko umetnosti, z glasbo in s pesmijo, saj smo v program dneva odprtih vrat uvrstili tudi že tradicionalni letni koncert pevskih zborov in Orffove skupine naše šole pod vodstvom učiteljice glasbene vzgoje.

Preživeli smo lep in za spoznanje bogatejši dan, ob razmišljanju o tem, kaj nas povezuje, kako živeti skupaj z vsemi možnimi razlikami. Ni pomembno le ekonomsko, materialno ali politično povezovanje, za narod je pomembno znanje o njegovi zgodovini, kulturi, o vsem tistem, kar ga dela močnega in razpoznavnega. Zato iščimo, kaj nam je skupno, kaj je tisto, kar vsakomur med nami in narodu kot celoti prinaša srečno, torej materialno in duhovno bogato življenje.

Slika 4: Učenci med koncertom

Ekскурzija v Provanso (str. 47)

Nadstandardna ekskurzija s poletno šolo francoščine v Provansi

Betka Pišlar, OŠ Žiri

Na naši osnovni šoli že nekaj let poleg drugih izbirnih predmetov poučujemo tudi francoski jezik. Da bi učenci lahko nadgradili in razširili znanje, ki so ga pridobili pri pouku, sem se odločila za organizacijo nadstandardne ekskurzije s poletno šolo francoščine v južnem delu Francije, v Provansi.

Zamisel za to se nam je porodila že med poukom, ko smo se z učenci pogovarjali o kulturnih znamenitostih Francije, o civilizacijskih razlikah med narodom in načinu življenja Francozov in Slovencev. Cilj in namen ekskurzije je bil utrjevanje in učenje francoskega jezika, spoznavanje Francije, njene kulinarike, geografskih značilnosti, pridobivanje novih izkušenj in predvsem širjenje obzorja.

Načrtovanje ekskurzije zahteva veliko priprav in dogovarjanja. Pripravila sem sestanek s starši, na katerem smo se natančno pogovorili o poteku in ciljih ekskurzije. Starše sem obvestila, kaj bodo njihovi otroci videli in doživeli, pogovorili pa smo se tudi o pripravi prtljage in o tem, koliko denarja naj bi učenci vzeli s seboj. Starši so podpisali izjavo, da dovolijo otroku udeležbo in da vedo, da se morajo učenci primerno obnašati in da se v nobenem primeru ne smejo oddaljevati od skupine. Pri pouku smo z učenci izdelali zemljevid in vanj zarisali pot, ki jo bomo opravili.

Z učenci smo kar težko čakali konec pouka in podelitev spričeval. Zvečer istega dne smo se polni pričakovanj in popotniškega navdušenja zbrali pred šolo. Po preverjanju dokumentov smo se vkrcali na avtobus, pomahali staršem in sorodnikom ter se odpeljali proti slovensko-italijanski meji. Formalnosti na meji so bile hitro opravljene in že smo se vozili po Italiji. Ob gledanju filma in poslušanju glasbe so učenci kmalu zaspali, zjutraj pa so se že zbudili v Franciji.

Prvi daljši postanek smo naredili v mestu Crest, kjer smo si ogledali jedro srednjeveškega mesteca in grad z značilnim srednjeveškim stolpom. Po malici smo se odpravili v

kraj našega bivanja v Provansi, v vasico Eterlou. Stanovali smo v kompleksu družinskega počitniškega turizma, kjer so nas zelo lepo sprejeli. Po nastanitvi v sobah smo si privoščili večerjo. Postregli so nam s tipično provansalsko hrano, kar je bila za učence svojevrstna izkušnja. Uživali smo v pestrosti okusov in jedi, za katere smo poskušali najti slovenske izraze in prepoznati sestavine.

Naši gostitelji – s turizmom se ukvarja cela družina – so bili tudi naši vodiči. Naslednji dan so nas popeljali na turing ob reki in na bližnji hrib, kjer smo uživali v razgledu in občudovali neokrnjeno naravo. Popoldan je bil na programu pouk francoščine. Lepo vreme in prijetna okolica sta nam omogočila, da smo ga organizirali kar v naravi. Posedli smo se na vrtu in se v senci dreves pogovarjali o vsem, kar

smo do sedaj videli. Že doma v Sloveniji sem pripravila različne zabavne delovne liste, ki so jih učenci reševali sami ali v dvojicah. Učencem sem predstavila zgodovinski pomen mesta Avignon, ki smo ga obiskali naslednji dan. Po večerji so sledile družabne igre na prostem in v telovadnici, kjer so učenci igrali namizni tenis, namizni nogomet, najbolj pa jih je prevzela igra galet, »le jeu des galettes«, s katero so se tu prvič srečali. Druženje s prijatelji so obogatili tudi s pogovorom v francoščini z drugimi mladimi gosti v vasici.

Naslednjega dne smo se odpravili na celodnevno raziskovanje Provanse. Zaradi visokih poletnih temperatur sem učence opozorila na ustrezno obleko, zaščito pred soncem, pokrivala in seveda na pitje zadostne količine vode. Med vožnjo nam je vodič povedal veliko zanimivega o Franciji: ima sredozemsko podnebje z vročimi, suhimi poletji in je ena od osmih najrazvitejših držav na svetu in hkrati največji kmetijski proizvajalec v Evropi. Skoraj 60 % ozemlja je namenjenega poljedelstvu, med proizvajalci in izvozniki vin je na prvem mestu v svetu. Vse to so imeli učenci priliko videti na lastne oči, ko smo opazovali polja in se vozili mimo nasadov oljne repice, česna, sivke, žitnih polj, sadovnjakov in vrtov. Namakalno poljedelstvo smo ujeli tudi v fotoaparate, prav tako tudi utrip in lepote mesta Avignon. Očarala nas je zunanost veličastne papeške palače, po ogledu notranjosti pa smo bili celo malo razočarani – arhitektura je resnično enkratna, vendar turiste v notranjosti pričakajo goli zidovi. Popestrijo jih le panoji z napisi in fotografijami.

Po fotografiranju z uličnimi umetniki sta nas prevzela vrvež in utrip turističnega mesta. Učenci so imeli nekaj prostega časa. Nekateri so kupovali spominke, drugi so si še kaj ogledali, vsi pa so morali uporabljati svoje znanje francoščine. Ob dogovorjeni uri smo se spet zbrali, strnili vtise in se odpravili na ogled pridobivanja keramike in dišav, predvsem parfumov in drugih dišav iz sivke, ki je tipična za to okolje. Nakupili smo še nekaj drobnarij in si ogledali znameniti avignonski most na reki Roni. Ko smo bili spet v avtobusu, smo zapeli o mostu tudi pesmico »Sur

le pont d'Avignon«, ki smo se jo naučili pri pouku. Med vožnjo nazaj nam je vodič povedal veliko zanimivosti o življenju v Franciji in o svojem življenju. Govoril je počasi in razločno, da bi ga učenci lahko razumeli. Seveda sem morala veliko povedanega prevajati v slovenščino, kar je bilo tudi zame izziv in pozitivna izkušnja.

Po vrnitvi v vasico so imeli učenci nekaj prostega časa za osvežitev in počitek, pred večerjo pa smo imeli pouk francoščine, tokrat s francoskimi predavatelji. Razdelili smo se v skupine – nekaj učencev je najprej poslušalo splošno predstavitev Francije, učenci v drugi skupini pa so prisostvovali razlagi o francoskem šolskem sistemu, nato sta se skupini zamenjali. Po večerji so sledile družabne igre in druženje s sošolci.

Tretji dan našega bivanja v Provansi smo spet začeli z uro pouka francoskega jezika v učilnici, nato pa smo šli na izlet. Obiskali smo grad Grignan, kjer je nekoč živel pisateljica Madame de Sevigné. Poznana je po pisanju pisem svoji hčerki na deželo, v katerih ji je opisovala dogajanje v Parizu ter navade in življenje francoske družbe. Njeno delo ima pomembno mesto v francoski književnosti. Mestece in grad s svojo lepoto in urejenostjo sta nas navdušila – najbrž tudi zato, ker smo pri ogledu imeli posebno vodičko, ki nam je znala zanimivo predstaviti navade in

življenje takratnih prebivalcev gradu. Tokrat sem učencem celotno razlago prevedla v slovenščino. Opazili so, da so bile vse postelje v sobanah izjemno kratke. Vodičko smo povprašali o tem in učenci se niso mogli načuditi razlagi: v srednjem veku so ljudje spali sede, bali so se namreč, da bi ponoči umrli, če bi spali leže. Ležeč položaj je bil položaj mrliča. Gospe so nosile lase spete v visoke frizure, zato so jim služabnice pred spanjem lase in glavo pritrdile na posteljno stranico.

V tem dnevu smo si ogledali tudi Pont du Gard, slo-viti akvadukt na reki Gard, ki so ga zgradili Rimljani. Po večerji so nam gostitelji pripravili slavnostno večerjo in zabavni večer. Naš obisk v Eterlouju se je bližal koncu. Po zajtrku naslednjega dne smo pripravili prtljago, še zadnjič poklepetali s prijaznimi domačini in se poslovili.

Pot nas je vodila do francoske riviere, kjer smo najprej naredili krajši postanek v Nici, nato pa smo si privoščili sprehod in ogled filmskega mesteca Cannes. Povzpeli smo se na grad, od koder je bil lep pogled na пристanišče in na filmsko palačo. Učenci so si najbolj zapomnili vzletno ploščad, na kateri pristajajo helikopterji s filmskimi zvezdniki in rdečo preprogo na stopnicah filmske palače, kjer so se prelevili v zvezdnike in se fotografirali. Po

fotografijah odtisov rok znanih igralcev in sprehodu po mestecu smo nakupili še zadnje drobnarije, se posladkali s sladoledom in nadaljevali vožnjo proti Monaku. Med vožnjo sem učencem povedala nekaj informacij o zgodovini žepne kneževine, v katero smo z avtobusa vstopili kar skozi dvigalo. Izpred dvorišča pred knežjo palačo smo si ogledali del piste, po kateri poteka avtomobilska dirka, daljših ogledov pa nam čas žal ni dopuščal.

Vožnja v Slovenijo je potekala ponoči, učenci so jo večinoma prespali. Domov smo se vrnili zjutraj in čeprav so bili malce utrujeni od dolge poti, so učenci starše pričakali veseli, nasmejani in polni lepih vtisov.

ZAKLJUČEK

Cilji ekskurzije so bili doseženi. Za učence je bila ekskurzija nepozabna – tako zaradi veliko zanimivih stvari, ki smo jih videli, kot tudi zaradi prijateljev in sošolcev, s katerimi so preživeli pet dni zunaj šolskih prostorov. Učenci so v šoli pridobljeno znanje koristno uporabili in ga preizkusili v praksi. Izgubili so strah pred govorjenjem v tujem jeziku, kar je dobra popotnica ne le za nadaljnje šolanje, pač pa tudi za razvijanje pozitivne samopodobe.

Druga prednost pri razvijanju zunajšolskega izobraževanja je medpredmetno povezovanje, zelo pomembno pa je tudi razvijanje prijateljskih vezi in druženje s sošolci zunaj šole. Tovrstno delo z učenci ima poleg izobraževalne tudi vzgojno funkcijo. Na potovanju je veliko možnosti in prilik za posredovanje življenjskih vrednot, prav tako tudi za razvijanje pristnejšega stika z učenci. Vse to lahko pripomore k uspešnejšemu in kakovostnejšemu pouku. Seveda pa je zelo pomembno, da je ekskurzija dobro pripravljena in kakovostno vodena. Učenci postanejo samostojnejši in s tem bolj samozavestni, taka oblika pouka pa jim nudi nadgradnjo znanja, pridobljenega v šoli.

Žal je tovrstna ekskurzija precejšnje denarno breme za družino in se je vsi učenci ne morejo udeležiti.

To smo mi – podaljšani

Marko Jerebič, OŠ Beltinci

Ideja o nastanku knjige o podaljšanem bivanju je nastala pred leti, ob koncu šolskega leta, ko na šolah potekajo spominska fotografiranja. Učenci, ki so obiskovali podaljšano bivanje, so me ob tem začeli spraševati, ali se v podaljšanem ne bomo fotografirali. Ker sem jim odgovoril, da to v podaljšanem bivanju pač ni praksa, in da tega do sedaj nismo počeli, so nekateri obrazi učencev postali kar žalostni.

Tako sem si takrat zastavil cilj, da se bomo ob koncu naslednjega šolskega leta fotografirali tudi mi, podaljšani, kakor si radi rečemo. Obenem je bil to tudi čas razvoja in hitrega napredka digitalne fotografije, kar je idejo še bolj podkrepilo in olajšalo delo. Tako je ideja v času poletnih počitnic zorela in ob pripravi letne priprave se je porodila misel o lastni knjigi kot spominskem albumu na podaljšano bivanje.

Same priprave se začnejo že ob začetku šolskega leta, ko učence seznanim z idejo in jim predstavim postopek ter namen knjige in njihove naloge ob tem. Ker v mesecu oktobru na šoli zbiramo star papir, obenem v podaljšanem bivanju namenimo kar precej časa tej temi. Ob tem tudi iz starega časopisnega papirja in odpadnih papirnatih brisač izdelamo reciklirani papir, ki nam bo služil kot platnica za našo knjigo. Da pa platnica ne bi bila preveč pusta in dolgočasna, v postopku stiskanja na papirno kašo položimo tudi suho cvetje in trave, ki smo jih nabrali že preteklo leto ob koncu šolskega leta, ko smo štirinajst dni posvetili rastlinam na travniku in izdelavi herbarija. Nekateri učenci pa platnico okrasijo s svojimi risbami.

Ker skozi šolsko leto naredimo na mesec tri do štiri izdelke, ki si jih učenci odnesejo domov, te tudi fotografiramo in jih predstavimo v naši knjigi. Fotografiramo se še ob sproščanju na šolskem igrišču, ob raznih igrah, na prireditvah ... Tako skozi vse šolsko leto zbiramo slikovni material.

Potem pa je treba ustvariti še bistveni del knjige – besedilo, vsebino – tisto, kar bomo zapisali. In tukaj ponavadi nastanejo rahle težave. Večina učencev zelo nerado piše spise, zgodbe, poročila in podobno. Tega imajo že za domačo nalogo dovolj in jih je težko prepričati, da naredijo to še za podaljšano bivanje. Vendarle nam z zadostno mero motivacije in spodbude uspe. Druga težava ob tem pa je vsebina. Kaj napisati? Učencem je najtežje, če jim rečemo, naj napišejo karkoli o sebi, podaljšanem bivanju, hobijih in podobno. Najtežje je pisati o sebi. To težavo občasno rešimo tako, da najboljši prijatelji pišejo drug o drugem. In

ob tem nastajajo še tesnejša prijateljstva, saj drug drugega spoznavajo bolj podrobno.

Ko kot učitelj vsakega spodbujam, da napiše svoj prispevek za knjigo, in ker otroška domišljija ne pozna meja, se vsako leto pojavi vprašanje: »Kaj boste pa vi napisali v knjigo, učitelj?«

Seveda, tudi učitelj je del te skupine podaljšanih in spodobi se, da tudi sam napišem kakšno vrstico. Potrudim se, da o vsakem učencu napišem vsaj eno ali dve vrstici. Tisto posebnost, ki velja samo za njega, tisto iskrico ali besedno zvezo, s katero je celo šolsko leto bil nepogrešljiv del podaljšanih, tisto, kar simbolizira posameznika in po čemer si ga bom zapomnil še dolgo časa.

Vse prispevke nato skupaj vnesemo v računalnik, dodamo fotografije in stiskamo ter razrežemo. Ob tem učenci ponovijo znanje o nastajanju knjige, ki so ga usvajali na obisku v tiskarni v okviru knjižnično-informacijskih znanj. In moram reči, da jih je večina presenečena, koliko dela je potrebnega, da nastane takšna preprosta knjiga.

Ko so strani pripravljene, si jih vsak lahko zloži po svoje, saj je to njegova knjiga. Na prvem mestu je platnica iz recikliranega papirja, naslovnica, kolofon in zapis učitelja. Nato običajno na naslednjo stran da vsak svoj prispevek in fotografijo. Sledijo pa najbližji in najboljši prijatelji, nato ostali. Knjigo nato še zvežemo z rafijo in vsak si svoj izvod odnese domov. Vsekakor pa je treba povedati, da je tisti teden v podaljšanem večinoma govora samo o knjigi. Vsak jo z veseljem pokaže tudi ostalim učencem iz drugih oddelkov in skoraj ni učenca, ki na svojo prvo knjigo ne bi bil ponosen.

In ko že misliš, da je šolsko leto skoraj pri koncu, se pojavijo devetošolci z vabilom na valetu. Takrat pomislim in se zamislim, katerega leta so hodili v podaljšano bivanje, kateri so tisti, kaj so ušpičili, kaj smo takrat počeli. Takrat vzamem v roke našo knjigo in jo ponovno preberem, pregledam fotografije in se ob tem veselo nasmejem. Pa tudi oni.

TO SMO MI

4., 5. in 6. PODALJŠANI

naslovna stran knjige

Napisali skoraj vsi
TO SMO MI
4., 5. in 6.
PODALJŠANI

Po nepozabnih spominih učencev 4., 5. in 6.

razreda, ki so v šolskem letu 2007/08 obiskovali podaljšano bivanje pri učitelju Marku, ki je vse leto preganjal svoje MIŠEKE in učiteljici Moniki, ki mu je pri tem neumorno pomagala.

Beltinci, junij 2008

Stran iz knjige

Članek iz knjige

SPIS O OPB

V OPB mi je zelo lepo. Delamo razne razne izdelke kot so črnci, oporniki, grad in kovček. Jaz pa sem izdelala črnca in kovček. Jaz pa imam štiri člansko družino. Moj zajček Belko pa je stranski 5. član. Moj zajček se zelo rad igra z menoj. Včasih, ko pa se naveliča, pa me ugrizne.

Moja mlajša sestra pa hodi v 2.c razred.

Moji hobiji so: kolesarjenje, plavanje, tek in igranje z mlajšo sestro Ano. Učitelj Marko nas za konec šolskega dneva fotografira. Nato postane foto Marko. Včasih se igramo, da učitelj Marko zamenja vlogo z drugim učencem.

V OPB sem samo 2-krat na teden. Zato ne vem polno o njem. Ampak zvem preko sošolke Urške Prelog. Ko sem tukaj, mi je lepo.

Emma Žižek, 4. a

Zvenece mesto Evfonija -

GLASBENE DELAVNICE in PROGRAM ZA ŠOLE

12. sept. – 5. okt. 2008

Slovenski etnografski muzej, Ljubljana

Otvoritev: petek, 12. sept. 2008 ob 18.00

Projekt Zvenece mesto Evfonija, ki si ga je zamislil Peter Kus, vsebuje interaktivno razstavo izvornih glasbenih instrumentov, program za šole, dvodnevne delavnice izdelave izvornih glasbil in igranja na njih ter didaktično spletno stran (še v pripravi).

Zaključni del delavnice bodo javni koncerti.

Vabimo k prijavam na delavnice in k prijavam na program za šole!

Vzemite prihodnost v svoje roke – pišite z ONLINE GREEN STARTER pisalom!

Okolju prijazno učenje pisanja z novim pisalom Online Green Starter.

Nemško podjetje Online, ki je vodilno evropsko podjetje v proizvodnji pisal, se je v letu 2008 na evropskem sejmu papirja v Frankfurtu, predstavilo s svojo inovacijo, s pisalom Green Starter. Poleg ergonomskega ohišja in močne iridijeve konice, ki začetnikom pisanja, torej otrokom, omogoča lahko in enostavno učenje pisanja, je podjetje Online, poskrbelo tudi za okolje, saj sta ohišje ter pokrovček pisala narejena iz surovin - kot na primer korusa, ki jih je možno reciklirati. Celotna proizvodnja pisal Green Starter poteka v Nemčiji, kar zagotavlja kontrolo kvalitete, podjetje pa na svoje konice pisal ponuja 5 letno garancijo.

Pisala so različna, prilagojena tako levičarjem kot desničarjem, otrokom se zaradi posebne oblike ohišja usedejo v roke, kar jim omogoča lahko pisanje, zavora na pokrovčku pisala pa preprečuje kotaljenje pisala po mizi. Pisalo je poslikano s prijetnimi motivi in prodajno zelo zanimivo. Cena pisala Green Starter v trgovinah je 11,99 EUR.

V Nemčiji ga priporočajo pedagogi v prvih razredih osnovne šole.

Naj bo učenje pisanja s pisalom Green Starter Online zabavno, lahko, tekoče ter okolju prijazno!

you can
Canon

Ceneje ni bilo še nikoli!

Izkoristite enkratno priložnost in z akcijo »staro za novo« nabavite nov CANON večfunkcijski sistem **do 40 % ceneje!**

Iz ponudbe:

iR1022A črnobel kopirni stroj in tiskalnik

(A4, 22 str/min, duplex, avtomatski podajalnik dokumentov, do 5.000 izpisov/mesec)

PPC: 690,00 €

Akcija 450,00 €

iR2018 črnobel kopirni stroj in mrežni tiskalnik

(A3, 18 str/min, do 10.000 izpisov/mesec)

PPC: 780,00 €

Akcija 470,00 €

iR2025D črnobel kopirni stroj in mrežni tiskalnik

(A3, 25 str/min, duplex, avtomatski podajalnik dokumentov, 2 kaseti za papir, do 20.000 izpisov/mesec)

PPC: 2.026,00 €

Akcija 1.390,00 €

iR5055NF črnobel kopirni stroj in mrežni tiskalnik

(A3, 55 str/min, duplex, avt.pod. dokumen, 4 kasete za papir, finiše, do 50.000 izpisov/mesec)

PPC: 11.800,00 €

Akcija 7.490,00 €

iR3180C barvni kopirni stroj

(A3, 31/8 str/min, duplex, 2 kaseti za papir, do 10.000 izpisov/mesec)

PPC: 3.090,00 €

Akcija 1.990,00 €

iRC2380iD barvni kopirni stroj, mrežni tiskalnik in skener

(A3, 23/23 str/min, duplex, avtomat. podajalnik dokumentov, 2 kaseti za papir, do 20.000 izpisov/mesec)

PPC: 5.140,00 €

Akcija 3.490,00 €

iR5880C barvni kopirni stroj

(A3, 58/16 str/min, duplex, avtomat. podajalnik dokumentov, 4 kasete za papir, do 50.000 izpisov/mesec)

PPC: 9.650,00 €

Akcija 7.290,00 €

* cene ne vključujejo 20% DDV Akcija velja za naročila prejeta do: 30.10.2008

Se bolj nagibate k najemu?

Zmogljiv črnobel kopirni stroj z mrežnim tiskalnikom in skenerjem lahko najamete **že za 59€ +DDV/mesec!**

Ali ločujete tonerje in kartuše od ostalih odpadkov?

Brezplačno vam bomo namestili zbiralnik in vam ob nakupu novih kartuš ali pisarniškega papirja podarili **30% popust!**

Kakšne prednosti in koristi vam bo prinesla nova sodobna oprema?

- 60 mesečno garancijo
- Nižje stroške izpisovanja
- Večji pregled nad izpisovanjem
- Večje število funkcij
- Večje zadovoljstvo uporabnikov

2008
Preferred Partner

COPIA d.o.o., Cesta v Gorice 1, 1000 Ljubljana

Za dodatne informacije in ponudbo pokličite na tel. 01/24 25 802, 24 25 852 ali pošljite povpraševanje na: prodaja@copia.si

www.copia.si

ONLINE®

ška praksa

green STARTER

Nova nalivno pero in roler, narejena iz
okolju prijaznih bio materialov

narejeno iz surovin, ki jih je
možno reciklirati

Made in Germany

www.green-starter.de

Prosimo, tu odrežite

Da,
prosim pošljite mi
brezplačno pisalo

Green Starter! Zaloga je omejena!

Ime/Priimek

Ulica

Poštna številka in pošta

Ime šole

Razred

Pošljite na: DZS, d.d., Letališka 30, soba 110, 1000 Ljubljana

Okolju prijazen začetek!

*Pokrovček in ohišje pisala nalivnega peresa in rolerja sta narejena iz surovin, npr. koruze, kar pomeni posebno skrb do okolja.

Spreminjajmo svet z glasbo

39. sezona Glasbene mladine Slovenije

Kaja Šivic

Začenja se novo šolsko leto kot vsako jesen in učitelji se poleg pripravljanja na pouk razgledujejo tudi po zanimivih popestritvah in obogatitvah snovi, ki jo poučujejo. Ponudba je vse večja in tudi vse pestrejša, zato pa včasih izbira težavnejša.

Med mnogimi organizatorji kulturnih prireditev za mlade je na glasbenem polju eden največjih zagotovo Glasbena mladina Slovenije, ki to jesen že devetintridesetič pripravlja programsko ponudbo, s katero želi učiteljem pomagati pri glasbenem izobraževanju mladih. Skoraj štiri desetletja neprekinjenega sodelovanja s šolami in pedagogi pričajo o trdni zavezanosti te zveze glasbenopedagoškim

ciljem, zaradi katerih jo je davnega leta 1969 nekaj navdušencev ustanovilo po vzoru Glasbenih mladin v Franciji in Belgiji ter ponekod drugod po Evropi.

Osnovna ideja Glasbene mladine je mladim omogočiti stik z živo glasbo, kajti zakonitost glasbe je dogajanje v času, neponovljivost. Seveda je danes mogoče glasbo posneti in si jo predvajati v nedogled, a posnetek nikoli ni enak živi

Pleši, pleši črni kos je delavnica petja in plesa za najmlajše, foto: Mojca Leben

izvedbi. Da bi lahko glasbo aktivno poslušali, jo cenili in polno uživali, se moramo o njej marsikaj naučiti, kot velja seveda za vse umetnosti. To pa je najlaže z »direktno metodo«, tako da mladi ljudje čim prej od blizu spoznajo živo izvajano glasbo, si ogledajo glasbila, opazujejo glasbenike pri igranju in seveda poslušajo. Prav temu je namenjen osnovni program Glasbene mladine, tako imenovani KONCERTI, KI PRIDEJO K VAM. Ti pripeljejo glasbenike v šolo ali šoli najbližjo dvorano, kjer se mladi poslušalci z njimi lahko najbolj sproščeno srečajo, se poleg poslušanja tudi pogovorijo in v nekaterih dogodkih aktivno sodelujejo.

Vsako šolsko leto Glasbena mladina Slovenije ponudi najmanj petdeset takšnih koncertov – pedagoško oblikovanih tematskih glasbenih programov. Vsak od njih pripoveduje svojo glasbeno zgodbo in v šolski uri mladim poslušalcem na zanimiv način ponudi vrsto informacij, ki jim obogatijo znanje o glasbi. Glasbeniki te dogodke pripravljajo seveda tudi z mislijo na določeno starost poslušalcev, ki jim jih namenjajo.

Tokratna ponudba Glasbene mladine Slovenije vsebuje kar 54 različnih programov, razdeljenih v pet sklopov. Najmlajšim so namenjene GLASBENE IGRE, osem različnih programov, v katerih v obliki pripovedk in zgodbic pa s pomočjo lutk in podobnih pomagala otroci spoznajo osnovne glasbene izraze in različne instrumente, od preprostih ljudskih glasbil do harfe in pozavne. Vsi ti programi vseskozi vključujejo aktivno sodelovanje otrok in so zato namenjeni nekoliko manjšim skupinam. Podobno je pri enajstih programih naslednjega sklopa, ki nosi naslov GLASBENE DELAVNICE IN USTVARJALNICE. Te so namenjene različnim starostim, od ritmično-rajalnih iger za najmlajše vrtčarje, do improviziranega orkestra, ki ga dirigent sestavi kar iz mladih poslušalcev. VSE JE SAMO GLASBA ponuja štirinajst nekoliko zahtevnejših tem, v katerih se mladi srečajo z barvo v glasbi, z nekaterimi glasbenimi obdobji, z baletom, z opero, z glasbo v nemih filmih in še čim. Nasle-

Na koncertu Glasbena torta mladi na zabaven način spoznajo največja tolkala, foto Andrej Korenč

dnja sklopa se posvečata predvsem kulturni dediščini. Sklop SLOVENSKA LJUDSKA GLASBA IN PLES v dvanajstih različnih programih obravnava ljudske balade in narodne pesmi, igranje in izdelovanje ljudskih glasbil, učenje ljudskih plesov in zanimiva predavanja. Programi so glede na tematiko in zahtevnost namenjeni različnim starostnim skupinam. Zadnji sklop GLASBE SVETA skuša mladim približati oddaljene kulture. V devetih različnih programih se mladi lahko srečajo z avtentično glasbo Madagaskarja in Indije, s tolkalnim ansamblom potujejo po svetu, spoznajo ljudska glasbila z več kontinentov, pod vodstvom mojstra celo izdelajo svoje čisto pravo glasbilo.

Druga naloga, ki si jo je Glasbena mladina Slovenije zadala že ob svoji ustanovitvi, je mladim predstaviti simfonični orkester, jih povabiti na pravi koncert. V sodelovanju s Slovensko filharmonijo tako že desetletja pripravlja posebej za mlado občinstvo oblikovane programe simfonične glasbe z obveznim komentarjem – SIMFONIČNE MATINEJE. Vsak program je namenjen določeni starosti poslušalcev in z izbiro skladb pomaga pedagogu popestriti in ilustrirati snov iz učnega načrta. Pomembna je naloga komentatorjev, ki morajo znati mlade navdušiti za poslušanje in jim pomagati slediti glasbenemu dogajanju, tega pa organizator pogosto popestri še s projekcijami, plesom, baletom ali dramsko igro.

V tokratni sezoni so tako kot pretekla leta ponujeni štirje različni simfonični programi. Oktobra vabi osnovnošolce druge in tretje triade ČUDOVI SVET GLASBIL ali *Spoznajmo glasbila simfoničnega orkestra*. Pod vodstvom japonskega dirigenta Toshihira Yonezuja bo orkester Slovenske filharmonije izvedel eno najbolj priljubljenih del za mlade, Brittnov Vodnik po orkestru, nato pa še živahni Španski capriccio Rimskega-Korsakova. Komentar bo v rokah energičnega Boštjana Gorenca Pižame, ki zna z mladimi vzpostaviti odličen stik.

Novembra se bodo v sporedu IGRAJ KOLCE ali *Ljudske teme v slovenski simfonični glasbi* filharmoniki pod vodstvom Marka Muniha lotili del skladateljev Alda Kumarja, Alojza Srebotnjaka in Marjana Kozine. Voditeljica in komentarka bo pevka in pravljničarka Ljoba Jenče, odlična poznavalka ljudske dediščine, pri predstavitvi pristne ljudske glasbe, ki so si jo skladatelji vzeli za spodbudo pri komponiranju, pa ji bo pomagala skupina Volk folk. Program zaradi pestrosti ni primeren le za starejše osnovnošolce ampak tudi za srednješolce.

Marca bo Simfonična matineja namenjena glasbi Georgea Gershwin in Leonarda Bernsteina. Pod naslovom ZGODBA Z ZAHODNE STRANI ali *Vpliv jazza na umetno glasbo* bo orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom mladega dirigenta Simona Dvoršaka sodeloval s komentatorjem Srečkom Mehom.

V Orkestrski olimpijadi sodelujejo člani orkestra in mladi poslušalci, foto Andrej Korenč

Zadnja matineja v sezoni vabi v Gallusovo dvorano najmlajše poslušalce, učence prve triade, in morda tudi najstarejše vrtičkarje. GLASBENO KRALJESTVO ŽIVALI ali *Živali v glasbi* je pester spored kratkih stavkov in odlomkov iz del klasične glasbe, ki pripovedujejo o živalih. Orkester pod vodstvom dirigenta Antuna Poljanica bo v zanimivi preobleki in z odličnimi verzi skozi kraljestvo zvokov vodil Andrej Rozman Roza, za dodatno vizualno ilustracijo pa bodo poskrbele mlade plesalke Plesnega gledališča Harlekin.

Simfonične matineje vsako sezono popestrijo še nekateri glasbeno-animacijski programi. Po zamisli Glasbene mladine Slovenije bodo februarja GLASBENO TORTO glasbeniki sestavili že četrtič. Kot plasti v torti se v tem programu nizajo glasbene zvrsti in slogi (od baroka do repa) v izvedbi različnih skupin glasbil (trobil, godal, tolkal, big banda in rok skupine), nazadnje pa vsi skupaj s komentatorjem vred izvedejo priredbo znane skladbe, napisano prav zanje. Koncert, ki na živahen in zabaven način predstavi celo paleto glasbenih elementov, je mlade poslušalce vsakokrat navdušil. Program, najprimernejši za drugo in tretjo triado, bo prav tako v Gallusovi dvorani.

Prvi stik s to veliko dvorano v Cankarjevem domu v Ljubljani, kjer imajo te matineje že dolga leta domicil, je za malega poslušalca gotovo fascinanten, močan vtis pa verjetno naredi nanj tudi orkester, ki se večinoma predstavlja v največji

zasedbi. Zato je najlepše, če se otrok pred prvim obiskom »velikega« koncerta že v rosnih dobi sreča s profesionalnimi glasbeniki v svojem okolju, v vrtcu ali v šoli, da od blizu spozna nekaj glasbil in si ustvari prave predstave o izvajanju glasbe. Mnogo let je od takrat, ko si je Glasbena mladina Slovenije postavila dolgoročen cilj, da naj bi vsak slovenski šolar vsako leto doživel vsaj en tematsko in pedagoško oblikovan kakovosten glasbeni dogodek. Žal ta cilj ostaja dolgoročen. Medtem ko v nekaterih slovenskih regijah, predvsem na Goriškem, otrokom nudijo tudi po več takšnih dogodkov v šolskem letu, se marsikje mladi z njimi srečajo poredko ali sploh ne.

V poplavi zvokov, ropotov in glasbe vseh vrst, ki nas vsak dan obdaja, otroku osnovno glasbeno znanje daje večjo možnost izbire, ga navaja na zavestnejše in kritičnejše poslušanje, pri tem pa širi splošno izobraženost. Prek omenjenih glasbenih programov mlad poslušalec dobi tudi vrsto koristnih informacij iz zgodovine, zemljepisa, literature in seveda umetnosti. Pri tem smemo pomisliti tudi na možnost, da se nekateri otroci ob teh doživetjih nad glasbo toliko navdušijo, da si jo želijo tudi sami izvajati ali celo ustvarjati.

Prav temu vzgibu so namenjene že omenjene delavnice in posebej oblikovani animacijski programi, med katerimi je v tej sezoni najzanimivejša glasbena predstava ORKESTRSKA OLIMPIADA, ki bo novembra pripotovala v več slovenskih krajih. Avtor, avstrijski režiser Alfred Meschnigg,

Pogled na polno dvorano otrok, ki čakajo na začetek Simfonične matineeje Glasbene mladine Slovenije, foto Andrej Korenč

jo je podnaslovlil *Glasbena zabava za orkester in dva moderatorja*, z njo pa želi otrokom na igriv način približati glasbene elemente. Predstava poteka v obliki tekmovanja, v katerem sodelujejo vsi na odru in v dvorani. Moderatorja – voditelja se s poslušalci pogovarjata in jih vključujeta v dogajanje, vabita, da pomagajo igrati na določen inštrument, in jih tudi nagrajujeta. Ob odlični zabavi mali poslušalci spoznajo vse orkestrske inštrumente, osnovne glasbene pojme in slišijo celo vrsto kratkih skladb in odlomkov znanih del. Igralsko se morajo izkazati tudi člani orkestra in dirigent. Simfonični orkester Srednje glasbene in baletne šole Ljubljana bo vodil dirigent Tomaž Habe, tekmovanje bosta usmerjala mlada igralca Ana Marija Mitič in Juš Milčinski.

Sodelovanje z mladimi glasbeniki je prav tako ena bistvenih nalog Glasbene mladine Slovenije. V tej sezoni bo že osemnajstič potekal ciklus večernih komornih koncertov mladih glasbenikov GM ODER, za katerega

mlade koncertante, stare do 25 let, prek razpisa in prijav izbere strokovna komisija. Z zanimivimi sporedi, ki morajo vključevati glasbo 20. in 21. stoletja ter vsaj eno slovensko skladbo, se bodo v obliki turnej v več slovenskih krajih predstavili solist, dva dua ter po en trio, en kvartet in en kvintet. Ti koncerti iz leta v leto pričajo o visoki kakovosti naših mladih glasbenikov, ki stopajo na profesionalno pot.

Še ena prireditev Glasbene mladine Slovenije bo prihodnje pomlad že petič namenjena mladim glasbenikom. Enodnevni festival, imenovan NAJSTFEST, prek razpisa vabi najstniške glasbene ustvarjalce katerekoli glasbene zvrsti, da se prijavijo za nastop, kjer morajo ves program izvajati v živo. Namen festivala je spodbujanje ustvarjalnosti, poznavanje in razumevanje različnih glasbenih zvrsti in spodbujanje k strpnosti.

In spet smo pri osnovnih ciljih, ki so pred več kot šestdesetimi leti navdihnili glasbene organizatorje v Franciji in Belgiji, da so ustanovili Glasbeno mladino, gibanje in pozneje zvezo za navduševanje mladih za kakovostno glasbo. V teh mnogih letih se je marsikje to gibanje razvilo v profesionalno delovanje, spet drugod usahnilo ali se zlilo z delovanjem katere od glasbenih institucij. Mednarodno zvezo Glasbenih mladlin trenutno sestavlja štirideset članic, med katerimi je naša Glasbena mladina ena bolj aktivnih pa tudi ena silno redkih, ki že vsa leta obstoja izdaja lastno glasbeno revijo. MUSKA, kot se imenuje zadnjih deset let, v šestih dvojnih številkah v tekočem letu ponuja branje o glasbi, glasbenih ustvarjalcih in poustvarjalcih različnih glasbenih zvrsti, o novostih na glasbenem polju doma in v svetu. Vse to v želji mladim in ne samo mladim ponuditi kar največ različnih možnosti srečevanja z glasbo.

www.glasbenamladina.si

NAVODILA AVTORJEM ČLANKOV

Članki za revijo naj ne obsegajo več kot 30.000 znakov. Za rubriko Šolska praksa so članki lahko krajši.

Prispevke pošljite po elektronski pošti na naslov revija@didakta.si, ali pošljite izpis besedila na papirju in priložite disketo oz. CD na naslov Didakta d. o. o. Radovljica, Gorenjska cesta 33 c, 4240 Radovljica s pripisom "Za revijo Didakta".

Zaželeno je, da besedilu priložite slikovno gradivo: slike, fotografije, risbe ... Prosimo, da slikovnega gradiva, vnesenega v Wordovo datoteko, ne pošiljate! Če imate elektronske fotografije ali skenirane slike, morajo biti ustrezne kakovosti (10 cm, 300 dpi).

Prispevek opremite s podatki o avtorju – imenom in priimkom, naslovom ustanove, domačim naslovom, telefonsko številko in elektronskim naslovom.

Avtorji naj upoštevajo znanstvena oz. strokovna načela pisanja člankov. Članek naj bo napisan zvezno in ustrezno strukturiran (naslovljen in smiselno razdeljen na poglavja). Navedeni naj bodo uporabljena literatura in citati.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.

Uredništvo revije Didakta

OŠ Spodnja Šiška

Besedilo: Majda Koren, foto: Nace Hočevar

Že samo ime šole pove, kje se nahajamo. Če bi nas radi obiskali, pri Stari cerkvi (katere okolico je uredil arhitekt Plečnik) s Celovške ceste zavijete na Gasilsko ulico in kmalu boste zagledali natanko sto let staro pročelje naše šole.

Ko vstopimo in se povzpemo po stoletnem stopnišču, bi lahko dobili občutek, da smo se preselili v drug čas – če nas ne bi ves čas spremljal živ žav naših učencev.

Prvotna zgradba je seveda kmalu postala premajhna za vse ukaželjne otroke iz našega okoliša – zato se bomo na sprehodu kmalu znašli v modernem prizidku, ki je namenjen kabinetnemu pouku (gospodinjstvo, tehnika, likovni pouk) ter v telovadnici, ki je bila kakih trideset let nazaj videti sila moderna, danes pa že kaže nekaj pomanjkljivosti.

Najbolj smo ponosni – kar se tiče prostorov – na novo knjižnico, pri kateri se je arhitekt potrudil vnesti nekaj elementov Plečnikove arhitekture. Knjižnica je srce naše šole: v njej se srečujejo mladi raziskovalci, ki tu iščejo gradivo za svoje naloge in nenasitni bralci. Svoj kotiček imajo v njej tudi učitelji, s strokovnimi knjigami in računalniki vred. V knjižnici potekajo poleg knjižnične izposoje tudi manjše prireditve in seminarji za starše ali učitelje.

Šola se odpre vsak dan že ob pol sedmih zjutraj, ko vajo vstopijo prvi učenci, najmlajši, ki v jutranjem varstvu počakajo na začetek pouka. Snažilka, ki zadnja zapusti prostore šole, vključi alarm šole nekaj po deseti uri zvečer, kajti prav do te ure potekajo v šoli še vseh vrst dejavnosti: od joge, košarke, karateja, do šole za starše.

POSŁANSTVO ŠOLE:

Na šoli se učimo odprte komunikacije.

Spomni se preproste rože, nasmeha, dobre besede, majhne pozornosti – te reči delajo čudeže.

(Phil Bosmans)

To je moto naših učiteljev, ki poleg strokovnih znanj obvladajo tudi komunikacijo: so spoštljivi do učencev in staršev, saj se zavedajo, da je veliko bolje sodelovati z njimi kot stati na drugem bregu reke. Uspeh naših učencev je navsezadnje skupen uspeh učiteljev, otrok in njihovih staršev. Da besede Phila Bosmansa ne bi postale le gole besede brez pomena, smo se vključili v projekt UNICEF-a Povej!.

Po čem se naša šola razlikuje od ostalih šol, ko imamo vendarle vsi enake učne načrte, naši učenci pa se udeležujejo enakih tekmovanj iz določenih znanj ali športnih disciplin kot učenci drugih šol? Vključeni smo v vse projekte, ki danes kaj pomenijo: Comenius, Eko šola, Zdrava šola, Povej!, otroški parlament ipd.

Ena od značilnosti je ta, da smo prava mestna šola, s pisano množico otrok različnih narodov in različnih veroizpovedi – zato je pri nas strpnost do drugačnih še posebej pomembna. Različnost pa nas bogati: učenci iz drugih okolij predstavljajo sošolcem svoj jezik, svoje navade in kulturo. Tako se bolje spoznamo in bolje razumemo med seboj.

Na srečo ne spadamo v veliko mestno šolo, kjer učenec kaj hitro lahko ostane le še številka. Ravno toliko nas je (320), da vsi učitelji poznamo vse učence, vsaj na videz, če že ne po imenu.

Druga značilnost je inovacijski projekt: Elementi Montessori pedagogike. Ta poteka na šoli že petnajst let. V tem času so učitelji in učiteljice, vključeni v ta projekt, obiskali nič koliko seminarjev v tujini oziroma so k nam prišli tuji predavatelji. Skupaj smo si med drugim ogledali mednarodne Montessori šole v Bruslju. Tako del pouka poteka po metodah Marie Montessori, del v obliki projektnega dela, integriranega pouka in klasičnih frontalnih ur.

Tretja značilnost sta naša izvrstna pevska zbor pod vodstvom zborovodkinje Dalile Beus. Prav ponosni smo

nanju in na nobeni proslavi ne pridemo v zadrego: pevski zbor nam vedno postreže s pestrim izborom pesmi za vsako priložnost, ki navduši vse obiskovalce – žal ne v dvorani temveč v telovadnici.

Četrta značilnost: športni razredi, v katerih poleg razredne učiteljice sodeluje tudi športni pedagog, tako da je naš pouk športne vzgoje na zavidljivo visoki ravni. Ker se zavedamo, kako pomemben je šport za razvoj naših otrok, smo s pomočjo staršev (ki so nudili finančno in strokovno pomoč pri gradnji) zgradili moderno otroško igrišče za najmlajše, pravkar pa potekajo dela na velikem igrišču, kjer bodo večji otroci vadili mali nogomet, med dvema ognjema, odbojko in atletiko.

VIZIJA ŠOLE:

Z znanjem in odgovornostjo do uspeha.

Vizijo uresničujemo s stalnimi izboljšavami učenja in poučevanja, s timskim delom, medpredmetnim načrtovanjem in upoštevanjem integritete učencev in zaposlenih. Tesno sodelujemo s starši – ki so, med drugim, s prostovoljnimi prispevki omogočili hitrejšo izgradnjo modernega igrišča za najmlajše. Poseben pomen ima na naši šoli tudi stalno strokovno izpopolnjevanje strokovnega kadra, torej učiteljev, socialne službe in vodstva šole.

Prav tako smo tudi organizatorji državnega tekmovanja iz znanja slovenščine, pa še z zlatimi Cankarjevimi priznanji naših učencev se lahko pohvalimo.

NAROČILNICA NA REVJI DIDAKTA IN VRTEC

- DA, naročam(o) se na revijo DIDAKTA. Število naročnin: ____
- DA, naročam(o) se na revijo VRTEC s 50 % popustom (velja ob hkratnem naročilu na revijo Didakta). Število naročnin: ____

Ime ustanove (oz. ime in priimek)

Naslov

Pošta

e-pošta

SI _____ DA/NE
davčna številka _____ davčni zavezanec

Telefon

Kraj in datum

Žig/podpis:

Letna naročnina na revijo DIDAKTA znaša 59,90 EUR za 11 števil (9 enojnih in 1 dvojna). Posamezna enojna številka stane 7,90 EUR in posamezna dvojna številka 9,90 EUR.

Letna naročnina na revijo VRTEC znaša 29,90 EUR za 8 števil (4 dvojne). Posamezna dvojna številka stane 12,90 EUR.

Vsi individualni kupci imajo 50 % popust.

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov založbe:

Didakta d.o.o., Gorenjska cesta 33c, 4240 Radovljica

Naročila sprejemamo tudi po telefonu (04) 53 20 210 in e-pošti: zalozba@didakta.si.

Po faksu gre hitreje: (04) 53 20 211.

Revija Didakta

september 2008

Didakta d.o.o.
Gorenjska cesta 33c
4240 Radovljica

Za založbo

Rudi Zaman

Glavna urednica

Marina Žlender

Uredniški odbor

Miha Mohor,

Janko Rednak,

Natalija Komljanc

Lektorirala

Petra Pučnik

Časopisni svet

dr. Cveta Razdevšek Pučko,

mag. Teja Valenčič,

Rudi Zaman

Naslovnica

Alamy/IPAK Images

Fotografije

avtorji člankov,

foto dokumentacija uredništva

Oblikovanje in prelom

Evgen Tomazin

Tisk

Tiskarna Schwarz

Naslov uredništva

Revija Didakta

Gorenjska cesta 33c

4240 Radovljica

tel: 04 53 20 200

faks: 04 53 20 211

e-pošta: revija@didakta.si

www.didakta.si

Obveznosti poravnajte na transakcijski račun

Didakte d.o.o. pri NLB d.d.

šr.: 02 068-0016734826.

Revijo sofinancira Ministrstvo
za šolstvo in šport Republike
Slovenije in Javna agencija za
raziskovalno dejavnost Republike
Slovenije.

vseoljci

Najdi

Iščeš morda vesoljci

V hipu do prave informacije.

vse slovenske strani

Spletni iskalnik Najdi.si je najbolj obiskana slovenska spletna stran, specializirana za iskanje po slovenskih spletnih vsebinah. Ponuja najnovejše informacije, novice, videe in slike s slovenskega spleta. Vse to in še več na www.najdi.si.

...ko sanjje postanejo resničnost...

Akcija "STARO ZA NOVO" pri pooblaščenem SHARP uvozniku!

Zamenjajte katerikoli od navedenih SHARP modelov za novi,
v akciji "STARO ZA NOVO".

Modeli za katere velja zamenjava:

- Sharp AR-M201 (priznamo 200 € za staro napravo)
- Sharp AR-M201N (priznamo 200 € za staro napravo)
- Sharp AR-M203 (priznamo 200 € za staro napravo)
- Sharp AR-M207E (priznamo 350 € za staro napravo)
- Sharp AR-M256 (priznamo 500 € za staro napravo)
- Sharp AR-M316 (priznamo 500 € za staro napravo)
- Sharp MX-2700N (priznamo 800 € za staro napravo)
- Sharp MX-M350N (priznamo 800 € za staro napravo)

Biring

Motnica 9a, 1236 Trzin
tel: +386 1 5895 500
fax: +386 1 5895 505

PE CELJE, Kelekov trg 3
3000 CELJE

tel: +386 3 5411 851
fax: +386 3 5483 123

PE KOPER, Kosovelov trg 9
6000 KOPER

tel: +386 5 6261 530
fax: +386 5 6261 531

PE MARIBOR, U. heroja Tomšica 3
2000 MARIBOR

tel: +386 2 2511 673
fax: +386 2 2524 171

PE NOVO MESTO, Sečedova c. 6
8000 NOVO MESTO

tel: +386 7 3376 270
fax: +386 7 3376 271

SHARP

®